

Bellesa nº3

NIU

QUADERNS DE REFLEXIÓ
FETS A L'EMPORDÀ

Dediquem aquest quadern a l'Enric Borràs (1961-2021), ànima de Gràfiques Montserrat de Figueres, en agraïment pel seu suport a NIU des de la professionalitat, la paciència i la humanitat.

NIU III, 2022
PRIMAVERA / ESTIU
la edició:maig de 2022

Dipòsit legal: DL GI 1157-2020
ISSN:2696-5402

REVISTA NIU - Jafre, Girona
www.niu-emporda.org
info@niu-emporda.org

Editen:Elena Salcedo, Jorge Carrasco
i Laura Garcia Jordan
Dissenya i maqueta:Jorge Carrasco

Correcció:TECLAT SLU

Imprès per:
Gràfiques Montserrat
C/ Esperança, 6
17600 Figueres (Girona)
Tel: 972 500 344
info@grafiquesmontserrat.com

«La bellesa és el nou punk.»
Joan as police woman (Joan Wasser)
Cantautora i productora

06

PROJECTE NIU
Presentació

8

REVISTA N.3
Editorial/Bellesa
Companyes de viatge

13

FILOSOFEM
En trànsit
¿Objetiva o subjectiva?

23

TERRITORI
Bajo la superficie, la vida
La lentitud d'observar
De lluites i cures arrelades

55

ALIMENTACIÓ
Medicina a l'hort
Contra la ceguesa vegetal
Recepta «Ball harmònic de colors»
De vi, terra i amor a la vida

75

APRESENTATGES
De la puresa imperfecta
La llama del vació
Al costat de la vellesa
Versos en la retina del mundo

101

ARTICULTURA
L'Empordà que abaixa el cap
Transmutar vida i melodia
Volverás a casa

123

INSPIRACCIONS
Paisatges inabastables
La pintura com a batec
El color de la vida rebelde
Voces de incienso
Saber mirarse es entenderse
Som el teu altaveu

140

COMUNITAT
Anuncis
Agraïments micromecenatge

QUÈ ENS HA DUT FINS AQUÍ?

La curiositat, el voler descobrir el territori que ara habitem: l'Empordà. Conèixer-ne la història, la geografia i la gent, i descobrir els projectes i les reflexions que ens poden inspirar des d'aquest racó del món.

La voluntat de compartir, donant veu i visibilitat a persones i projectes que segueixen un camí amb sentit, i així també ajudar a teixir una xarxa que enforteixi el propòsit comú: un món més sa.

La necessitat d'encarnar el SENTIR-PENSAR-ACTUAR, passar a l'acció i contribuir així al canvi positiu que sentim i pensem des de fa temps.

La gosadia de continuar prioritant el paper en plena era de la digitalització. De posar atenció al que és petit, al que podem tocar i tastar prop de casa, obrint la mirada al que arriba i ens agrada de més lluny, sigui d'on sigui. I de trobar el llenguatge per explicar-ho i l'impuls per editar-ho, imprimir-ho i distribuir-ho.

La passió per aprendre i per crear.

L'ESSÈNCIA

Preguntes poderoses que alimenten el pensament crític i ens guien en la cerca de sentit.

Inspiració i esperança en forma d'històries valentes explicades des de l'experiència i emocions autèntiques cantades des de l'ànima.

Una casa per aturar-s'hi, per gaudir-hi de la lectura tranquil·la i per poder-hi revisar la nostra relació amb el temps.

Elena Salcedo

Consultora, docent i investigadora en sostenibilitat. Eterna aprenent.

Laura Garcia Jordan

Periodista, antropòloga i terapeuta corporal. Crea, dansa i aprèn a viure entre la lletra i el cos. En moviment, sempre.

Jorge Carrasco

Poeta, fotògraf i dissenyador gràfic. Amant de la natura i cercador de xarxes humanes.

DETALLS CUIDATS APOSTES MEDITADES

Suport A part del suport digital, hem apostat per una revista en paper perquè ens encanta sentir els objectes. NIU és matèria perquè volíem que la poguessis veure, escoltar, tocar i sentir. Creiem que és important que la puguis notar a les mans, que et puguis moure amb ella on vulguis, fàcilment, sense necessitar pantalles, cables o carregadors. NIU duu la seva pròpia energia a dins.

Idioma NIU explora. També amb la llengua. És així com agafa forma el número que tens a les mans. Deixem espai a la llengua de qui escriu, de moment el català i el castellà, llengües que formen part de l'univers del territori i de l'equip de NIU. I, ja ho saps, ens escoltem, t'escoltem i continuem explorant.

Origen L'amor per la diversitat i el plaer de descobrir ens guien a l'hora de decidir complementar la inspiració de l'Empordà, el cor de la revista, amb una petita selecció de projectes que ens han inspirat des d'altres territoris.

Finançament Creiem que el micromecenatge té molt de sentit per donar continuïtat al projecte i ara hem volgut reprendre la iniciativa, com vam fer en el primer número. Cocreant-lo entre totes pensem que és una mica més vostre. Per suposat, el micromecenatge també ens ajuda a pagar despeses i és una bona eina per decidir quants exemplars imprimim i evitar la sobreproducció i el consum de recursos innecessari. Totes guanyem!

Disseny La cura ha impregnat el disseny de NIU, tant en la selecció de tipografies que utilitzen menys tinta com en la decisió d'utilitzar el color únicament en línies i no en grans blocs o fons de pàgina. Tornem a jugar amb formes simples, fent-les presents amb senzillesa. Línies que ens envolten i permeten llegir amb tranquil·litat visual, detalls que formen la vida en silenci.

Impressió Hem confiat la producció de NIU a una impremta familiar de cinquena generació, ubicada a Figueres, per diverses raons: pel seu coneixement de l'ofici, per la seva manera propera i honesta de treballar i, sobretot, per la seva consciència en relació amb l'impacte dels processos d'impressió. La impressió de NIU és digital, consumeix menys tinta i no utilitza aigua. La tinta utilitzada és d'origen vegetal. El paper no és reciclat (encara), però sabem que la polpa que s'utilitza per fabricar-lo prové de boscos noruecs gestionats de manera sostenible.

S'ha produït al País Basc i per blanquejar-lo no s'ha utilitzat gas de clor. Elegint un paper sense estucat ni setinat evitem processos i el consum d'energia que comporten.

Banda sonora Per a NIU la música és el gran déu de l'emoció i no volíem oblidar-nos-en. Cada article va acompanyat d'una cançó escollida per l'autor/ora (en forma de QR), fet que conforma la banda sonora de la revista. Amb companyia de la música o sense, només ens falta desitjar-te...

Bona lectura!

Cançó triada pels editors:
Gling-Gló
BJÖRK

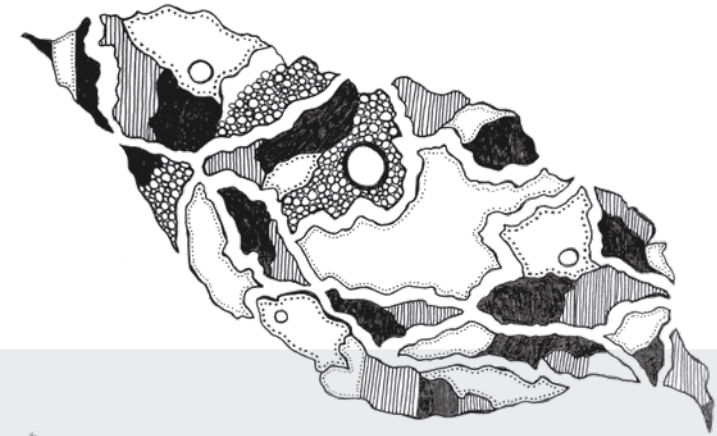
DE LA BELLESA ÀMPLIA

Vivim, toquem, sentim un paisatge bell cada dia. Aquí, a l'Empordà. I, sí, també el sabem deformat, agredit i enlletgit. Aquest és el món que ens toca viure avui. I, conscients del soroll, ens acostem a les persones i les paraules que ens parlen d'una bellesa àmplia. Hi volem contribuir i per això, de nou, posem atenció i intenció a tot allò que procura transformar des de la cura i l'amor al territori, a les persones i a la vida, en totes les seves formes i generacions.

Una bellesa que es troba a l'essència i a l'autenticitat, que es manifesta a les imperfeccions, transcendint els canons de l'estètica. Una bellesa que està tant a l'objecte com al subjecte, a la superfície i al més profund. Una bellesa visible i invisible, anhelada i trobada. Una bellesa que ens recorda que tot està interconnectat.

Ho podràs resseguir en aquest tercer número del quadern, que hem fet possible gràcies al suport i l'acció col·lectiva. De nou, com vam fer amb el primer *NIU*, hem tirat endavant una campanya de micromecenatge que ens ha donat impuls per treballar amb la terra adobada i fèrtil. I, com sempre, fem possible *NIU* gràcies al compromís de cadascuna de les persones que han decidit formar-ne part amb les veus i les paraules que omplen de bellesa aquestes pàgines.

Ja ho saps, tu fas possible també tanta bellesa. Aquí i allà on vulguem posar la mirada. Per ampliar-la, per recordar-la. Per seguir admirant-la. Molt agraïdes.

BELLESA

Creiem en la importància de les paraules. Sentim que són poderoses encara que, de vegades, la repetició o saturació pot fer que el significat es deteriori, que perdin el seu sentit.

1. Conjunt de gràcies o de qualitats que, manifestades sensiblement, desperten un delit espiritual, un sentiment d'admiració. *La bellesa d'un cos jove. La bellesa d'una posta de sol. La bellesa d'una acció.*
2. Allò que és bell. *Les bel·leses de la natura.*
3. Dona bella. *Una bellesa escultural.**
4. PARTÍCULES ELEMENTALS Nombre quàntic característic del quark b i dels hadrons que el contenen.

* *NIU qüestiona aquesta accepció perquè la trobem poc inclusiva.*

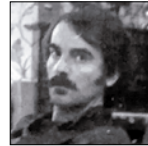
Diccionari.cat - Gran Diccionari de la llengua catalana

COMPANYES DE VIATGE

L'EMPORDÀ SOM PERSONES

Laura Garcia Jordan
Periodista, antropòloga i terapeuta corporal. Crea i dansa entre la lletra i el cos.
Bellecaire d'Empordà
Pàg. 14

Ignasi Rifé
Professor de filosofia i escriptor.
Vila-Robau
Pàg. 18

Carme Vélez
Consultora en turisme.
Pals
Pàg. 26

Ara Garcia Nogales
Consultora en comunicació i sostenibilitat.
La Bisbal d'Empordà
Pàg. 26

Jaqueline Skarbek
La Cruinària
Cuinera vegana i ecoagricultora.
Ullastret
Pàg. 62

Salvador Batlle
Còsmic Vinyaters
Vinyater.
Agullana
Pàg. 66

Aleix Monguillot
Rucs de les Gavarres
Guarda de refugi, guia bosquetà i forestal.
Romanyà de la Selva
Pàg. 38

Mireia Monterde
Mamacrea
Educadora artística i terapeuta corporal.
Vilavenut
Pàg. 76

Enric Navarro
Parc agroecològic de l'Empordà
Pagès pencaire il·lusionat.
Albons
Pàg. 46

Caterina Roma
Ceramista.
Púbol
Pàg. 80

Maria Culubret
Flors i plantes medicinals.
Practicant d'Herbologia Vitalista.
Vilademuls
Pàg. 56

Jorge Carrasco
Poeta, fotògraf i dissenyador gràfic.
Jafre
Pàg. 94

Marta R. Chust
Artista visual i etc.
Tor (La Tallada d'Empordà)
Pàg. 102

JORDI SERRADELL
Músic.
LA BISBAL D'EMPORDÀ
PÀG. 108

Meritxell Virgili
Osmuses
Artesana-antropòloga.
Barcelona
Pàg. 124

Matias Krahn
Pintor.
Barcelona
Pàg. 130

Eugenia Ortiz
Clickme
Fotògrafa.
Barcelona
Pàg. 152

Sana Abellan
LOBA
Artista, antropòloga i curadora.
La Bisbal d'Empordà
Pàg. 116

Guillermo Basagoiti
LOBA
Artista.
Sant Sadurn de l'Heura
Pàg. 116

Flavia Company
Esriptora.
Platja d'Alcanar
Pàg. 138

Nitis Balaguer
Dissenyador gràfic i comunicador.
La Bisbal d'Empordà
Pàg. 154

Les col·laboradores de *NIU* heu acceptat la invitació d'escriure sobre els vostres projectes i compartir els vostres aprenentatges des de l'experiència i l'ànima.

Per això us agraïm l'esforç i la generositat i esperem que formar part d'aquest número de *NIU* us hagi aportat il·lusió i inspiració.

En aquest número de *NIU* també hi han col·laborat: Sonia Mackay Jarque, Lluís Tudela, Neus Caamaño, Jordi Regàs, Alek O i Olga Solà.

FILOSOFEM

«Puesto que la búsqueda que emprende el pensamiento es un tipo de amor y de deseo, los objetos de pensamiento solo pueden ser cosas dignas de amor: la belleza, la sabiduría, la justicia, etc.»

Hannah Arendt, escritora i teòrica política alemanya (1906-1965)

EN TRÀNSIT

Laura Garcia Jordan

Periodista, terapeuta i creadora des de la lletra i el cos.

El trànsit és part de la vida.
De la meva, segur.
Així ho vaig vivint
i així tinc ganes d'anar-ho narrant
des de la lletra avui.

Transitar la bellesa. Així va sent i aquí hi poso intenció amb paraula i imatge. Ho faig des de la mirada interna que posa l'ull al que passa, al que visc i als moviments del cap i del cos que inventen paisatges i vides. El trànsit va canviant i va trobant noves maneres de situar-se a escena. Em miro de prop els discursos de la bellesa imperfecta i em trobo, sempre, amb la claredat de la poesia. Rellegeixo Màrius Sampere i m'acaronava aquest *Sents* del poemari *Ningú més i l'ombra*:

«Sents, doncs ets tu.
I la vida es desperta, s'alça i camina
envers una altra vida.
Totes dues
conformen una sola
felicitat (...)».

Sí, mentre ho sento, ho transito. Ho escric, ho comprenc, ho esbosso. Ara, amb aquestes lletres que també prenen les llengües que em fan qui soc. Tan imperfecta. Tan incòmoda. Tan bella.

Intro: Laura NIU
Fotografies: Laura NIU

Cançó triada per l'autora:
Amore
RYUICHI SAKAMOTO

IMPERFECTAMENT BELLA

«El mar en primavera
sube y baja todo el día
sube y baja»

Yosa Buson

M'apropo a la bellesa de cara. Em miro al mirall i hi trobo la imperfecció de cada part del meu cos. I és bellesa. Així la visc. Així la transito. Així em meravello de la bellesa imperfecta. La visc dins i fora, a la vida, a cada racó de món que descobreixo sense sortir de casa. Aquest món gran i minúscul. El món estrany i fascinant que no sempre sé viure. Saps? Si me'n vull anar, avui m'hi quedo. Decideixo viure urgent i ho faig. Trepitjo ferm i visc.

M'apropo a la bellesa de cara. Cada dia, a casa, al poble, a la vida. Amb les persones que em recorden que tot és tan simple com estimar, tan fàcil com una carícia muda, sense tocar-te, sense tocar-nos. Amb la paraula, des del silenci i en un missatge callat sense res a dir. Et miro als ulls encara que no em vegis. Aprenc a estimar els racons de cada trobada incòmoda per entendre que això també és ser aquí. Això també és bellesa.

M'apropo a la bellesa de cara. Hi soc. També quan entro en aquesta presó no gaire lluny de casa on les parets són molt altes i les claus tanquen portes impossibles. Aquí, m'hi duu la dansa i la vida. Elles hi són. Les que hi viuen, només em recorden que els barrots són encara més endins quan la boira enganxa les quatre parets dins del cos, del cor, de l'ànima. Et sona? A mi també.

M'apropo a la bellesa de cara. Embelleixo a cada segon. Em faig gran. Envelleixo tota l'estona. Les cicatrius són qui soc. Soc amb tot el que va sent. En aquest espai que reclamo i ocupes de tant en tant o tota l'estona. Respiro, nedo, escric, estimo, ballo i sí, m'hi quedo. Ja ho saps. I el paisatge s'amplia. Ara hi caben la lletjor i el soroll, quasi estridents. Els faig lloc. Vols venir? Jo sí.

INCÓMODAMENTE IMPERFECTO

De foco

Lo miro de cerca para saberlo imperfecto.
Sopla (el viento) y lo veo más claro.
El paisaje enmudece, la belleza se apaga.
Abro el ojo.
Apunto el foco.
Incómodamente imperfecto.
Perfectamente bello.

Esta tierra

Late sin decir nada.
Brilla mientras se mueve.
Crece aunque no viva.
Transito el campo
demasiado perfecto,
limpio,
grande,
uniforme.
Imperfectamente bello.

¿OBJETIVA O SUBJETIVA?

¿De qué hablamos cuando hablamos de belleza?

De nuevo acudimos a la filosofía para intentar encontrar la respuesta.

Como sabéis, la filosofía es un campo de estudio dedicado al pensamiento que intenta responder las preguntas más trascendentales de la humanidad. Existen diversas disciplinas para cada una de esas cuestiones trascendentales y la rama de la filosofía que hace de la belleza su objeto de estudio es la estética.

La estética estudia la esencia y la percepción de la belleza y cae así en el terreno de la subjetividad. El estudio de la belleza implica, además de describir las características que poseen determinados objetos que nos llevan a reconocerlos como bellos, estudiar el efecto que la contemplación del objeto produce en nosotros: las experiencias y los juicios estéticos. ¿Está la belleza presente de manera objetiva en las cosas o depende de la mirada del individuo que la valora? Qué es bello, desde la perspectiva de quién o de en qué lugar o momento histórico, son preguntas que hacen que «lo bello» no pueda ser determinado rotundamente.

Ignasi Rifé acepta de nuevo nuestra invitación a adentrarse en la profundidad de las palabras y en esta ocasión nos habla de LO BELLO, sus reversos y sus límites.

Os invitamos a leer, comprender y sentir sus reflexiones.

Intro: Elena NIU
Il·lustracions: Sonia Mackay

Cançó triada per l'autor:
Anakelly from Timeless
DAKOTA

LO BELLO, LO SUBLIME Y LO SINIESTRO

Ignasi Rifé

Professor de filosofia i escriptor.

«Lo bello es el comienzo de lo terrible que todavía podemos soportar»

Rainer Maria Rilke

Desde una perspectiva filosófica, la cuestión primordial a propósito de la belleza puede formularse en cuatro palabras: ¿Qué es lo bello? En ese artículo «lo» encontramos el ápeiron sobre el que apunta toda reflexión estética, dando lugar, después, a renovadas formulaciones acordes con las distintas transformaciones históricas de la percepción e interpretación de la realidad, el sujeto y la misma idea de belleza.

La reflexión estética no trata solo de estudiar qué es bello y por qué lo es, sino de dónde emana la predisposición, el ideal innato, el anhelo en relación con el cual percibimos la Belleza (universal) en aquello (particular) que percibimos como bello. El precursor de la disciplina, Alexander Baumgarten, define la estética como «la metafísica de lo bello», usando por vez primera dicho término (*Reflexiones filosóficas acerca de la poesía*, 1735) para designar la ciencia que trata del conocimiento sensorial que lleva a la aprehensión de lo bello. Para Baumgarten, la estética es el juicio sobre la belleza y el arte, que nace del gusto y no de la razón. Un gusto educado y regido por el reconocimiento del placer que causa la obra artística, capaz de captar la complejidad del mundo y del ser humano.

LO BELLO

En la obra *Lo bello y lo siniestro* (1982), el filósofo Eugenio Trías señala tres grandes constelaciones históricas que cristalizan una problemática estética determinada. Cada constelación contiene un principio básico (perfección-infinito-inconsciente) sobre el que cabalga una categoría estética (lo bello - lo sublime - lo siniestro) desde la cual se organiza la totalidad de la reflexión estética.

La primera constelación cubre un largo período histórico que va desde la antigua Grecia hasta mediados del siglo XVIII. En ella, la pregunta fundamental «¿Qué es lo bello?» queda enmarcada en la categoría estética de «lo bello», dando lugar al concepto teórico correspondiente de limitación formal o perfección.

En la antigua Grecia la belleza no tenía un estatuto autónomo. Los griegos, al menos hasta la época de Pericles, carecían de una auténtica estética y de una teoría de la belleza. No es casual que casi siempre encontremos la belleza asociada a otras cualidades. Por ejemplo, a la pregunta sobre el criterio de valoración

de la belleza, el oráculo de Delfos responde: «Lo más justo es lo más bello». Incluso en la edad dorada del arte griego la belleza aparece siempre asociada a otros valores, como la medida y la conveniencia.

El tema de la belleza es elaborado más tarde por Sócrates y Platón. El primero distingue al menos tres categorías estéticas distintas: la belleza ideal, que representa la naturaleza a través de una composición de las partes; la belleza espiritual, que expresa el alma a través de la mirada; y la belleza útil o funcional. Más compleja es la postura de Platón, de la que nacerán las dos concepciones más importantes de la belleza que se han elaborado a lo largo de los siglos: la belleza como armonía y proporción de las partes (derivada de Pitágoras), y la belleza como esplendor, expuesta en el *Fedro*. Platón traza un itinerario para captar correctamente la belleza: partiendo de la experiencia de un cuerpo hermoso, desapegarnos de este con la contemplación de otros cuerpos hermosos; luego, captar la universalidad de esta belleza; y finalmente volver a lo concreto para contemplar la belleza en la totalidad de las cosas.

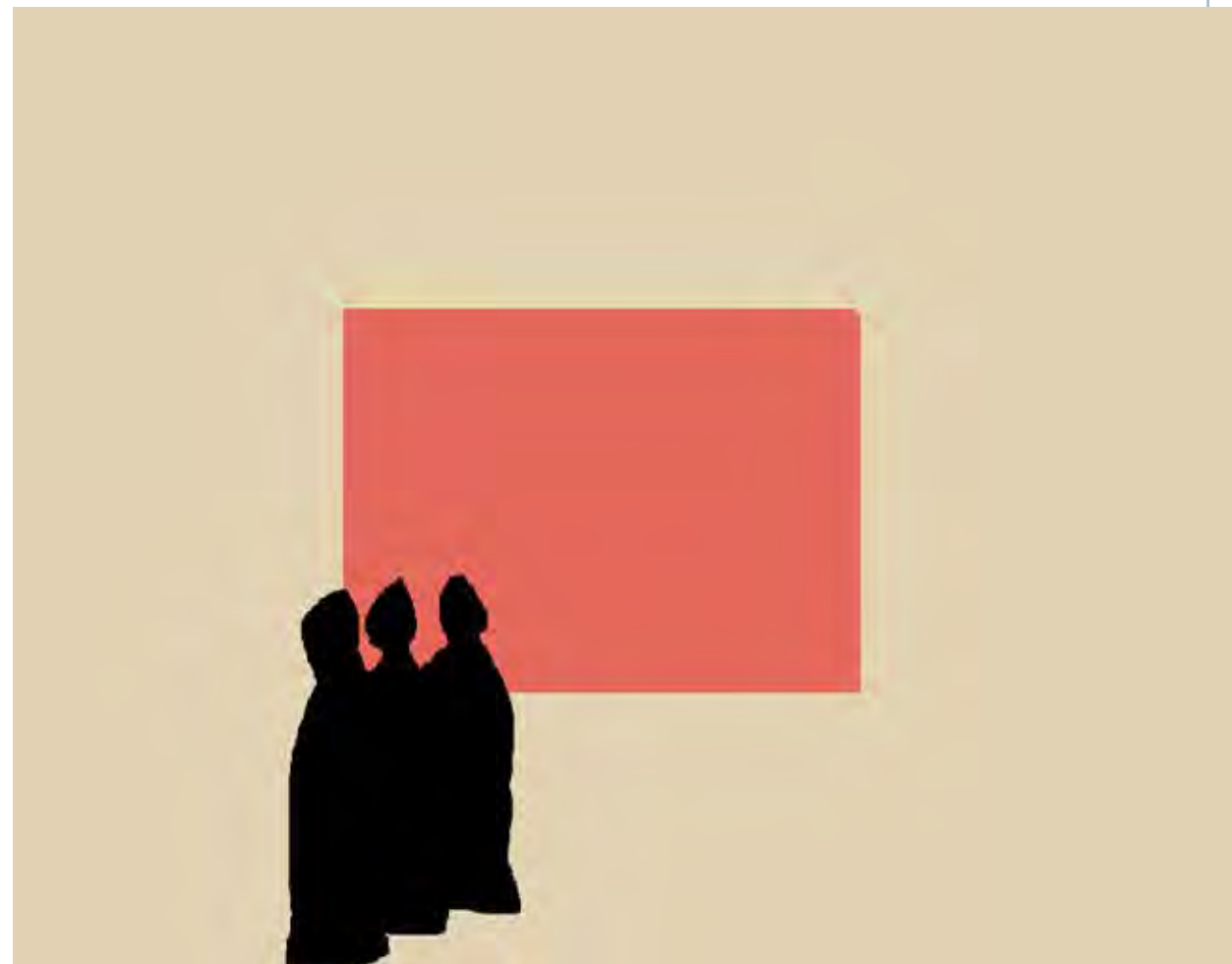
LO SUBLIME

La segunda constelación que nos señala Eugenio Trías se corresponde con la estética kantiana y su prosecución en el idealismo alemán y el romanticismo, a partir del siglo XVIII. En ella, la pregunta fundamental, impregnada del giro copernicano que supone la teoría del conocimiento de Kant (la posibilidad de conocimiento está en el observador y no en la cosa dada), vuelve la mirada hacia el sujeto que contempla lo bello y se pregunta por las características que posee su juicio estético.

Hasta entonces la belleza era considerada una cualidad del objeto que nosotros percibimos como bello, un atributo, y por eso son recurrentes definiciones clásicas como *unidad en la variedad, proporción o armonía*. En el siglo XVIII, no obstante, comienzan a imponerse algunos términos como *genio, gusto, imaginación y sentimiento*, que dan a entender que se está formando una nueva concepción de lo bello. **La idea de genio y de imaginación remite al don de quien inventa o produce una cosa bella, mientras que la idea de gusto caracteriza el don de quien es capaz de apreciarla.** Todos estos términos no tienen nada que ver con las características del objeto sino con las cualidades, capacidades o disposiciones del sujeto, ya sea el que produce o el que juzga lo bello. Lo bello se define por la forma en que lo comprendemos, analizando la conciencia de quien pronuncia un juicio acerca del gusto. La discusión sobre lo bello abandona la búsqueda de las reglas para producirlo o reconocerlo y se centra en la consideración de los efectos que produce. He aquí donde emerge la nueva categoría de lo sublime.

Fue un escritor de la época alejandrina, Pseudo-Longino, el primero que habló de lo sublime y dedicó a este concepto un famoso tratado. Pseudo-Longino considera lo sublime como una expresión de grandes y nobles pasiones, como las que se expresan en los poemas homéricos o en las grandes tragedias clásicas, que implican una participación sentimental tanto del sujeto creador como del sujeto que goza de la obra de arte.

La categoría de lo sublime, explorada a fondo por Immanuel Kant en la *Crítica del juicio* (1790), significa la extensión de la estética más allá de la categoría limitativa y formal de lo bello. Para Kant las características de lo bello son el placer sin interés, la finalidad sin objetivo, la universalidad sin concepto y la regularidad sin ley. En la experiencia de lo bello entran en juego libremente la imaginación y la inteligencia.

La experiencia de lo sublime es distinta. Kant distingue dos clases: lo sublime matemático y lo sublime dinámico. Un ejemplo de sublime matemático es la visión del cielo estrellado; en esa visión tenemos la impresión de que lo que vemos va mucho más allá de nuestra sensibilidad y tendemos a imaginar más de lo que vemos. Y esto es debido a que nuestra razón nos induce a postular un infinito que no solo nuestros sentidos no consiguen captar, sino que tampoco nuestra imaginación llega a abarcar en una intuición única. Desaparece la posibilidad de un libre juego de la imaginación y de

la inteligencia y nace un placer inquieto, negativo, que nos hace sentir la grandeza de nuestra subjetividad, capaz de querer algo que no podemos poseer.

Por otro lado, un ejemplo típico de lo sublime dinámico es la visión de una tempestad (véase pinturas de Friedrich o Bradford). Lo que nos conmueve en este caso no es la impresión de una vastedad infinita, sino de una infinita potencia: también en este caso resulta humillada nuestra naturaleza sensible y de ello se deriva una vez más una sensación de malestar, compensada por el sentimiento de nuestra grandeza moral, contra la que nada valen las fuerzas de la naturaleza.

En Kant, lo bello supera lo puramente estético y se adentra en lo moral. La plusvalía de ese sentimiento moral en lo bello constituye el ideal que permite concebir una *belleza moral* o una *moral de lo bello*, dando pie a la exploración de un nuevo continente que correrá a cargo de la sensibilidad romántica.

LO SINIESTRO

La metodología filosófica de Eugenio Trías «trata de contemplar siempre el reverso del tapiz, las costuras y los anudamientos que hacen posible la tersura de este (...). Trata de situarse siempre en el límite entre ese “resplandor” de vivacidad y de relato y la cara oculta, o sombría, que normalmente se deja fuera de la representación».

Para el filósofo, el reverso de lo bello, su sombra, la cara oculta, no es sino lo siniestro. Opuesto a diestro, en sentido literal y figurado, siniestro hace referencia a zurdo y torcido. Así, la tercera constelación, incoada en el romanticismo, tiene su culminación en la reflexión de Sigmund Freud (*Lo siniestro*, 1919), y su propósito será redefinir las categorías de *lo bello* y *lo sublime* a la luz de esta nueva categoría de *lo siniestro*. Para ello, la pregunta fundamental queda redefinida según el concepto teórico de lo inconsciente, formulándose la cuestión de esta manera: ¿Qué procesos inconscientes determinan la creación de valores estéticos?

Si entre lo bello y lo sublime se transmuta el *lugar* de la belleza, pasando de estar en el objeto (observado) para situarse en el sujeto (observador), en esta nueva constelación el peso de la reflexión estética recae en aquello que, siendo constitutivo de ese sujeto, queda oculto en el reverso de la

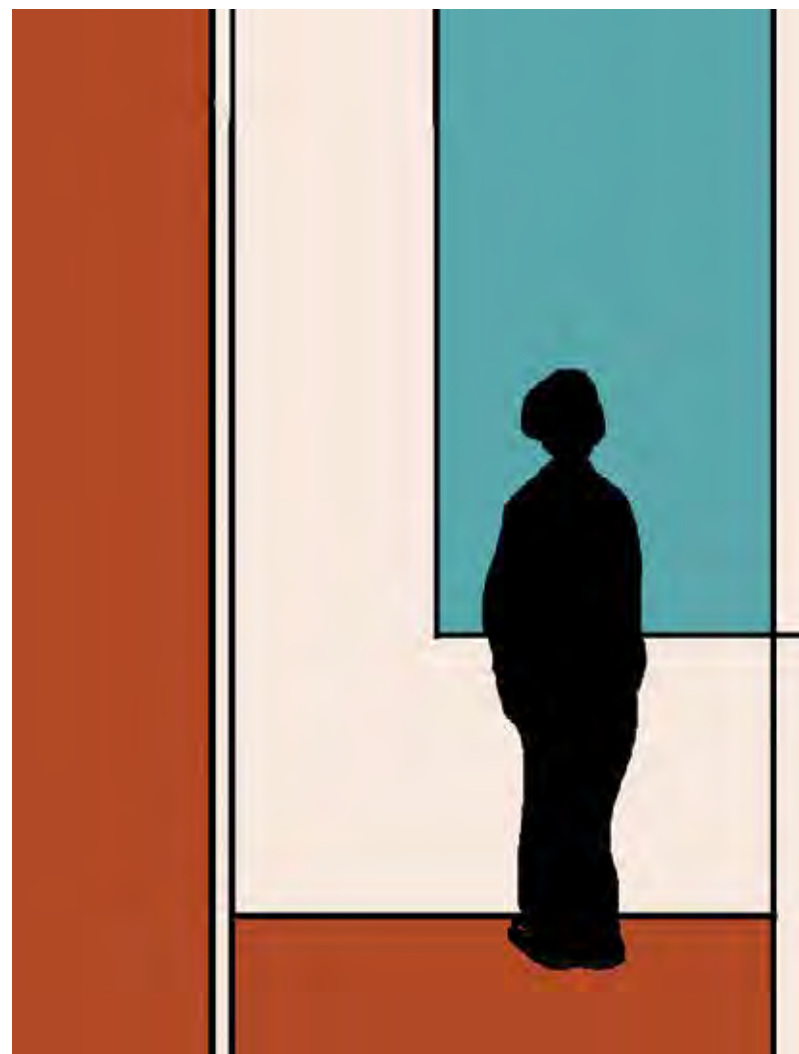
representación: su inconsciente (la sombra del observador).

La definición de Freud es bien sugestiva: lo siniestro «sería aquella suerte de sensación de espanto que se adhiere a las cosas conocidas y familiares desde tiempo atrás». Se da la sensación de lo siniestro cuando algo sentido y presentido, temido y secretamente deseado por el sujeto, se hace, de forma súbita, realidad. Schelling habla de la necesidad de «velar lo divino y rodearlo de cierto misterio». De esta manera, lo siniestro es «aquello que, debiendo permanecer oculto, se ha revelado». Produce el sentimiento de lo siniestro la realización de un deseo escondido, íntimo y prohibido, un deseo entretenido en la fantasía inconsciente que comparece en lo real. Se trata, pues, de algo que acaso fue familiar y ha llegado a resultar extraño e inhóspito. Algo que, al revelarse, se muestra en su faz siniestra, pese a ser, o precisamente por ser, en realidad, muy familiar, lo más propiamente familiar, íntimo, reconocible.

Lo siniestro deviene «condición y límite de lo bello. Es condición, pues sin su referencia el efecto estético no se produce; sin su referencia la obra de arte carece de vitalidad. Pero es también un límite: la patencia y exhibición de lo siniestro (cruda, sin mediaciones simbólicas) destruye

el efecto estético». Lo bello, sin referencia a lo siniestro, carece de fuerza y vitalidad para poder ser bello. La belleza es siempre un velo (ordenado) a través del cual debe presentirse el caos.

P. D.: Terminó de escribir estas notas tomando un té frente al mar de Empúries, en una sosegada tarde que presagía primavera. Atisbo el horizonte, aquieto el pensamiento y me pregunto si no es pretencioso pensar que la belleza acaba donde nuestro mirar.

BIBLIOGRAFIA CITADA

- ECO, Umberto. *Historia de la belleza*. Lumen, 2004.
 HAN, Byung-Chul. *La salvación de lo bello*. Herder Editorial, 2015.
 TRIAS, Eugenio. *Lo bello y lo siniestro*. Debolsillo, 2011.

TERRITORI

«Allunyada de la Naturalesa,
l'existència humana queda buida de contingut.»
Masanobu Fukuoka. Agricultor, biòleg i filòsof japonès (1913-2008)

BAJO LA SUPERFICIE, LA VIDA

Nos encontramos el 22 de enero en cala Montgó con Carme Vélez y Ara García. Las dos trabajan como personal externo para parques naturales y en especial para el Parque Natural del Montgrí, les illes Medes i el Baix Ter. Enamoradas de l'Empordà, han accedido a descubrirnos algunos secretos sobre la belleza invisible de la Costa Brava.

Una costa que suele destacarse por las calas escondidas entre la vegetación, los baños refrescantes en aguas cristalinas, la tranquilidad, los paseos por los caminos de ronda y las poblaciones marineras con encanto, pero de la que rara vez se comenta que es uno de los enclaves del Mediterráneo donde mejor se conservan las praderas de posidonia.

La posidonia oceánica, una planta marina endémica del mar Mediterráneo que resulta ser la especie más longeva de la biosfera, es la que hace posible que disfrutemos en la Costa Brava de esas playas de arenas suaves y aguas cristalinas.

La posidonia es una joya del Mediterráneo que desgraciadamente sigue amenazada y *NIU* quiere que conozcáis su valor y las razones por las que está en peligro.

Os invitamos a escuchar a Carme y Ara hablando de la belleza no superficial, aquella belleza «invisible» que permite la belleza que sí sabemos ver.

¹<https://es.costabrava.org/que-hacer/playas/>

Intro: Elena NIU
Conversa: Jorge i Elena NIU
Fotografies: Jorge NIU / Jordi Regàs / Unsplash

Cançó triada per les entrevistades:
Txoria txori
MIKEL LABOA

«MÁS DE LA MITAD DEL OXÍGENO QUE RESPIRAMOS VIENE DEL MAR»

Conversación con Carme Vèlez y Ara G. Nogales

Consultoras en turismo, comunicación y sostenibilidad.

¿Qué nos podéis decir del imaginario que tenemos de la playa ideal?

Ara- Después de disfrutar durante años en el cabo de Creus y aquí en cala Montgó de la posidonia a pie de playa, te das cuenta de que la imagen de playa paradisiaca, con su fondo blanco, es una imagen distorsionada ya que, no quiero decir que no haya vida en ese tipo de playas, pero no tiene nada que ver con la vida de estos fondos... Desde pequeños, la imagen de una playa con algas nos parece algo sucio y es justo lo contrario. Gracias a esas «algas», por aquí hemos visto de todo, hasta caballitos de mar que se nos metían en las gafas cuando las limpiábamos, y una variedad increíble de peces, cangrejos... además del espectáculo visual al bucear. Si alguien te explica y te enseña a mirar... es una pasada. Para mí es un momento mágico, ¡flipante!

RESIGNIFICANDO LA «PLAYA SUCIA»

Seguramente habéis visto alguna vez montañas de algas acumuladas a lo largo de la playa, junto a la orilla. Montículos que pueden llegar a tener más de un metro de altura y varios metros de longitud. Son los llamados «arribazones» y no son de algas, sino de hojas que pierde la posidonia, bien porque están muertas o bien porque son arrancadas por los fuertes temporales.

Año tras año, en numerosos municipios del Mediterráneo, los arribazones se retiran una y otra vez en primavera y vera-

no, bajo la justificación de limpiar las playas con la excusa de que los turistas o los locales los ven como una molestia porque se pegan al cuerpo o porque les parece que «huelen mal» debido a la descomposición.

Esta práctica está anteponiendo la «limpieza» de la playa (el dar una imagen artificial de las playas) a su conservación, ya que los arribazones evitan los efectos de la erosión a corto plazo y todos sabemos que la erosión es un grave problema en las costas mediterráneas, sobre todo cuando se producen fuertes temporales, que literalmente barren la arena de muchas playas en determinados momentos del año.

Desde *NIU* nos preocupa perder las playas y nos fastidia tener que renunciar a su disfrute en verano, pero seguimos viendo suciedad donde deberíamos ver vida y gran valor. Un ejemplo de la ceguera antropocéntrica en su máxima expresión.

Carme- Te flipa porque lo miras de una forma que va más allá de lo estético, con una perspectiva del uso, lo que se llama «beneficios ecosistémicos», de la naturaleza hacia nosotros. Por ejemplo, la posidonia como lugar de hábitat para muchas especies. ¡Es una guardería de peces!

Ara- En el mar la posidonia da cobijo a peces, a los alevines, sobre todo, y los protege de depredadores, ya que aquí pueden desarrollarse. Es de interés para la pesca porque es la guardería de lo que van a pescar en el futuro.

Si esta playa está más llena y es más conocida es porque esta planta hace que el agua esté más clara, aparte de permitirte ver peces cuando estás con el agua en la cintura.

Por lo tanto, parece importante mirar de otra manera, con una mirada ecosistémica, con una mirada a largo plazo, como pescador, buceador o turista...

Ara- O como persona, ya que la posidonia capta el CO₂ que nosotros emitimos. En un informe de la Unión Internacional para la Conservación de la Naturaleza (IUCN, por sus siglas en inglés) sobre su contribución contra el cambio climático,

de la mitad del oxígeno que respiramos viene del mar. En el Mediterráneo, una de las fuentes de oxígeno más importantes es la posidonia y por eso se la conoce como el «pulmón del Mediterráneo».

La posidonia es una de las fuentes de oxígeno más importantes, es el «pulmón del Mediterráneo».

El hecho de que el mar, o lo que está en el fondo, no se ve hace que no nos demos cuenta de su importancia. ¿Igual es por eso que permitimos que en el mar pasen cosas que no permitimos en la tierra, como el daño que las anclas ejercen sobre las praderas de posidonia?

Carme- Son dos factores: uno es porque no lo vemos; la actividad submarinista es muy reducida. No todo el mundo se puede permitir bucear, por motivos económicos, físicos u otros. Pero un segundo factor es la ignorancia. No conocemos para nada el mundo marino. Estamos acostumbrados al «NO» (no tires el ancla, no

Importante para la pesca, pero también para el turismo...

Ara- Si queremos cuidar nuestras playas, que en esta zona son un gran atractivo turístico, hemos de tener conciencia de que ver algas en la playa no es algo sucio, sino todo lo contrario. Si te quedas sin playa, te quedas sin futuro, ya que aquí gran parte de la economía está enfocada al turismo. Si esto se convierte en un fondo marino pobre, pronto dejarán de venir los submarinistas, por ejemplo. Y en el caso del turismo de sol y playa, que busca las aguas transparentes, también es importante que entiendan el valor de la posidonia porque sin ella el agua no se filtraría y estaría más turbia.

se calculaba que puede ser responsable del 40 % del carbono almacenado cada año por la vegetación costera. Además, estimaban que —según la cotización en ese momento (2011) en el mercado de carbono— la cantidad atrapada de CO₂ por estas plantas valdría entre 3 y 45 euros/metro cuadrado, es decir entre 17 y 250 veces más que los bosques tropicales.

Carme- Es curioso porque siempre que pensamos en el tema de captar CO₂, pensamos en la selva y no tenemos esta conciencia de saber que el ámbito marino capta mucho más. Una pradera en el mar capta más CO₂ que la selva. Y más

hagas esto) pero no nos explican el porqué. Y esto es lo más importante, saber qué consecuencias tienen los actos.

¿Y qué consecuencias tienen las malas prácticas a la hora de fondear?

Carme- Para disfrutar de estar en el mar, con tu barco, sobre todo donde se puede fondear, como aquí, si no sabes anclar y recoger el ancla a tu barco, te acabas cargando una pradera de posidonia... Piensa que para tu disfrute de un mediodía estas praderas tardan años y años en regenerarse. La posidonia crece un centímetro o dos al año así que, si con el ancla haces un hueco de un metro cuadrado en una pradera, ese hueco tardaría aproximadamente 50 años en taparse completamente. Para disfrutar de la belleza «en superficie» acabamos haciendo daño a la belleza submarina.

Ara– Por eso, aquí y en más zonas cercanas a la costa se han puesto unas boyas de fondeo ecológico cuyo anclaje se ha hecho con cuidado, sin hacer daño al ecosistema, y en esas zonas no puedes fondear (tirar el ancla) libremente. Y seguro que si preguntas en tu club náutico o en una de las oficinas de turismo de los municipios del parque te podrán informar.

¿Nos podéis explicar más sobre estas zonas de fondeo ecológico?

Carme– Antes la gente anclaba libremente. Había una regulación europea pero no se le hacía mucho caso o no se conocía. Aunque todos los que llevan una embarcación tienen cartas de navegación donde se señalan las praderas y, hoy en día, con el GPS todo el mundo puede saber fácilmente dónde te estás metiendo, e incluso con días de buena mar ves claramente qué hay en el fondo, la gente anclaba donde quería. Lo que se ha hecho estos dos últimos años es, bajo la normativa europea, en varias calas de L'Estartit como las calas Ferriol, Foradada y Pedrosa, en la Reserva Natural Parcial de les illes Medes, y

en L'Escala, en cala Montgó, ha sido poner estas boyas de fondeo ecológico donde los barcos pueden amarrar y así no han de anclar y se evita el riesgo de destruir praderas.

¿Son boyas gratuitas o de pago?

Carme- Hay de ambos tipos. Pero aquí es normal que sean también de pago porque para el Parque Natural Montgrí Baix Ter, que es quien ha liderado esta iniciativa junto con los ayuntamientos implicados, todo esto supone un coste elevado, tanto para su colocación como para su mantenimiento y hay que pensar que son poblaciones en las que no hay mucha gente. Y el hecho de que sea de pago también es una medida disuasoria, yo creo, ya que si haces pagar seguro que habrá menos barcos anclados.

¿Y conocéis otras líneas en las que se está trabajando para evitar el fondeo irresponsable?

Ara- Recientemente se está desarrollando tecnología que puede ayudar, como aparatos que mantienen tu barco en el sitio sin tener que clavar nada en el suelo... Supon-

go que con algo de tiempo veremos quizás cambios en estos aspectos, posiblemente no podrás anclar el barco como antes.

Carme – También hay ayudas de ámbito europeo para ir haciendo esta transformación, para desarrollar estas herramientas. En el marco de los parques naturales, de las empresas de la zona, ya se están poniendo las pilas para intentar cambiar estas dinámicas. Estamos en un lugar que aún conserva esta belleza, pero no nos engañemos, está bastante masificado en primavera-verano, y llega el momento en que nos hemos de replantear el turismo, un turismo con limitaciones. Venimos de un acceso a todo para todo el mundo que ha sido muy idílico, pero este planeta no va a soportar estas maneras de hacer de las personas, de tantas personas. Hemos de asumir un turismo con restricciones, con menos movilidad aérea, marítima, terrestre. En el Parque Natural del Montgrí, les illes Medes i el Baix Ter, se trabaja desde el 2016 bajo la metodología impulsada por la Carta Europea de Turismo Sostenible para mejorar el modelo turístico de la zona hacia uno más responsable.

Seguimos caminando con Ara y Carme por cala Montgó y de repente vemos a un hombre sobre las rocas con sus hijos. Lleva una fregona y con su ayuda extrae erizos y los coloca en un cubo.

¿Qué pasa si este hombre quita todos los erizos de este trozo de costa? ¿Qué pasa cuando la gente no sabe y hace cosas como estas?

Ara- Existe una normativa para la pesca de los erizos. Solo se pueden pescar en invierno, 150 erizos al día, antes del mediodía, y para ello se debe contar con una licencia de pesca submarina. El problema es que hay mucha gente que lo hace sin licencia y sin respetar las tallas mínimas. Como con las sepías, es mejor no comerse una sepia pequeña sino una grande, sabiendo que se ha reproducido y así seguro que podrás volver a pescar el año que viene. Se reproducen pronto, ya que su vida es de un año y pico.

Fondeig responsable

<https://parcsnaturals.gencat.cat/web/.content/Xarxa-de-parcs/montgri-illes-medes-baix-ter/gau-deix-parc/consells/normes/activitats-ca.pdf>

Carme– Ahora aquí ya no se pesca la sepia como se pescaba antes. Ha habido un problema con la cantidad que se pescaba: a la pesca profesional se suma la pesca recreativa, que ha provocado un descenso de la población y ha añadido el problema de pescar sepias que todavía no se han reproducido y así va disminuyendo su número.

Ara- Antes tu abuelo o tu padre te enseñaba a pescar, como hacía él, sabiendo el qué y dónde. Y ahora es tan fácil irse a pescar, la gente no sabe, no es algo de tradición, de pescadores artesanales.*

Carme– Al final la gente ha de tomar conciencia y respetar estos sitios. Solo está protegido un 3 % del mar y esta zona se debería conocer y respetar. Los puertos de L'Estartit i L'Escala son dos de los puertos de Cataluña con mayor actividad de pesca recreativa. O nos volvemos más conscientes o pasan cosas como el caso del coral rojo, que antes veíamos en la arena siempre y había mucho. Aquí aún se va muriendo lentamente por ciertas condiciones de tramontana, temperatura... pero en el Mediterráneo ya se da por perdido.

Ara- También falta educación marina. ¿Qué hay más normal que pasear por la playa y llevarte una concha marina a casa? Lo hemos hecho todas en algún momento, antes. O, si ves una estrella de mar, parece obligatorio sacarla y hacerte un selfi, pero no sabes lo malo que es eso para las especies. Está claro que por una concha no pasa nada, pero una tú, una él, otra yo, otra él...

¿Cómo lo hacen otros países, hay otros modelos de gestión?

Ara- Bueno, sin ir muy lejos, el gobierno de Mallorca, por ejemplo, ha emprendido muchas campañas con la posidonia. Hay muchas asociaciones que trabajan y llevan proyectos europeos de replantar, medir la pérdida de carbono de los sitios que tienen posidonia y los que no... Han creado una app, como la que ha creado la Generalitat de Cataluña, que te indica donde hay praderas a través de tu GPS del teléfono. Son medidas que están muy bien, pero implican la buena voluntad del usuario.

Carme- También podemos tomar ejemplo del país vecino y su modelo de parques naturales. Allí están mucho más conectados con la población local. Un parque natural no solo tiene la misión de conservar la naturaleza, sino también de dar un valor a esa naturaleza y conectar a los habitantes con ella; es una obligación del parque que sea un motor de desarrollo económico y social. Nosotros no lo sabemos, pero, en cambio, en Francia, lo tienen muy asumido: la gente conoce el parque y su modelo de gestión, que se revisa cada x años, y se sienten más involucrados, lo conocen. Aquí estamos avanzando hacia ese modelo, se intenta, pero va poco a poco.

Ara- Otro ejemplo podría ser Costa Rica. El esfuerzo que hizo su gobierno para concienciar a la población de que vivían del turismo, de que el entorno debían cuidarlo. Yo he visto cómo un guía regañaba a alguien si hacía algo mínimamente irrespetuoso con las normas para cuidar

la naturaleza, directamente te expulsaba de la excursión. No es que todos los costarricenses sean ecologistas, es que su futuro, el de sus hijos, depende de ese entorno y son muy conscientes de ello. Y por eso, todo tipo de personas, la persona que limpia en el hotel, la persona que te lleva en coche, conoce los pájaros, las plantas, sabe de la gestión de residuos.

* PROJECTE SÈPIA

Medi ambient, economia local, divulgació i sensibilització

Projecte de recuperació d'una activitat ancestral i que s'estava perdent: la pesca amb nansa de la sípia i la instal·lació de branques de galleran (*Ruscus aculeatus*) per afavorir la reproducció. És un projecte pioner i referent europeu, abanderat amb la filosofia de «Tornar al mar si volem rebre del mar», és impulsat i coordinat per Projecte Sèpia SC, format pel tècnic de pesca Isaac Moya i el biòleg Boris Weitzmann. Hi participen els pescadors artesanals de l'Estartit. Hi col·laboren diverses empreses i compta amb el suport de la Direcció General de Pesca i Afers Marítims.

1. Els pescadors artesanals recuperen els ous de sípia i calamar que han quedat amarrats a les seves xarxes i pedrals. Els porten a port, on hi ha un viver específic per acumular aquests ous. Després d'un temps es treuen a mar obert dins d'unes incubadores. Els ous de les sípies i calamars acaben la maduració i eclosionen donant juvenils completament normals. Els ous que abans es perdien, ara són un guany net per a la població de la badia. La zona on s'instal·len les incubadores se senyalitza com a art de pesca. És un lloc de cria i un lloc sensible que necessita tranquil·litat. Cal evitar les visites i sobretot la pesca.

2. Es lliguen unes branques als fons del mar empordanès, perquè les sípies i calamars amarrin els ous. Aquí tenen un lloc segur per madurar fins que eclosionen. Els alevins de sípia es queden un temps a l'abric de les branques, on troben aliment i protecció. S'instal·len línies de sepieres visitables a poca profunditat perquè els banyistes puguin conèixer les sípies en una experiència directa.

3. Cada any es col·loquen rèpliques d'aquestes branques a la zona de bany de l'Estartit, les sepieres visitables .

¿Creéis que aquí el turismo es de naturaleza, o es puramente estético, de sol y playa?

Carme - La mayoría aquí es turismo de sol y playa y poco más; quizás visitan los pueblos bonitos. Pero hay más conciencia que antes, está claro, aunque siga siendo una minoría, hay cada vez más gente preocupada, cambiando hábitos, gente que disfruta de paseos, en bici, que compran ecológico.

Ara - Y ahora ves que, por ejemplo, las actividades en naturaleza para niños se llenan, la gente quiere conocer más que antes lo que les rodea. Aquí hay asociaciones y personas luchando por conservar y proteger, cada vez más personas salen a protestar. Poco a poco ves que se va concienciando a la población, los colegios están haciendo una gran labor, vamos viendo que el planeta está fatal, que al final comemos los plásticos que tiramos. Por eso la comunicación es muy importante. Por ejemplo, pienso en las apps de ciencia ciudadana de plantas y animales donde cada vez hay más personas, que aprenden y lo comparten. Estamos viendo un gran aumento de personas que usan estas herramientas de ciencia ciudadana.

Carme - Hemos vivido de espaldas al conocimiento natural.

Ara - Yo, que vengo de montaña, no sabía, por ejemplo, qué era el *trottoir*, que parece la típica roca perfecta para salir del mar y ponerte encima de pie, como si fuera una cornisa, y eso es un alga, aunque no lo parezca. Y aquí en toda la costa está lleno.

Carme - Es una cuestión de ignorancia, no conocemos realmente la naturaleza, sus beneficios. Aunque no queremos hacer daño, al no saber, hacemos daño. No nos han enseñado que somos el paisaje, que esto que tenemos es algo vivo, como nuestra vida, e interconectado. Hemos visto siempre la naturaleza como algo de lo que nos podemos aprovechar, solo un recurso.

El cambio entonces pasa por una buena educación y comunicación...

Carme - Para querer cambiar hay que conocer y para conocer hay que saber comunicar bien. Yo creo que en el ámbito medioambientalista no se ha sabido traducir los mensajes a un lenguaje que la población pueda entender fácilmente. Con tecnicismos y palabras que no recordamos, al final pasamos. Y más si estamos en un momento, como en la playa, de esparcimiento, de ocio.

Ara - También la gente en general piensa solo en su parcela. Por ejemplo, yo esta playa la uso como bañista, y el resto de usuarios me causan molestias. Pero al usuario que sale en kayak le molesta que me meta nadando en el canal de embarcaciones, y al usuario que viene en barca, la zona de baño le quita espacio. Debemos llegar a acuerdos para que todos podamos convivir aquí, minimizar nuestro impacto al máximo...

Y en cuanto a la limitación de gente, ¿hay modelos para replicar? Yo conozco alguna isla en la que hay un límite de visitantes por día, por ejemplo...

Carme - Hay lugares, sí, pero son modelos en lugares pequeños. Para espacios como el nuestro, en el mundo, no hay aún modelos que sean estrictos e importantes en reducción de daños, o contaminación. Y es una pena porque si pensamos en el futuro del sector turístico, si vamos perdiendo diversidad y atractivos de la zona, la gente preferirá ir a otros sitios, mejor conservados. O si llegamos a estas masificaciones de verano también la gente preferirá ir a sitios más tranquilos. Hemos de crear un turismo de calidad conservando lo que tenemos, hemos de ponernos las pilas. Me refiero a que nos visite gente que tenga conciencia de lo que visita, que tenga respeto y sepa apreciar. Y cambiar cosas.

Por ejemplo, viniendo en coche por esta zona te das cuenta de cómo cambia esto en verano y en invierno. Todas estas urbanizaciones que tienen vida un par de meses al año y ahora son fantasmales.

Ara - Deberíamos crear mecanismos para que haya siempre vida en los lugares y equilibrio, no hacer un turismo para cuatro días y tener todo abandonado el resto del año. Un sitio bonito es un sitio en el que se vive bien, no temporalmente. Se tienen que hacer cosas para la población local, que al final es la experiencia que busca el turista. Cuando viajamos queremos hacer las cosas que hacen los que viven allí.

Carme - Hemos pasado de tener un turismo del *boom* de los años 60, de no tener en cuenta para nada lo local, a querer cada vez más tener experiencias locales, con gente local... Mira Airbnb o similares. La gente ahora quiere saber dónde está, conocer más, aprender de las personas del lugar... Y esto también se traslada a la naturaleza. Cada vez hay más personas que se interesan por las aves, los peces o plantas de la zona donde van... hay más conciencia, aunque queda mucho camino por recorrer ya que esto empieza ahora...

¿Habéis visto también evolución en las instituciones o las empresas?

Carme - Aquí, trabajando con el Parque Natural del Montgrí yo he visto una evolución en las empresas en los últimos años. Empresas que, al haberse adherido a la Carta Europea de Turismo Sostenible del Parque, están haciendo realmente esfuerzos colectivos para generar impacto positivo y cambiar su modelo; por ejemplo, los centros de submarinismo. Ahora han estado trabajando conjuntamente para crear unas ecoguías que ayuden no solo a las empresas de aquí, del parque, sino de toda la Costa Brava para definir maneras de trabajar de modo sostenible, qué explicarle al cliente, cómo hacerlo.

En general, veo que hay muchas empresas que ahora sí se están comprometiendo, que para mí es lo principal, ya que estas empresas informarán a los visitantes y sus mensajes son clave.

Y, como última pregunta, hablamos en este número de belleza; si tuvierais que definir la belleza de l'Empordà, ¿qué diríais?

Carme - Para mí la belleza está en todo y sobre todo en lo que te aporta la naturaleza y el patrimonio, que, aunque sea hecho por el hombre es tan bonito, inspirador, te cuenta cosas, es historia. Salir de casa y observar el entorno, los Pirineos al fondo, te hace revivir, te aporta vitalidad. Y levantarse y oír los pájaros o el autillo por la noche es genial. Los sonidos también son belleza, los del mar, el viento, los árboles. Sensaciones que te proporciona la naturaleza. Hay mucha belleza aquí, y yo creo que la luz es diferente.

Ara - Creo que se tiene que trabajar más en potenciar el valor de un territorio, divulgar a través de mensajes sobre los animales o sobre las plantas de la zona, para que la gente las valore, como algo suyo. Hay especies que solo están aquí o que aquí se pueden observar más fácilmente, y eso no lo sabemos. Por ejemplo, unos meros enormes los puedes ver aquí al lado, en las Medas, porque hace 40 años que no se pesca en esa zona y no se asustan ya de los submarinistas. Y ahora que miro allá al horizonte y pienso en el parque eólico marino que quieren hacer, no sé, estás afectando al todo, a esta visión tan bonita que ahora tenemos del mar, pero también al turismo, a la población local, a las aves, al fondo marino, a los peces... Es un riesgo y es muy triste. Quería decir esto antes de acabar la entrevista, como denuncia, ya que creo que se equivocan y está bien que la gente lo sepa.

LA LENTITUD D'OBSERVAR

Ens trobem a les Gavarres. Al Puig d'Arques, amb l'Aleix Monguillot, un home sincer, elegant, fresc, que fa cara de bona salut.

L'Aleix és agent forestal i un gran co-neixedor dels paratges boscosos de les Gavarres, pels quals transita diàriament envoltat dels rucs que cuida. Quan els rucs mengen, fan neteja del sotabosc i mantenen les finques forestals, reduint el risc d'incendis i la seva propagació.

Amb els anys, aquests passejos en solitari van evolucionar en un projecte que es diu Rucs de les Gavarres, on l'Aleix, a partir de diferents rutes de senderisme que ha dissenyat, ens convida a gaudir de la bellesa de caminar amb un ruc al costat, observant l'entorn ple d'alzines i sureres, sentint la natura i respirant una llibertat de ritme lent, clarificador.

Nosaltres vam acceptar la invitació i després de compartir cinc hores de camí i conversa amb ell i tres ruques molt pacients, ens vam acomiadar amb el cor bategant llum i serenor i promentent tornar-hi.

I un parell de mesos més tard, vaig tornar sol al Roquetal, el refugi on l'Aleix

fa de masover i on es fa l'aturada d'algunes de les rutes. Està situat al terme de Santa Cristina d'Aro i té vistes cap a les planes de Llagostera. Datat del 1797 i restaurat el 2002, està obert tot l'any i es pot llogar per fer-hi activitats, retirs, per crear o simplement per retirar-se del «soroll».

Vaig anar-hi per escriure, dibuixar i passejar. Per connectar, sol, amb el telèfon apagat, sense llum elèctrica. Espelmes, quinqués i xemeneia eren les opcions per il·luminar l'espai interior de nit.

Així viu l'Aleix i així vaig viure jo dues nits, i puc dir, amb total convenciment, que van ser uns dies tan plens interiorment, tan potents, que encara avui els recordo amb un gran somriure.

I des de *NIU* ens preguntem: **necessitem actes «radicals» per baixar el ritme que portem, per adonar-nos que ens estem perdent?**

Des de la seva radicalitat quotidiana, l'Aleix ens comparteix en les properes pàgines un tast de l'experiència de caminar amb rucs, una aroma del significat i del sentit de recuperar el *tempo* perdut.

CAMINANT AMB RUCS

Aleix Monguillot

Guarda de refugi, guia bosquetà i forestal.

Ahir al vespre, assegut damunt d'una pedra i amb la paciència justa, vaig poder contemplar com el sol s'anava amagant entre dues alzines. Les branques esquerdaven la vermillor de la posta que, a poc a poc, s'anava diluint darrere els turons farcits d'arbres. La claror em va acompanyar una bona estona més barrejant-se amb la de la lluna creixent. Es presentava una nit serena, sense vent ni humitat, en què els estels es mostrarien sense dificultats. Era l'hora d'entrar al refugi, encendre el foc d'escalfor i companyia i, sense cap mena de pressa ni patiment, preparar el sopar calent i anar a jeure al llit. I dormir, envoltat de les parets de pedra silenciosa.

Quan el sol ha tornat de nou per fondre la rosada, jo ja havia esmorzat i tenia el dia per davant. Les ruques esperaven que arribés, conscients que al cap d'un moment estarien menjant la ració de ci-

vada diària, i es miraven entre elles per esbrinar quines serien les afortunades per acompanyar-me a caminar. En serien dues. Menjades, begudes i guarnides amb el bast, hem sortit del tancat i hem caminat entre els camps acabats de treballar i al cap de poca estona hem entrat al bosc. A l'església. I en silenci, trencat per algun ruflet de les ruques.

Caminar sota alzines és caminar per ombres, el sol que hi passa hi entra ratllat i ara enlluerna i ara no.

Un sol baix que ens diu que l'hivern és a punt de començar. D'un camí estret hem passat a un d'ample ple d'alzines sureres pelades amb pocs brots i moltes glans, penjats i també a terra; els pocs que hi quedin soterrats i germinin faran que el bosc continuï el seu cicle de vida immemorial.

Intro: Jorge NIU
Fotografies: Jorge NIU / @lisandragusmerini

Cançó triada per l'autor:
Even in the quietest moments
SUPERTRAMP

D'alzines n'hi ha de totes mides i de totes les edats. Ballant al seu voltant els brucs treuen les flors d'hivern i els cirerers d'arboç deixen anar els últims fruits madurs, vermells com els del grèvol, l'arítojol o el galzeran. Vermells com l'amor.

Hem canviat de vessant i ara ja no hi toca el sol. L'ombradiu. Els castanyers buits de fulla i fruit ho han deixat tot a terra i l'olor de bosc s'aixeca a cada pas meu i dels rucs. Trepitgem matèria morta, humida i desfent-se, però que barrejada amb les aromes de mentes i espígols omplen els narius de bones sensacions. Només cal fregar les herbes per tal que inundin l'ambient amb les seves fragàncies. La castanyeda sense fulles ens permet veure el cel blau, net, i al fons de tot es distingeixen clarament les muntanyes nevades del Pirineu retallant amb blanc el blau del cel. I ens endinsem fins a la humitat bosquetana caminant al costat d'una riera. La poca aigua que hi corre és suficient per fer-se escoltar, sobretot quan una pedra intenta obstruir-li el pas. L'aigua la supera i cau fent una melodia arrítmica que podem sentir perfectament si estem quiets i que

va baixant de volum amb cada pas que ens en separa. Un cop abandonada la riera, el sol que ens torna a tocar fa fumejar

la rosada dels camps, obligada a evaporar-se davant l'astre i sentint-se protegida per l'ombra dels pocs arbres situats als marges. S'endevina la silueta exacta de cada capçada al terra.

Aturats al punt de descans, un mirador assolellat, les ruques han aprofitat per tastar les bones herbes que ja no hi ha dins del tancat on viuen; fa mesos que van deixar d'intentar créixer davant la voracitat herbívora de les bèsties. Jo m'he menjat un plàtan i la pela, partida en dos, ha servit de postres a cadascuna de les ruques. Ha estat el senyal per reiniciar la marxa.

Camí ample, mirada endavant i orelles esteses.

Camí ample, mirada endavant i orelles esteses. La inconsciència d'estar passant l'estona sense adonar-nos dels guanys del moment, guanys visuals, auditius i físics que se't donen quan camines pel mig de la natura. Vista oberta i ocells que sents però no escoltes i el trepig dels teus peus i el de les ruques que trenquen i aplanen una mica més la terra del camí fressat. La queixa del terra en esmicolar-se ens ha fet adonar que avançàvem tots tres, pas a pas, amb esbufecs curts de satisfacció, i els arbres que ens quedaven enrere ens han mirat de reüll. Érem els seus convidats i estaven al cas del nostre pas.

I ha passat un avió. I darrere seu un altre, seguint l'estela del primer. I s'han ficat en un núvol i n'han sortit, i he deixat de mirar per acariciar l'orella de la ruca que caminava just al meu costat. El meu ull mirava el seu. El seu, guaitava al davant amb la tranquil·litat d'anar per la bona traça. Ens acostàvem al tancat on hi ha la menjadora i l'abeurador, i totes les companyes que ens esperaven feia estona.

Hem sortit d'un revolt i totes dues ruques alhora han fet un bram que ha omplert el silenci del moment. La resposta de les seves col·legues ha estat immediata, amb brams de benvinguda, tot i estar encara a un quart d'hora d'arribar-hi. Lleugerament, les ruques que guiava han accelerat un pèl el pas. Ja arribem al final de la sortida d'un dia de gairebé hivern, fresc, amb un sol que es mostra sense vergonya de saber que no escalfa gaire. A la porta del tancat, les altres ruques esperen pacientment la crònica de les nou arribades, però primer, garrofes per a totes.

Un petit premi per a tot el ramat. Elles saben que no surten cada dia i, per això, la que surt té l'obligació d'explicar a les altres la bellesa del que ha viscut. Una bellesa canviant, que mai no és la mateixa, però que sempre atrau.

I torno sol al Roquetal, al refugi. És una mitja hora caminant en què sense adonar-me'n, poso la ment en blanc.

Conèixer el traçat del camí ja ho té, això; les cames van soles, la respiració s'adequa a pujades i baixades, la mirada en angle de quaranta-cinc graus per estalviar ensopegades i com qui no vol la cosa introdueixo la clau al pany. És la meva estona d'una vaga introspecció i de meditació en moviment. Llavors, l'hàbit del manteniment logístic diari comença; agafar llenya morta petita,

del voltant de la casa, llenya seca del cobert i entrar-la per formar la piràmide de tions a la llar. L'encesa del foc esperarà fins que em posi roba i sabates còmodes i que la llum crepuscular vespertina desaparegui del tot. S'enceta un nou moment de reconfortant individualitat.

Que la casa no tingui llum elèctrica no vol dir que no tingui llum.

Que la casa no tingui llum elèctrica no vol dir que no tingui llum. Poques espelmes ben situades fan prou claror per moure's i fer el que sigui menester fins que arribi el moment d'encendre el foc a terra, seure al sofà a tocar de la llar i esperar l'hora de sopar. Quan el foc s'anima, les flames s'enlairen buscant-ho tot, vigilo els esclats de les espurnes i els espetarrecs inunden de sons la sala. Observo el foc, rumio el que he fet i el que faré amb pensaments curts, d'immediatesa, de les coses d'avui i de l'endemà. I em relaxo. El cos s'escalfa i la il·luminació és a llambregades. Al meu costat ja he preparat la lectura per a la qual necessito ulleres i frontal, perquè llegir sota el llum d'espelmes esgota la vista. Llavors entro a l'univers del llibre que ahir vaig deixar a mitges i que avui tampoc acabaré. Entre capítol i capítol observo l'evolució de la foganya on coc un pebrot i una patata. Són interrupcions que no alteren gens el fil de la novel·la i que em permeten fer passar el temps d'una de les maneres més agradables que conec, mirar el ball de la branda petita per pensar amb facilitat.

I la gana ve sola i fa aixecar el cul. Per mi, sopar d'hora és importantíssim. Tinc la gana justa per alimentar el cos i un cop he menjat amb parsimònia, visito les xarxes socials per veure com va el món. Un món que cada cop se'm fa més llunyà del meu entorn, tot i que resulti inevitable viure-hi i relacionar-s'hi.

Després, una estona més de sofà per considerar escriure alguna nota que em faciliti anar a joc, sense que els pensaments obscurs s'infiltrin al meu cervell aprofitant la foscor de l'habitació. I la son ve sola i fa aixecar el cul.

I el sac de plomes m'espera per donar-me la calidesa necessària per tenir un bon dormir. Els ulls es tanquen, els dits de les mans es creuen sobre la panxa i un peu a sobre l'altre, per iniciar el descans obligatori de cos i pensament. M'agrada caminar i camino.

El futur és un camí.

www.rucsdelesgavarres.cat
tel. +34 605 856 580
Aleix Monguillot

PASSEJAR LA MENT

CAMIINAR PER FER CAMÍ

Proposta de rutes Rucs de les Gavarres

La font dels Arbres

Ruta adequada per a totes les edats, amb un recorregut sense grans desnivells apte per a tothom.

Ideal per fer en família i per introduir-se al senderisme de muntanya, gaudint de la natura i acompanyats dels rucs portadors de motxilles i altres estris.

En cas de participar-hi menors de 10 anys, podran anar damunt del ruc que els acompanyi. Coneixerem les ruïnes del mas Sala, la castanyeda d'en Llach i la font dels Arbres.

Durada: d'1.15 a 1.30 hores

La Verneda

Ruta per la riera de la Verneda amb algun desnivell fort.

Ruta no adequada per a persones no acostumades a caminar.

Coneixerem la vegetació i els arbres de la riera, els camps de can Bota i el refugi del Roquetal, on farem una aturada per descansar i prendre un cafè, te o infusió amb pastes i fruita.

Durada: de 3,30 a 4 hores

DE LLUITES I CURES ARRELADES

«Vaig arribar aquí per casualitat. Feia vint anys que estava buscant una finca agrícola per fer-hi horta. En principi no hi pots accedir perquè tot val molts calers. Vaig estar treballant en diferents finques, totes arrendades. I un any i fora... Era difícil. Des que vaig començar a buscar fins que vaig arribar aquí van passar vint anys.»

Així comença la conversa amb l'Enric Navarro, a casa seva, a Albons. És el Parc Agroecològic de l'Empordà, on va arribar fa vint anys i on ara viu i treballa.

Hi cultiva i hi ven producte ecològic, que també porta als mercats de Palamós i de Torroella de Montgrí.

Amb l'Enric caminem, agafem el cotxe i pugem al puig Segalar. I seguim conversant. D'aquesta conversa en surten unes quantes reflexions sobre el seu procés, la seva vida, el seu caminar, que podeu anar seguint per aquí, així, tal com va anar sorgint i en l'ordre que hem pogut, volgut i sabut donar per continuar sentint-lo de prop.

«PER MI EL MÉS IMPORTANT ÉS CUIDAR LA TERRA»

Conversa amb Enric Navarro

Pagès pencaire il·lusionat.

D'on venies, Enric?

Vaig néixer a Badalona, a Bufalà, però de seguida que vaig poder, me'n vaig anar. Primer, a Santa Maria de Martorelles, a Can Girona, una mena d'escola de natura. I després, vaig engegar un grapat de projectes d'agricultura abans d'arribar aquí. El primer va ser en una finca de Sant Llorenç Savall. Un any. I d'allà a una altra finca, amb una colla, a Santa Perpètua de Mogoda. Era de propietat municipal. Amb la mateixa colla vam llogar, després, una finca a Sant Pere de Ribes. Era un lloc molt xulo, un espai cooperatiu creat en temps de la República. Produïem i anàvem a vendre als mercats de Sitges i Vilafranca. Però un any després ja no ens hi trobàvem bé, per qüestions de funcionament, de jerarquies. I ho vam deixar córrer. Llavors vaig comprar una finca a Oix, davant del castell. Durant set o vuit anys hi vaig començar a produir cada cop més professionalment. Anava al mercat d'Olot.

Sempre ecològic?

Vaig estudiar enginyeria agrícola i de seguida vaig connectar amb l'agricultura ecològica, que llavors era una cosa molt estranya, era l'any 84 o 85. Des d'aquell moment vaig tenir molt clar a què volia dedicar-me. Durant uns anys ho vaig alternar amb formació. Mentre estava a Oix, a l'Escola Agrària de Manresa buscaven gent i em van contractar. M'hi vaig vincular molt. I com que Oix era molt fred i fer-hi horta era força dur, vaig acabar desfent-me de la finca i fent feina només a l'escola. Més endavant vaig trobar un mas prop de Manresa, a Sant Salvador de Guardiola, on podia tornar a fer producció. Vaig demanar un préstec i mentre s'estava fent l'estudi per aprovar-lo, casualment vaig venir a parar a l'Escala, acompanyant uns amics. Ells buscaven un apartament i a la mateixa immobiliària vaig veure aquesta finca d'Albons. Em sortia millor de preu, tenia més aigua i més bon clima que la de Sant Salvador.

Intro: Laura NIU
Conversa: Jorge i Laura NIU
Fotografies: Jorge NIU

Cançó escollida per l'entrevistat:
Cal que neixin flors a cada instant
LLUÍS LLACH

Per casualitat.

Sí. Així vaig arribar aquí. Amb pocs recursos però prou per començar. Durant els anys anteriors havia comprat una finca petita, hi vaig fer una casa i la vaig vendre. Quan vivia a Manresa també vaig comprar un pis en ruïnes, hi vaig fer obres i el vaig poder vendre. Amb aquests diners vaig tenir prou recursos per poder comprar això.

«No era gaire conscient del que havia comprat. No sabia que la terra era tan fèrtil, que hi havia tanta aigua ni quines eren les conseqüències de la tramuntana.»

Ho tenies clar?
Sí, feia molts anys.

I què t'hi vas trobar?

No era gaire conscient del que havia comprat. No sabia que la terra era tan fèrtil, que hi havia tanta aigua ni quines eren les conseqüències de la tramuntana. Quan vaig arribar vaig començar a fer un hort. Era el juny del 2002, aviat farà vint anys. Les plantades més grans les vaig fer a la tardor. I el primer cultiu que vaig perdre van ser els pèsols. Va venir una tramuntanada i no en va quedar cap de viu.

I no només la tramuntana. Què més t'hi vas trobar?

Primer de tot un camp de cebes. Sense gaire més, sense herbes. El primer que em vaig plantejar va ser plantar arbres al voltant de la finca i fer franges cada trenta metres d'est a oest. L'objectiu era múltiple: aïllar-se dels tractaments que es poguessin fer a les finques veïnes, augmentar la biodiversitat, fer un entorn que afavorís l'alimentació i el refugi d'ocells i insectes aliats, que ajuden a reduir l'impacte de les plagues, i atenuar la força de la tramuntana sobre els conreus. Amb uns quants amics hi vam plantar uns cinc mil arbustos de tota mena, moltes espècies diferents. L'any passat, el Grup Ornitològic Balear (GOB) de Menorca em va demanar de fer

una xerrada al seu grup de custòdia agrària sobre el disseny d'espais agrícoles per millorar la biodiversitat i vaig estar buscant imatges de la nostra finca. Abans, des de tota la finca es veien passar els cotxes. Pensa que quan vaig arribar ens dutxàvem fora perquè a la finca només hi havia un magatzem i amb bales de palla vam haver de muntar un espai de bany per guanyar una mica d'intimitat. Des d'una part del poble es podia veure tot el que fèiem. A poc a poc això ha anat canviant i ara els magatzems, els coberts i casa nostra no es veuen pràcticament des d'enlloc gràcies a l'exuberant vegetació.

I no va ser fàcil arribar aquí.

Mira, després de quatre o cinc mesos de ser-hi va venir un caçador empenyat perquè, deia, jo havia disparat el seu gos i em va amenaçar que em denunciaria. Jo soc objector de consciència, no vaig fer la mili i mai no tindria una arma. Li vaig dir: «Ja». I em va respondre: «Segur que si entro aquí dins...». Em va dir de tot i va marxar. Més tard ho vaig parlar amb el veí, que em va explicar que havia estat ell qui l'havia disparat per espantar-lo, perquè empenyava les seves gallines. El veí, en Joan, va anar a parlar amb el caçador i després va venir a disculpar-se. Però el primer que em vaig trobar, doncs, va ser això. I van passar més coses. Quan vaig voler fer-me la casa, vaig presentar un projecte per aixecar-la en zona agrícola. I tot i que tots els informes dels diferents departaments de la Generalitat estaven al meu favor, em van denegar el permís.

Per què?

Perquè deien que estava molt a prop del poble i que podia viure al poble i treballar les terres. I és clar, vaig contestar: «tenim eines i tractors al camp, infraestructura portàtil, animals, cultius hortícoles "llaminers" al camp i, a més, a l'estiu m'he de llevar als vespres per obrir i tancar aixetes per al rec». Però res, me'l van denegar. Vaig fer un recurs i me'l van tornar a denegar. En canvi, en aquella mateixa època es va dur a terme un projecte turístic de força envergadura al Mas Sant Joan on no hi havia producció agrària de cap mena i en canvi van fer uns quants apartaments d'alt standing sense gaires problemes. Com és possible? Vaig presentar un document a Urbanisme de Girona exposant aquest tema i la resposta va ser que els dos expedients no eren comparables. Evidentment que no. Quina mena de resposta és aquesta!

Al final vas poder fer-te la casa.

Sí, però corrent un risc innecessari i sense el vistiplau de l'Administració.

I mentre feies tot aquest procés, ja cultivaves i venies ecològic.

Sí, sí. Vaig començar al mercat de l'Escala i a casa. De fet, vaig començar a produir i vendre ecològic ja l'any 94 a Sant Llorenç Savall, a la primera de les finques que vaig gestionar pel meu compte.

No éreu gaires fent producció ecològica, aquí.

No gaires, però bastants tenint en compte la resta del territori. Hi havia la Patricia i el seu home a Vilarobau, i en Jeroni i la seva filla Alba a Torroella de Fluvià. L'Escala era dels pocs mercats on hi havia productors ecològics. Jo no m'hi vaig acabar de sentir còmode i després d'un any vaig marxar i vam començar a fer cistelles a domicili o per recollir a la finca. Poc després ens van oferir la possibilitat d'anar al mercat de Palamós.

I allà continuem. Fa tres anys vam entrar al de Torroella. Quan vam començar amb el projecte vaig pensar que no ens podríem guanyar la vida exclusivament amb la producció agrícola. Creia que hauríem de combinar-ho amb alguna altra activitat. Per això ens diem Parc Agroecològic. Un dels objectius era poder difondre el que fèiem als camps, les energies renovables, la construcció sostenible. Durant un temps vam tenir acords amb entitats que feien activitats per a escoles i venien grups escolars, esplans, casals, etc.

Ara ja no?

Ara, de tant en tant venen els nens de l'escola d'Albons. I rebem algunes visites de professionals, de l'escola agrària de Monells, d'altres escoles agràries, francesos, anglesos... Però poc. Inicialment, la idea era compaginar les dues coses.

En algun moment també vam pensar en fer alguna proposta de turisme, però el tema agrícola va anar estirant, i és al que ens hem dedicat més. L'hem pogut fer més o menys rendible dedicant-hi moltes hores.

Fa uns anys vas ser protagonista d'una lluita contra els transgènics, aquí.

Tenia una feixa no gaire gran amb blat de moro. A l'estar inscrits al Consell Català de la Producció Agrària Ecològica (CCPAE), quan fas blat de moro venen a fer-te inspecció i a prendre mostres. L'anàlítica va donar positiu en transgènic. I és clar, jo havia comprat llavor certificada i no transgènica. Tot seguit vam posar una denúncia al Departament d'Agricultura per explicar què ens passava. Oficialment es deia que no podia haver-hi hagut contaminació transgènica d'un camp que ho era a un que no. Però és evident que sí. I encara més aquí, amb la tramuntana: el gra de blat de moro es fecunda a través de l'aire i no necessita els insectes. Al final vam arribar a fer una vintena d'anàlítiques (a més de les del CCPAE, en van fer la Unió de Pagesos i el Departament d'Agricultura) i totes elles donaven resultats diferents.

«Per mi la bellesa no és només una aspecte visual. Va més enllà del que es veu a simple vista.»

I què va passar amb les denúncies?

Doncs vam fer una denúncia al jutjat a través d'Unió de Pagesos que no sé ben bé en què va quedar. Crec que devien haver-hi diferents postures dins el sindicat i ho van deixar córrer. Personalment va ser bastant dur. Ho vaig fer saber als Naturalistes de Girona, que a través de la plataforma Transgènics Fora van decidir fer un acte públic de crema del camp i denunciar-ho davant de la premsa. En va venir molta, de premsa. Era l'any 2006.

I com ho vas viure amb el poble?

Una petita part de la gent del poble, no tota sortosament, però sí una de molt sorollosa, es va enfurismar. Em van afusellar en públic. Vam fer un acte de la mà d'Unió de Pagesos a la sala d'actes del poble. Estava molt plena. Vaig anar-hi amb un company d'Albons per no estar sol. Els companys d'Unió van fer una exposició crítica sobre els transgènics i quan van acabar, algunes persones es van aixecar assenyalant-me com si jo fos l'origen de tots els problemes del poble. Si més no, així ho vaig viure jo. Va ser un judici obert on tothom deia la seva. Vaig tenir por. Quan sortia, no sabia si em podia passar alguna cosa.

I ara?

Ja ha passat. Està a l'oblit. Jo només volia que es generés debat públic. Només vaig cremar el meu propi camp.

I què va passar amb el teu camp?

El CCPAE primer em va dir que no podia continuar fent producció ecològica en aquell camp durant uns anys, però vaig fer una al·legació i finalment van corregir la seva postura.

I fas blat de moro?

En fem, sí. Les tanques vegetals fan una barrera que evita en gran mesura que el pol·len extern arribi a bona part dels nostres camps. Alguns anys estem envoltats de camps de blat de moro transgènic. Corres un risc important i costa molt més fer-lo ecològic. Per la llavor, per la sembra, pel manteniment, per tot. Només que hi hagi un sol gra, la collita ja està contaminada.

Parlant de bellesa... quin espai ocupa en el que fas? (parlem des del puig Segalar)

Per mi la bellesa no és només una aspecte visual. Va més enllà del que es veu a simple vista. Els camps nets de roselles, per exemple, poden semblar molt macos perquè es veuen tots verds i «nets». Fer desaparèixer les herbes dels camps i dels marges, com malauradament fa l'agricultura més estesa actualment, és el resultat d'aplicar pràctiques agressives amb el sòl, l'aigua del subsol i els animals i insectes que viuen als agroecosistemes. D'aquesta manera, es produeixen aliments amb residus tòxics i amb una capacitat nutricional reduïda. És això bellesa? Doncs per mi, no. L'agricultura industrial, i desgraciadament bona part de la societat actual, busca gairebé exclusivament el màxim benefici a curt termini. La terra és un capital que no es pot malgastar. Per mi el més important és cuidar-la. La bellesa depèn dels ulls amb què es mira.

I què és el que més t'agrada d'estar aquí, del territori?

Moltes coses. La tramuntana, per exemple. No puc separar-ho del nostre dia a dia. I la tramuntana, si és com ara, ens porta molts beneficis. Ens eixuga els camps. Si plou a la tardor i no bufa, ja et pots oblidar de conrear des d'octubre fins a mig març, no pots treballar el sòl. La terra aquí és molt bona, però la capa freàtica és molt superficial i quan plou molt és un entrebanc. *(Mirant des del puig les terres que es veuen)* Està tot molt erm. Hi ha molt de territori maltractat, sobretot per l'ús d'herbicides. I una altra part es va cremar per una manca de gestió forestal racional. També s'hi estan fent algunes bestieses, com ara introduir plantes invasores.

I què passa amb l'aigua? Com la gestioneu?

Aquí la tradició és inundar. Durant quatre o cinc dies tenen el motor engegat extraient aigua. Això no em preocupa pel consum d'aigua, perquè l'aigua no es perd, una bona part retorna al sòl. És una bestiesa pel que fa al consum energètic.

Cada vegada es rega menys, perquè si s'estalvien un rec, doncs s'estalvien diners. Amb el canvi de conjuntura veurem què va passant.

Enric, com és ara conviure amb la resta de productors de l'entorn, amb els que no fan agricultura ecològica?

No em preocupa excessivament. Quan vaig arribar sí que em preocupava perquè estava envoltat d'agricultura convencional i per això vam posar aquesta mena de murs vegetals. Penso que cada vegada serem més, perquè també cada vegada és més car cultivar intensivament. Està pujant el cost del combustible fòssil, cada cop serà més car. A més, si s'ha de transportar el producte de fora, també s'encarirà. L'objectiu que té l'extensiu, excepte qui ho fa amb un cicle tancat i amb consciència, és treure el màxim de diners

del tros de terra. Les coses es poden fer d'altres maneres, millorant la terra i no explotant-la. Mira per exemple els de Llavora (llavora.cat), que tenen bestiar i l'objectiu és alimentar-lo dels propis camps o de camps propers. Aquesta seria una bona opció. D'altra banda, no entenc per què no hi ha més gent que fa producció agrícola ecològica. Està demostrat que és viable econòmicament i sostenible mediambientalment.

I per què creus que no hi ha més gent que faci agricultura ecològica?

El camp és molt dur. Entrar a treballar al camp per viure-hi si no ho han fet els teus pares, no és gens fàcil. Jo he vingut de fora i mira, he tingut molta sort. Però tinc companys que no han pogut continuar-ho fent. Hi ha moltes dificultats. Només poder tenir les terres, comprar-les o llogar-les no és fàcil, no se'n troben. I, a més, has de viure, has de cultivar i trobar un espai on viure. Si no pots fer casa als camps i no pots accedir a les cases perquè valen el que valen, què has de fer? Desobediència civil. Per mi, les cases que estan en zones agrícoles només haurien de poder comprar-les o llogar-les persones que treballessin aquelles terres.

I això no és així, ara?

La llei diu que si cultives el camp pots construir-hi una casa sempre que ho puguis justificar. Però no és tan clar què és el que has de justificar ni com. Tret que facis una macrogranja, que llavors sembla ser que sí que pots fer-ho, llavors és fàcil de justificar. Quan és una altra opció alternativa, no ho és gens.

Ctra. Albons a l'Escalade, km3, Albons
info@www.parcagroecologic.com
parcagroecologic.com

ALIMENTACIÓ

«Todos los seres vivos son, vivos o muertos,
alimento para otros seres vivos. [...]

Faltan, a mi parecer, muchos poemas sobre la fotosíntesis.»

Yayo Herrero. Antropòloga, enginyera, professora i activista ecofeminista

MEDICINA A L'HORT

«El món de les plantes medicinals és un bell camí on transformar-se i transformar amb harmonia, amb respecte, amb puresa i amb senzillesa». Així ho diu la Maria. Fa anys que dedica ànima i temps a les plantes aromàtiques i medicinals.

Cultiva, reproduïx i elabora preparats amb finalitats terapèutiques i cosmètiques. La trobem cada dissabte al Món Empordà amb la seva presència pausada i el seu saber fer amb pocions i ungüents, en forma d'hidrolats, cremes i altres preparats per al cos, que fa temps que formen part del meu ritual quotidià.

«Les plantes m'han ensenyat i m'ensenyen cada dia que la bellesa és benestar i equilibri, és apreciació i aspiració a un estat de salut plena». Ho diu la Maria i ens en parla des de l'herbologia vitalista, mentre posa atenció a les tintures i es fixa una estona, més a fons, en l'ortiga.

I, sí, ens agrada llegir-ho i donar-hi espai aquí per continuar posant atenció a la cura des de la salut, en totes les seves formes.

Intro: Laura NIU
Fotografies: Maria Culubret
Il·lustració: Neus Caamaño

Cançó triada per l'autora:
Sa meu mare
ORCHESTRA FIRELUCHE AMB PAU RIBA

DE LES PLANTES I DEL BELL CAMÍ DE TRANSFORMACIÓ

Maria Culubret

Practicant d'herbologia vitalista.

Observar les plantes, conviure amb elles i apreciar-les cada dia em provoca un sentiment d'una bellesa natural i intangible que es capta des del cor, una emoció senzilla i a la vegada complexa, com la vida. Quan penso en bellesa penso en salut, en salut autogestionada mitjançant les plantes medicinals i els elements: l'origen i la base, l'aliment i l'oxigen.

Les plantes creixen, es reproduïxen, s'escampen, ens alimenten. Són éssers complets i tenen facultats guaridores: curen tant físicament com mental i espiritual. Sabem, a més, que en un temps passat molta gent les reconeixia i eren usades com a mètode de curació.

Les seves formes, colors, textures, sabors... són bellesa i també comunicació, perquè és el seu llenguatge per indicar-nos com les podem incloure en la nostra salut personalitzada.

L'experiència que s'adquireix en fer servir les plantes en un sentit ampli, aprenent del caràcter de cada una, de les seves utilitats i propietats energètiques, de la seva capacitat d'adaptació i de reacció segons les característiques de cada persona és un procés d'aprenentatge que no s'acaba mai, un coneixement que té l'objectiu de ser aplicat i transmès perquè és important saber reconèixer què tenim a l'abast, quins aliments, quines medicines, què ens prova, què se'ns posa malament, què ens fa emmalaltir.

El món de les plantes medicinals és un bell camí on transformar-se i transformar amb harmonia (la recerca de l'equilibri, el yin i el yang, l'homeòstasi, l'espera, la respiració), amb respecte (per la naturalesa que ens envolta i per l'ésser humà, allunyant-nos de tot el que pot ser perjudicial), amb puresa (la de saber

que com a transmissors de coneixement només som un pont, una presència que acompanya) i amb senzillesa (apreciant cada moment, tenint l'ànim per fer front amb elegància als petits drames de la vida diària).

Penso en dos cors que oscil·len l'un amb l'altre, que sintonitzen i es comuniquen. Així mateix ens podem sentir amb la natura quan hi som a prop. Si sabem observar i escoltar, començarà l'inesgotable camí del creixement personal.

Les plantes m'han ensenyat i m'ensenyen cada dia que la bellesa és benestar i equilibri, és apreciació i aspiració a un estat de salut plena.

Flors i Plantes Medicinals

neix del plaer de veure i observar moltes flors a l'hort (i papallones, abelles i altres petits éssers). A més de flors de tall, a l'hort hi vàrem plantar i sembrar plantes medicinals, un treball compartit amb en Josep, el meu marit, i amb unes amigues que venien una vegada per setmana a donar-nos un cop de mà. Des de fa un temps, l'espai on treballem s'ha anat *assilvestrant*: les plantes es mouen (algunes un pam, d'altres uns metres, algunes es moren). Per al nostre projecte, la idea de compartir sempre ha estat molt important i és per això que també organitzem tallers de reconeixement de plantes silvestres (comestibles i medicinals) i preparam elaboracions.

Al llarg del temps, en estudiar les propietats de les plantes medicinals i els seus usos, m'he anat trobant amb un buit: com escollir una planta d'entre el reguitzell que comparteixen les mateixes propietats i que són recomanades en els llibres per a la mateixa dolència o malestar.

Ha estat a partir d'aquest buit que he descobert l'herbologia vitalista, una medicina que va a buscar l'arrel del problema, que ho integra tot (planta i persona, aliments i elements, propietats energètiques i efectes sobre la constitució de la persona). L'herbologia vitalista no té un punt de vista al·lopàtic en el sentit de fer servir una planta per a un símptoma, sinó que practica una mirada holística que té en compte l'estat físic, mental i espiritual de la persona i, així mateix, entén la planta en la seva globalitat (l'astre que la regeix, l'element, la temperatura, etc.).

I la vida continua amb els seus canvis i moviments. I jo, amb més ganes que mai d'aprendre i, si puc, ajudar a qui ho necessita.

FLORS I PLANTES MEDICINALS

Terradelles, Vilademuls
www.instagram.com/maria_culubret
mculubret3@gmail.com

LES TINTURES: MACERANT LA FRESCOR

Les tintures són maceracions de planta fresca en diferents solvents. Les tintures més freqüents de preparar són la tintura hidroalcohòlica (la planta macerada amb alcohol de beure i aigua), la tintura hidroglicerina (elaborada a partir de glicerina vegetal i aigua) i els acetats (preparació amb l'ús de vinagre).

Una pinzellada sobre la tintura espagírica

La tintura espagírica és una tintura completa de la planta. Aquesta tintura, a més d'alcohol, aigua i oli essencial, també compta amb les sals minerals de la planta mateixa purificades amb aigua destil·lada, de manera que tan sols en queden les sals hidrosolubles.

L'elaboració d'una tintura espagírica ha de ser entesa com una acció interna i externa, com un procés que no només transcorre al laboratori sinó que la persona mateixa que el practica, aquest procés, també en forma part. I així mateix en formarà part la situació astrològica.

Un lema que podria definir la tintura espagírica: separació, purificació i reunificació.

Sals minerals purificades d'arrel d'ortiga

Sals minerals purificades dels fruits frescos de civada

CONTRA LA CEGUESA VEGETAL

Maria Culubret

Practicant d'herbologia vitalista.

L'ORTIGA,
URTICA URENS, *URTICA DIOICA*

Una planta per sobreviure

Hi ha dos tipus d'ortiga al nostre voltant: l'ortiga *urens* i l'ortiga *dioica*.

La primera, l'ortiga *urens*, és més petita i anual i la podem trobar prop de zones habitades, en terrenys adobats i amb molt de nitrogen. La segona, l'ortiga *dioica*, que és més gran i perenne, neix en llocs humits, a la vora de rieres. Les dues espècies reequilibren el terreny on habiten.

De l'ortiga en podem fer servir tota la planta: les fulles (diürètiques) es recullen a la primavera; les llavors (estimulants de les glàndules adrenals), a l'estiu; i les arrels (antiinflamatòries, per a la pròstata), a la tardor.

És una planta molt rica en ferro, proteïna, vitamina C, fibra, potassi, silici i calci, entre d'altres. Una de les seves virtuts més reconeguda és la diürètica, entenent que aquesta qualitat no només és beneficiosa per al sistema urinari sinó també per a totes les aigües del cos i per això és indicada en casos d'edemes i d'excés de mucositats en general. Una altra de les qualitats de l'ortiga és la tònica astringent per a teixits dèbils i laxos.

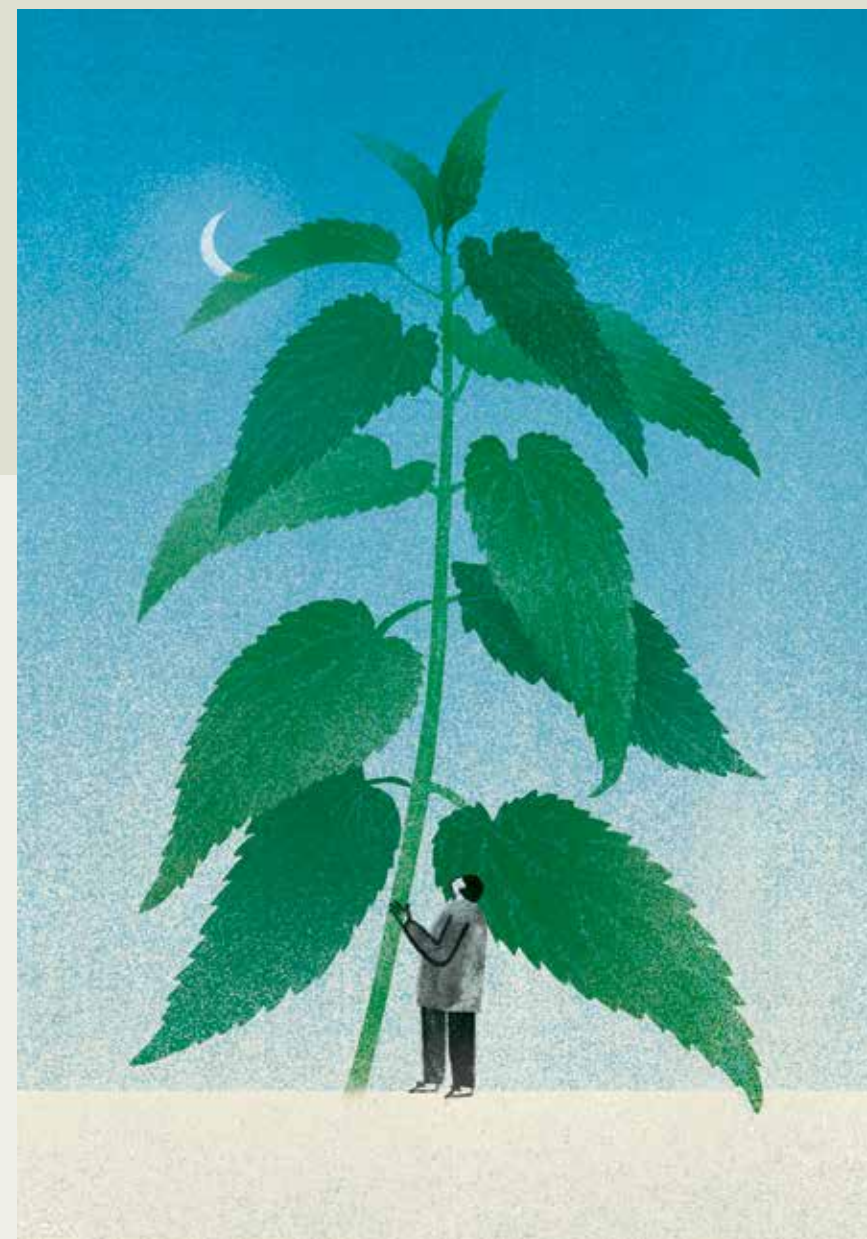
D'una banda, el seu gust de matisos salats, minerals, semblant a les algues, ens indica que és apropiada per al sistema urinari. De l'altra, també podem distingir-hi un gust dolç (no el confongueu amb el dolç del sucre) que ens indica que enforteix la constitució: la sang, la musculatura i els teixits connectors responsables dels òrgans i de les parets dels vasos sanguinis. Reforçant tot això es reforcen els nervis, els ossos, la pell, els ronyons, el tracte urinari, l'úter, el fetge i els sistemes digestiu, respiratori i cardiovascular. D'aquesta manera, es restaura el funcionament de cada òrgan del cos, així que esdevé una planta molt aconsellable en casos d'anèmia i debilitat muscular.

L'ortiga, regida per l'element Aigua i pel planeta Mart, és afí tant al sistema reproductor femení (tonifica l'úter) com al masculí (pròstata), és alterativa (obre els canals de desintoxicació, és a dir, els òrgans emuntoris) i rubefaent en ús tòpic (activa la circulació de la sang a la zona on s'aplica, de manera que millora l'aportació nutricional i l'eliminació de residus). És una de les poques plantes complexes que abasten les dues polaritats (fred i calent) i una de les més nutritives (la podem fer servir per cuinar: sopa, verdura, truita, pesto...

El vinagre és excel·lent per extreure'n els minerals. També és molt apropiada per a l'horticultura i la floricultura a l'hora d'elaborar els preparats fermentats. Les tintures millor espagíriques, ja que així mantenen les sals minerals.

De l'ortiga en depenen una seixantena d'espècies, entre insectes, petits mamífers i ocells.

Si hagués d'escollir una planta per sobreviure, triaria l'ortiga.

BALL HARMÒNIC DE COLORS

«Quina meravella, la cuina vital! La transformació d'ingredients simples en plats elaborats i bonics, en harmonia amb el que ens envolta. La magia de crear plats gustosos, jugant amb productes ecològics, locals i de temporada, trobant nous sabors i colors, és art per mi. Bellesa comestible i visual! I si a sobre es crea a baixa temperatura (sota els 42 °C per mantenir tots els enzims i les propietats vitals dels aliments) no només és art, sinó també medicina per cos i ànima! I amb tot el que ens ofereix la mare terra, la gran varietat de verdures, fruites, plantes silvestres, de colors i sabors, de textures i aromes... quin mar de possibilitats!»

Aquesta és la veu de la Jaqueline Skarbek, ànima de La Crêperie & Crulinària de la Bisbal d'Empordà. Viu a Ullastret, es mou en bici per l'Empordà i, com ella mateixa ens explica, és «cuinera vegana, ecoagricultora i somniadora».

Tastar el que cuina la Jaqueline és un viatge. Ho és perquè ella ho viu, ho balla i ho respira així, amb colors, amb amor, amb tota la coherència que dona sentit a com viu. Durant uns quants anys, i encara ho fa, ha fet creps amb la seva mare per pobles i ciutats amb una rulot en moviment. Fa un temps va decidir aturar-se a la Bisbal i que el moviment tingués nom i quatre parets per deixar fluir la creativitat i les ganes de descobrir.

Avui, s'atura a *NIU* una estona per portar-nos bellesa amb una recepta que té com a base el producte ecològic, local i de temporada. Una recepta que també proposa jugar amb sabors i colors i crear bellesa comestible i visual. Ho fa, explica, a baixa temperatura, per sota dels 42 °C per mantenir tots els enzims i les propietats vitals dels aliments. Perquè crear no només sigui art, sinó medicina per al cos i per a l'ànima.

Llegiu-ho, sentiu-ho i si us ve de gust, cuineu-ho i tasteu-ho. A *NIU*, ho farem.

Intro: Laura NIU
Il·lustracions: Jaqueline Skarbek

Cançó triada per l'autora:
Pretty colors
ERIC BURDON & WAR

RAWIOLIS DE REMOLATXA I RICOTTA D'AMETLLA AMB VIINAGRETA DE WASABI MEDITERRANI

Jaqueline Skarbek

Cuinera vegana i eco-agricultora.

Ingredients

1-2 remolatxes grans (si trobes la varietat Chioggia, quedarà més bonic)

3 cullerades d'oli d'oliva verge

2 cullerades de suc de llimona

Un pessic de sal

Per a la vinagreta

3 figues seques sense cua + 1/2 tassa d'aigua filtrada, en remull mínim 4 hores

Un bon grapat de fulles de ravenissa blanca tendres (el *wasabi* mediterrani)

Suc de 1/2 llimona (unes 3 cullerades)

60 ml d'oli d'oliva verge (unes 4 cullerades)

1 dent d'all petita picada

1 culleradeta de sal

Per a la ricotta

150 g d'ametlla blanca (= una tassa), en remull durant una nit (jo utilitzo la marcona de Can Galderic)

100 ml d'aigua filtrada

Suc de 1/2 llimona

1 trosset de ceba tendra picada molt fina

1 cullerada de llevat nutricional

1 culleradeta de shiro miso (opcional)

1/2 culleradeta d'all en pols

1 culleradeta de sal

Pebre fresc al gust

Per decorar

Flors i fulles de ravenissa blanca
Figs seques en làmines (o fresques quan sigui la temporada)
Ametlla laminada

Elaboració

- 1** Peleu la remolatxa i filetegeu-la amb una mandolina en làmines fines i flexibles (sense que es trenqui).
- 2** Marineu-les en un bol amb l'oli, el suc de llimona i la sal. Deixeu-ho reposar unes 2 hores perquè «es coquin» (s'estovin) una mica.
- 3** Esbandiu les ametlles per a la ricotta i macereu-les amb tots els ingredients (menys l'aigua i la ceba picada). Deixeu-ho reposar una estona.
- 4** Tritureu tots els ingredients per a la vinagreta en una batedora, Personal Blender o similar.

- 5** Tritureu les ametlles macerades i l'aigua en un procesador d'aliments. Afegiu-hi més aigua si cal, fins a obtenir la consistència desitjada, la d'una massa cremosa per farcir els RAWiols. Els trossets d'ametlla li donaran un toc més rústic, estil ricotta. Afegiu-hi la ceba picada i remeneu bé.
- 6** Per fer els RAWiols: poseu una culleradeta de ricotta sobre una làmina de remolatxa i cobriu-la amb una altra làmina. Premeu una mica els marges perquè s'uneixin les dues capes i per donar la forma de RAWioli.

Presentació

Tot s'hi val!

Però, per inspirar-vos, podeu posar unes quantes fulles de ravenissa al plat, els RAWiols al damunt, abocar-hi uns rajolins de vinagreta verda i decorar-ho amb làmines de figues seques (o fresques a finals d'estiu), ametlla laminada i flors blanques de ravenissa.

Al Japó —per obtenir l'equilibri i la bellesa absoluta en la presentació culinària i en general— recomanarien jugar amb quantitats imparells. Per exemple, posant 5 RAWiols en un plat, 3 fulles de ravenissa, 5 flors...

La Crulinària i la La Crêperie

La Crulinària és un projecte de cuina vegana, eco-lògica i vital, que comparteix local amb La Crêperie (eco-vegi-orgànic):
C/ Ample, 4 La Bisbal d'Empordà
Instagram: [crulinaria_labisbaldemporda](https://www.instagram.com/crulinaria_labisbaldemporda)

DE VI, TERRA I AMOR A LA VIDA

Make wine to make a better world. Fes vi per fer un món millor. Així s'explica Còsmic quan es presenta a les xarxes. I així, amb més colors i textures, s'explica en Salvador Batlle, viticultor i ànima de Còsmic Vinyaters, en primera persona.

Còsmic viu i es ven com «una filosofia de cuidar vinyes i fer vi basada en els valors de la confiança en el que sentim, la valentia en el que som, la passió en el que fem, l'essència en el buscar, la paciència en el trobar, amb gratitud en el rebre per ser més lliures d'esperit i més conscients en el nostre camí creatiu, com a pagesos i vinaters que som». De tot això ens en parla en Salvador, nascut i viscut al Penedès i aterrat, fa un temps, a Agullana. I així van sent els vins de Còsmic, nascuts i crescuts entre aquests dos paisatges, el Penedès i ara, l'Empordà, entre Agullana, Campmany i la Vajol.

M'acosto al celler, a Agullana, i en Salvador em deixa tastar alguns dels vins. Vaig entrant-hi mentre em parla de confiança, valentia, gratitud... que també són alguns dels noms dels vins que estima i crea amb el suport de les persones que van formant part del procés. I me'n parla, sempre, amb amor, convençut que és així com té sentit anar fent camí. Tasto, escolto i oloro les vinyes. I vaig comprenent, mentre ens movem i ho anem vivint.

Intro: Laura NIU
Fotografies: Xevi F. Güell

Cançó triada per l'autor:
Pas de Deux (The Nutcracker)
P. TCHAIKOVSKI

«QUAN HI HA HARMONIA, JOC TROBO BELLESA»

Conversa amb en Salvador Batlle

Vinyater

(Ens passem pel celler i en Salvador em va ensenyant, em deixa tastar i narra)

«Aquí pots veure Confiança, Valentia i Encarinyades (vins de Còsmic). Encarinyades és una complicitat entre les carinyenes blanca, negra i gris. Vol donar a conèixer al món el joc de les tres carinyenes juntes per fer un vi negre fi però complex. És el primer vi de vinya plantada aquí. Arribo, faig els vins de vinya vella que has tastat ara i després ja planto. I aquest és el primer de vinya plantada aquí, a l'Empordà.»

Plantada sabent què volies?

Una mica bastant, per no dir-te del tot (*somriu*). Té un punt delicat i fràgil, però és un vi de temps. Li estic fent un treball de mares i espero que a l'abril anirà cap a l'ampolla. (Potser ja hi és, busqueu-lo).

Delicat (afirmo després de tastar-lo).

Fet amb carinyena i amb carinyo?

Sí, però no ho vull enfocar per aquí.

Confiança, valentia, potser amor...

L'amor ho és tot. Partim que venim de l'amor. Existeix a tot arreu. Però Encarinyades no el volia enfocar en aquest concepte. Sí, però tampoc no ens passem. No hi ha més a dir. La idea era complicitat entre carinyenes.

(M'ensenya l'etiqueta.)

És una dansa de Josep Rosselló. Va ser una cerca dura i complexa. M'arribava i no era ben bé... I amb aquest home, va ser ràpid i clar.

Com decideixes l'etiqueta, l'estètica?

No hi ha una lògica, ni cap propòsit. Hi ha coses que no es poden explicar.

Sí que tenies clara la intenció, però.

Era molt clara, perquè era una vinya plantada de zero. La resta d'etiquetes ja eren vinyes que existien.

I els colors? La forma?

Ve a ser el color del vi, és una informació que ja arriba.

(I seguim dansant pel celler.)

Et deixo tastar un blanc que faig al Penedès... És l'última vinya que vaig plantar abans de marxar.

Un xarel·lo. Connexió Còsmica. Aquí hi ha una connexió de varies situacions que van fer aquest vi. Perquè és una part d'allà d'on vinc i està fet a través de moltes persones. El faig però no hi poso les mans, hi ha altres persones. És un treball on es troben diferents elements, diferents actors, que el fan possible. Una altra manera de treballar.

Una altra manera?

Una connexió amb una manera de treballar a través de molts actors. El meu pare, en Martí, la gent que m'ajuda en la gestió, la divinitat i el centre. És una connexió.

I on ets tu? Al centre?

No, no... és més que identificar-me jo; és un conjunt de peces que ho fan possible.

(Tasto Connexió Còsmica.)

Hi ha calcària, terreny calcarí. Aquí és granític i allà, calcarí. És una oportunitat de brindar dos territoris amb vinyes amb anyada, varietat local, però terrenys diferents. És semblant com treballem, pots treballar d'una manera semblant, però només que sigui una persona o una altra

ja canvia, també la latitud... I, sí, el resultat pot ser molt variat.

I hi ha un propòsit d'entrada?

No, no hi ha un propòsit. Seria com fer trampa. Propòsit de què. Què és un propòsit?

I què et mou?

No tinc tanta necessitat de necessitar. Ara soc aquí i faig. M'encanta. No per res, perquè m'agrada. Intento no estar tant en una idea d'haver d'aconseguir. Hi he passat, per aquí, però no em serveix de res. Estar sa, això sí. És la millor manera de ser.

Com és estar sa?

Estar en la teva millor versió.

Hi ets ara?

Avui sí, ahir no. Avui m'he llevat a les 4.30, a les 5 estava en marxa. Tan natural, ha sortit així. Si hagués sigut més tard, doncs més tard. Anar intentant entendre que estar en la millor versió no és tenir un propòsit.

Sí que tens un nom.

Què és Còsmic? Còsmic és un misteri absolut. El propòsit és ser aquí. Tenim tantes coses que ens han dit que són correctes i incorrectes que al final no signifiquem res. Jo tinc el mateix valor faci vi o no, tant si li agrada a la gent com si no, et coneguin o no et coneguin. Amb el vi, m'agrada, perquè tanques el vincle amb l'agricultura, el teixit agrícola viu, mantens viva la cultura agrària d'un lloc, les varietats perdudes que es recuperen... La regeneració de les noves generacions, l'economia local. Això em mou molt. Sobretot dignificar el treball a la terra. Això és molt important. Sí que hi ha una voluntat, aquestes idees que l'agricultura no sigui tan dirigida ni latifundista, sinó que sigui diversa i que en puguem viure. Gràcies a tothom qui ho fa possible, des del meu pare fins als meus amics... I això m'encanta, és la motivació més gran. Tancar un cercle amb molts cercles que viuen a dins. I a més, si porta abundància per poder evolucionar... Perquè no, no soc el mateix ara que fa cinc anys.

Ningú no és igual. Això farà poder avançar, sense entrar en períodes de bloqueig per la frustració.

T'ha passat?

Sí, és clar, amb el meu pare. Prens més consciència quan ho has viscut.

Aprens.

Has de passar-hi.

(Seguim tastant.)

Aquesta és una altra varietat local. Sumoll del Baix Penedès. Molt àcida també.

(I agafem el cotxe i anem cap a la vinya de dalt.)

Quan vaig arribar va ser tot de zero. Varietat recuperada.

I com va ser per a tu arribar aquí?

Vaig notar molt de respecte. Al poble veien que pencava molt amb el poc que tenia. Notaven que venia de la terra. He notat a vegades que genero un punt de misteri, d'un personatge que no saben massa qui és, però que estima el que fa. I ho miren amb respecte. Estic molt agraït, perquè sempre m'hi he sentit molt a gust.

Amb qui més treballes el camp?

Hi ha en Sanko i el seu cosí; ens anem reunint, quan hi ha molta feinada, i molt bé. Gent externa, però cada dia hi treballa algú. Més endavant sí que m'agradaria tenir algú més permanent.

(Anem pujant al camp amb sol i llum.)

(Baixem del cotxe i ens plantem a la vinya i em va mostrant a trossos.)

Quan vaig arribar, aquesta vinya no va ni aparèixer. Però quan van veure que hi havia un noi que volia fer vi, un veí es va acostar i em va dir que tenia una vinya que havia portat el seu sogre, ara ja no, i que potser em podia interessar. Vaig pujar aquí dalt i tot això no hi era. Era una vinya mig abandonada. I em vaig trobar mig bosc i mig quadradet, això. Aquí ara hi ha la carinyena blanca; a mitja vinya, la confiança; i allà, la negra que vaig treure per fer l'Encarinyades. I aquí van néixer la Confiança, la Valentia i la Paciència. I aquesta és la vinya de l'Encarinyades. La vaig plantar al 2015.

I la bellesa va formar part de tot. La pots explicar?

És difícil explicar la bellesa. És com un estat on entres quan visualitzes o perceps. Veig la bellesa d'un equip, d'una família, d'unes energies que porten cada varietat i que pots explicar al món soles o juntes. I aquí sí que hi ha com una complicitat. Ho perceps... La complicitat, la família... Aquí és on trobo la bellesa. La família, no només de varietats, també de tots els elements que interactuen. I si això va a favor, fa que es millori. I aquí trobo la bellesa. Sento que estem treballant des d'un equilibri i és des d'on sento aquesta bellesa. I va més enllà del paisatge. És un conjunt. Em sento plenament ple, arrelat i disparat cap amunt. Són un conjunt de coses en canvi constant, que no es mantenen estàtiques. I cada any has d'anar entenent la bellesa. Un any sec que no hi ha aigua, un altre any és humit, com va ser el 2020. El passat va ser extremadament diferent. La bellesa, doncs, no com un objectiu, sinó com un estat. A vegades, la línia és molt fina. Vivim en un sistema capitalista desbocat i ho has de fer conviure amb el món interior, espiritual, que no té gaire a veure amb el món que ens toqui viure...

«I la cosa és intentar no deixar de ser jo i seguir aquí, elevat. Arrelat i elevat. Intento que aquesta part de bellesa es pugui manifestar en el sistema on vivim, on ens toca viure!»

L'harmonia, molt present.

Còsmic sempre parla de vins cultivats en harmonia, entre la terra i el cel. I quan hi ha harmonia jo trobo bellesa.

I res no és estàtic.

No, perquè la vida tampoc no ho és. Pots trobar la bellesa d'algú a qui arribes des de l'atracció i amb qui acabes envellint, perquè hi ha alguna cosa en aquest ser que continua sent bell.

Com és per a tu la bellesa del vi?

Segueixo amb l'harmonia. Trobo bellesa amb un vi, aquell Sumoll àcid, quan em faig unes costelles de xai amb el seu greix, una mica torradetes. I em bec aquell Sumoll amb aquella acidesa, que em neteja el greix del xai... Si fa fred, aquell vi negre serà harmonia. I no em servirà a l'estiu. Potser serà amb una Vitalitat, una bombolla fina, que necessito poc alcohol, frescor, cítric i carboni... i hi torno a trobar l'harmonia. I això és bellesa. Quan em diuen quin vi és el meu preferit, doncs és el que em ve de gust beure en aquell moment. Depèn, sempre. Tots tenen els seus moments, el seu espai.

Com ho expliques?

Vivint-ho i compartint-ho. Hi ha coses que no es poden explicar. Sembrés i cadascú llegeix com ho veu. És com els tasts. Jo no explico els vins. Si no, sembla que vagi forçant el que hagi de trobar allà... I es tracta d'anar molt al que és bàsic i que cadascú experimenti.

I com vens la bellesa?

Amb puresa, origen, procedència, varietat local, bebibilitat, vins que se't posen bé quan els beus. El missatge és aquest. Vins que expliquin un territori, una varietat i que no et facin mal.

(I caminem en silenci, en el silenci de la terra.)

Com explica el vi aquest territori, l'Empordà?

Explica una part de l'Empordà. L'Empordà d'alçada, de terrenys granítics. Són vins un punt cruixents amb bones acideses, molt frescos, molt nets. Som en llocs lluminosos, amb molt d'aire, terrenys molt arenosos i això es manifesta en el vi. Aquest és un Empordà, el d'alçada, que encara és molt desconegut. Després pots tastar un Empordà més marítim amb vins més generosos, més alcohòlics, amb més volums.

I sí, el vi també explica el territori.

Celler Còsmic Vinyaters
Plaça Maria Teresa Pallegà, 3
17707 Agullana (Alt Empordà)
Tel. + 34 639 338 176 info@cosmic.cat

Detall d'una peça tèxtil d'Olga Solà i Viñas

APRENTATGES

«Perseguint la bellesa estaràs sol,
perquè, en trobar-la, s'esvaeix i deixa
la seva pols de papallona als dits.
I tornaràs a percaçar l'esclat
que saps dins teu, talment el llamp
que en un instant et mostra,
fins al llunyà horitzó, la realitat.»
Joan Margarit. Poeta i arquitecte (1938-2021)

DE LA PURESA IMPERFECTA

La bellesa en estat pur. La bellesa imperfecta. La bellesa. I els infants ens ho expliquen, ho mostren, ho viuen amb tots els colors. Com tu i com jo. I com cadascuna, tan diferent i tan única que es fa difícil d'explicar sense viure-ho, sentir-ho, palpar-ho, ballar-ho.

Des de Mamacrea, fa anys que la Mireia Monterde ho explora amb els llenguatges que acompanyen el moviment, l'imaginari, l'ésser més autèntic de cadascú i, especialment, dels més petits. Ho fa amb la música, els contes, el moviment, la dansa... la vida. I així, acompanya les famílies en aquest estar, ser, moure's des del més essencial. Aquí, la Mireia ho explica en paraula poètica. I aquí, la Mireia ens deixa mirar alguns dels dibuixos que apareixen un dia quan proposa als infants posar atenció, parlada i compartida, a la bellesa. I sorgeix això que podeu veure en algunes imatges. Això que sempre és una possibilitat del que sorgeix en un moment i que no és qui som, ni què som. Simplement, la bellesa de l'instant, del moment.

I, llegint i mirant no ens fem gaires preguntes. Simplement, observem i ens deixem viure la percepció de la forma i el color.

Intro: Laura NIU
Fotografies: Mireia Monterde
i Victor Gimeno

Cançó triada per l'autora:
Corre, salta, brinca, vola
ANNA ROIG I L'OMBRE DE TON CHIEN

BELLESA EN LA MIRADA DELS INFANTS

Mireia Monterde

Educadora artística i terapeuta corporal.

Gianni Rodari deia:

«Les coses de cada dia contenen secrets
a qui les sap mirar i escoltar.»

La bellesa és una paraula que moltes vegades s'amaga darrere de la mirada de l'infant per tímidesa.

Els nens i les nenes viuen la bellesa des del cor.

Des del fet de sentir.

No hi ha lluites, no hi ha obstacles, no hi ha judicis.

Mirades pures, que només observen en silenci i s'expressen sense por amb tota l'emoció.

La bellesa està cada dia present en l'aire que es respira.

En la natura.

En un titella que xiula.

En una cançó.

En un moviment.

En un somriure...

L'infant es mou a través del seu cos que expressa bellesa en el seu creixement lliure.

Hi ha bellesa en el plor, en el crit, en la tristesa...

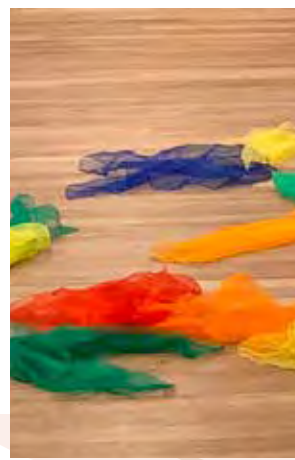
Els nens i les nenes són conscients que el món es mou des d'un lloc sagrat.

Un lloc on es poden mostrar sense embuts ni disfresses.

Tot neix d'una mirada curiosa.

D'una pregunta.

D'una sorpresa.

La bellesa es vesteix de contes, d'instruments que parlen, de melodies desconegudes.

La bellesa són els ulls oberts per l'emoció d'una descoberta que toca subtilment el món irreal i imaginari.

La bellesa és el crit que esclata.

**Són els braços oberts al cel.
És el terra que acull en silenci.**

**La bellesa és un mantra.
Un estat de l'ésser natural que es mostra despulrat sense embuts ni etiquetes.**

Estem creats de melodies perfectes que es van difonent amb el pas dels anys per tot allò que ens anem carregant.

L'infant té la saviesa del moviment, del cor, de descobrir la màgia, de creure en l'impossible, de travessar les pors, de manifestar i de mostrar-se...

**Quan l'infant es mou, balla, connecta amb la música, amb l'art... expressa la seva bellesa.
Expressa el seu Ésser.**

Estem creats d'una bellesa perfectament imperfecta.

www.mamacrea.blogspot.com

LA LLAMA DEL VACÍO

Entramos en Ca l'Humà, una gran casa solariega de Púbol construida en el s. XVII y que, después de años deshabitada, se restauró para albergar el estudio-taller de Caterina Roma.

Una mano esculpida en piedra corona la puerta de entrada y, al otro lado, un universo de tierra, agua, fuego y aire.

Los elementos de la naturaleza se expresan dando forma esta vez a piezas de cerámica. Piezas en las que dialogan la búsqueda de la excelencia en la disciplina y el azar. Piezas creadas en el torno de pie, con un vínculo con la función y el uso primitivo de la cerámica, esa tecnología olvidada que estuvo allí, aquí, desde el principio. Y que ha sobrevivido entre las artes, quedando en tierra de nadie, gracias a su humildad, la humildad de la materia.

Caterina acompaña a la materia, recoge su propia arcilla, procesa rocas y plantas para hacer esmaltes y cuece sus piezas en un horno de leña. «Es una manera de acercarme a la sensibilidad esencial, a una belleza salvaje».

Y sobre belleza es justamente sobre lo que queríamos invitarle a reflexionar en estas páginas.

Casualidades o no, expone en una de las salas de Ca l'Humà *Kintsugi, de lo bello a lo sublime*, un conjunto de piezas que representan la filosofía-técnica japonesa del kintsugi, que Caterina aprendió en un pequeño taller de Osaka en 2012.

Como ella explica «el kintsugi convierte la desgracia en ventura, en armonía, en magnificencia. La pieza reparada transmite la poética del paso del tiempo y las vicisitudes de la vida. El kintsugi es a la vez la promesa de un futuro más rico, más complejo, más bello: el pasado nunca podrá ser tan hermoso».

Caterina aceptó con una sonrisa nuestra invitación. Aquí os dejamos con sus reflexiones acerca de la belleza, sus grietas y sus momentos de resignificación.

Intro: Elena NIU
Fotografíes: Caterina Roma

Cançó triada per l'autora:
El cant de la Sibí.la
JORDI SAVALL, MONTSERRAT FIGUERAS

RETORNO A UNA BELLEZA ESENCIAL

Caterina Roma

Ceramista

La belleza, tal y como la percibe el ojo, es distinta a la belleza que percibe el corazón. Este principio del arte oriental implica revolucionar la concepción occidental contemporánea de una belleza estereotipada y banal, que nos llevaría de vuelta a los orígenes griegos de la estética, estrechamente vinculada a la armonía. Una belleza plena, y no únicamente visual, percibida por los sentidos y que apela a la sensación. Una belleza que se convierte en principio extático, camino a la trascendencia, ya que no hay belleza sin éxtasis.

¡Qué diferente de esa belleza superficial, convencional, que genera sentimientos de carencia e insatisfacción!

Esta belleza que conmueve, que eleva el espíritu, independiente del deseo y la posesión, es una necesidad básica del ser más humano. De hecho, en todas las distopías y regímenes totalitarios más feroces, es un principio que hay que excluir, peligroso, porque apela al corazón y a la mirada única de cada individuo.

Así las cosas, la búsqueda de la belleza esencial es hoy un principio transformador.

En las afueras del arte

Expulsada a lo largo del s. xx de su lugar central en el arte, la belleza ha quedado relegada a un papel incómodo. La belleza como comunión, contemplación, trascendencia, que impulsaba a los artistas e inspiraba a las personas, ya no es un valor social.

El arte hace tiempo que dejó de ser necesariamente bello, arquetípico, inspirador, para ser contestatario primero, supeditado a la ideología más adelante, hasta llegar hoy a un concepto especulativo, arbitrario, necesariamente rompedor de una tradición en la que ya apenas queda nada por romper. El arte contemporáneo pretende arrebatarse al observador la capacidad de discernir qué es y qué no es una obra de arte. El arte de hoy tiene que ser chocante, escandaloso, socarrón... ¡pero jamás bello!

En un mundo de deshumanización progresiva, de digitalización, de empobrecimiento espiritual, el arte como elemento inspirador es más que nunca necesario porque nos despierta a un sentido universal, ese sí verdaderamente subversivo, porque cae fuera de las garras del pragmatismo.

« Sin referentes espirituales, en nuestro mundo ya no hay un camino trazado a la trascendencia. Y en este vacío, la belleza es un puente, pues tiene implicaciones más allá de uno mismo que lo vinculan a la naturaleza, al espíritu. »

El alma de lo bello

«Si hay algo por lo que vale la pena vivir es para contemplar la belleza». Platón, *El Banquete*.

Sin referentes espirituales, en nuestro mundo ya no hay un camino trazado a la trascendencia. Y en este vacío, la belleza es un puente, pues tiene implicaciones más allá de uno mismo que lo vincula a la naturaleza, al espíritu. No es un principio estético, sino que implica una búsqueda, un refinamiento de uno mismo, un camino de consciencia. Nos lleva a discernir lo que es esencial de lo que es superfluo. Lo que es afectación de lo que es fundamental.

Ésta era la percepción en la Grecia clásica: la verdadera belleza es la forma exterior de la actividad del alma.

La luna en un cuenco

«Las artes del Extremo Oriente [...] presuponen no solo el talento artístico sino una actitud espiritual, adquirida a través de largos años de práctica en el ejercicio de la concentración, que permite al alumno experimentar en carne propia aquello de lo cual depende: lo esencial e intrínsecamente inexpresable, lo Absoluto, el espíritu mismo». Gustie L. Herrigel, *El camino de las flores*.

Las bellas artes —un concepto que curiosamente ha evolucionado para referirse casi exclusivamente a las artes plásticas— resultaron para mí una forma de avanzar hacia ese principio de sensibilidad. La cerámica es una disciplina tradicionalmente pobre, terrenal, que habita en un paraje sin amparo, gracias a lo cual campa a sus anchas y permite explorar, experimentar, para redescubrir su belleza austera, humilde pero grandiosa: barro salvaje recolectado en la montaña, cenizas, piedras, largas cocciones con leña. Un oficio de transformación en el que participan todos los elementos naturales —tierra, agua, fuego, aire— y que requiere dedicación, escucha, paciencia, espera, contemplación...

Y todo ello para convertirlo en un objeto que retorne la experiencia de lo bello a la vida cotidiana. Una pieza sencilla, destilada de belleza, para quien quiera recibirla. Una forma de compartir un camino de búsqueda a través del objeto más sencillo, como puede ser un cuenco de té.

KINTSUGI

El *kintsugi* se popularizó en Japón en el siglo XVI, junto con el desarrollo de los principios estéticos del *wabi sabi* y el *wabi cha*, vinculados a la ceremonia del té. Durante este periodo se confería gran importancia al tipo de recipiente para tomar el té, que tenía que ser simple, humilde y mostrar cualidades de profunda significación.

El *kintsugi* (*kint*, oro; *sugi*, reparación) convierte piezas de cerámica en metáforas que traspasan la frontera de lo bello para entrar en el territorio de lo sublime: trascendente, conmovedor, con un sentido profundo más allá de lo inmanente del material y su forma.

Piezas cocidas en horno de leña durante días y noches, que se han roto durante la cocción, por un impacto o por alguno de los muchos azares en los que la vida golpea. Los fragmentos se han guardado durante años debido a su belleza intrínseca. Con el *kintsugi* renacen a una vida enriquecida por las cicatrices de su pasado, que se convierten en fuentes, en ríos, en paisajes de oro que tienen sentido por sí mismos y en el contexto de la pieza que los recoge.

Existe un delicado equilibrio entre las cualidades in-materiales y materiales de las piezas reparadas con *kintsugi*: es imposible separar su aspecto visual de la resonancia emocional que proyectan. No volverán a ser lo que fueron, pero su sentido es ahora profundo como nunca lo fue.

«Aquí no importa tanto lo que el entendimiento capta sino lo que el sentimiento siente».

Immanuel Kant, *Observaciones acerca del sentimiento de lo bello y de lo sublime* (1764).

«La belleza con un significado implícito no es esa belleza que el creador muestra al observador, sino la que promueve la expresión de la belleza interior de quien admira la obra. En este sentido, es aquella que convierte al observador en artista».

Sôetsu Yanagi, *El artesano desconocido* (1972)

AL COSTAT DE LA VELLESA

La bellesa. La bellesa de la vellesa.
Els rostres de la història. La seva història, la nostra història.

L'equip de *NIU* vam sentir i pensar que era molt necessari, jugant amb la paraula bellesa amb B i V, fer un homenatge a la gent gran. Per fer-la valdre, per donar-li l'espai que es mereix i poder compartir amb vosaltres el que aquestes persones ens han comentat sobre la bellesa de la seva vida.

Va ser un treball molt especial trobar gent que estigués disposada a obrir-se, a conversar, gent que sense coneixe'ns ens va apropar als seus records d'infantesa, d'adolescència o del seu moment present.

Quin record de la bellesa tenen de la seva vida? On descobreixen avui aquesta bellesa?

A aquestes persones els vam preguntar, en principi, només aquestes dues qüestions, i a la majoria dels cinc, el primer que els venia al cap eren records de moments tristos, durs, moments de pèrdua.

I amb alguns vam sentir les seves llàgrimes, vam riure els seus records, vam entendre com era de bonic donar-los temps, que algú s'interessés per la seva vida, pel seu camí de vida. Hem de ser conscients de la importància de l'atenció, de l'escolta. No podem tampoc oblidar que molta gent gran viu sola sense haver-ho escollit. El cos ja no és el que era, el temps i la duració de les coses canvia, l'energia és poca en molts casos.

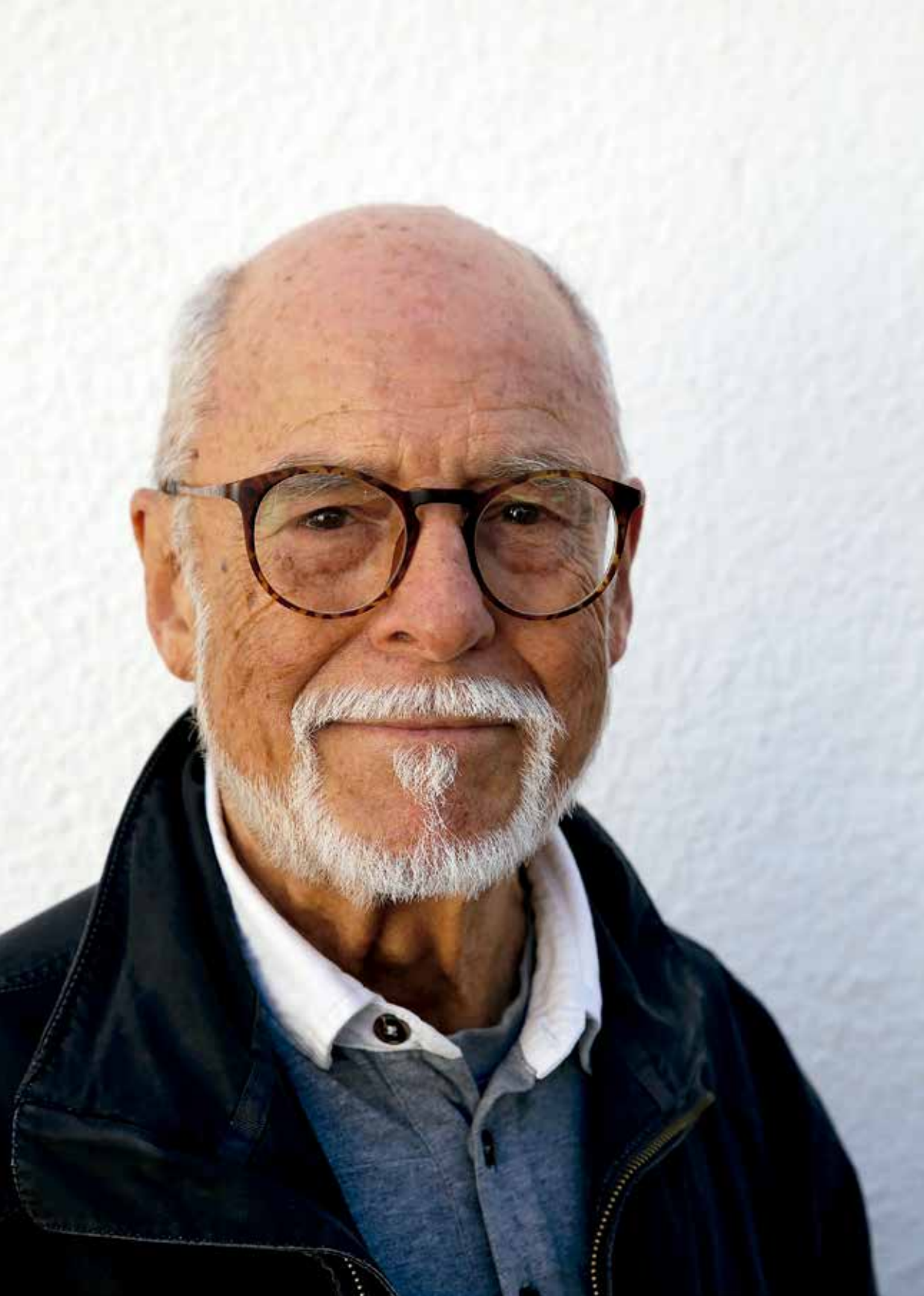
Des de *NIU* posem en valor el rostre i la saviesa de les persones velles, la seva bellesa. Gent que ha viscut molts canvis en poc temps, que ha creat històries fetes de famílies, filles, nets, besnetes, persones amb una llarga experiència vital, de qui podem aprendre tant, ja que ens poden fer entendre d'on venim i mostrar-nos el camí que han fet abans de nosaltres.

No volem perdre la història dels nostres pobles, ni d'aquests rostres que són el nostre, i volem posar l'atenció a les mirades, a les seves paraules i veus per poder, amb vosaltres, ser al seu costat abans que marxin.

Intro i fotografies: Jorge NIU
Converses: Jorge i Elena NIU

Cançó triada pels autors:
Nina de miraguano
PAU RIBA & L'ORCHESTRA FIRELUCHE

**A / QUIN RECORD DE LA BELLESA
TENS A LA TEVA VIDA?**

**B / ON DESCOBREIXES AVUI
AQUESTA BELLESA?**

Pilarica Ramos

87 anys

Vilajuïga

A / El meu marit

B / Bon menjar i bon *carinyo*

Netejar ferros antics

L'horta

Alberto Sánchez

75 anys

Llançà

A / L'amistat

B / Trobar de nou companyia

Fer el camí de Santiago

amb la meva filla

Carme Castelló

78 anys

Fortià

**A / Formar i dirigir una coral de nens
amb el mestre Pere Puig, pianista**

B / Conviure/jugar amb els nets

Carles Font

98 anys

Verges

A / El record de la meva mare

**B / Mirar la plaça des de casa
amb el sol escalfant el cos**

Esperança Noguera

88 anys

L'Escala

A / La meva joventut

B / Passejar mirant el mar

VERSOS EN LA RETINA DEL MUNDO

Nadie puede negar que la poesía es una disciplina realmente fotogénica al igual que la fotografía es un arte extremadamente poético. La unión entre estas dos formas de ver el mundo nos ha permitido, a lo largo de los años, ver más allá de ciertas realidades que, a priori, parecen tener una sola interpretación.¹

Jorge Carrasco, uniendo sus dos pasiones, la poesía y la fotografía, nos invita a desarrollar el arte de mirar, nos invita a entrenar el ojo y el corazón para captar la poesía cotidiana, la belleza oculta en los detalles, en los reflejos, en los fragmentos, en los absurdos, en los innumerables momentos mágicos que nutren la vida a su paso y que no pueden ser capturados por el objetivo, sino por los ojos que interpretan la realidad.

Sus fotos y sus poemas no dejan de ser un reflejo de su búsqueda de la belleza en la vida misma, en su manera de habitar, sencilla y honesta; en su manera de caminar, con los pasos justos y al ritmo adecuado; en su manera de escuchar, atenta a lo que le susurra el silencio y a lo que le cuentan sus latidos; y en su manera de amar, dando sin juzgar.

En definitiva, toda una invitación a descubrir el misterio de la belleza que está en nosotros y, por extensión, al otro lado de las imágenes que observamos.

[1] *Palagrafías, cuando la fotografía y los versos se dan la mano. Marta Caparrós, 2019.*

Intro: Elena NIU
Fotografies: Jorge NIU

Cançó triada per l'artista:
Antes que el mundo se acabe
RESIDENTE

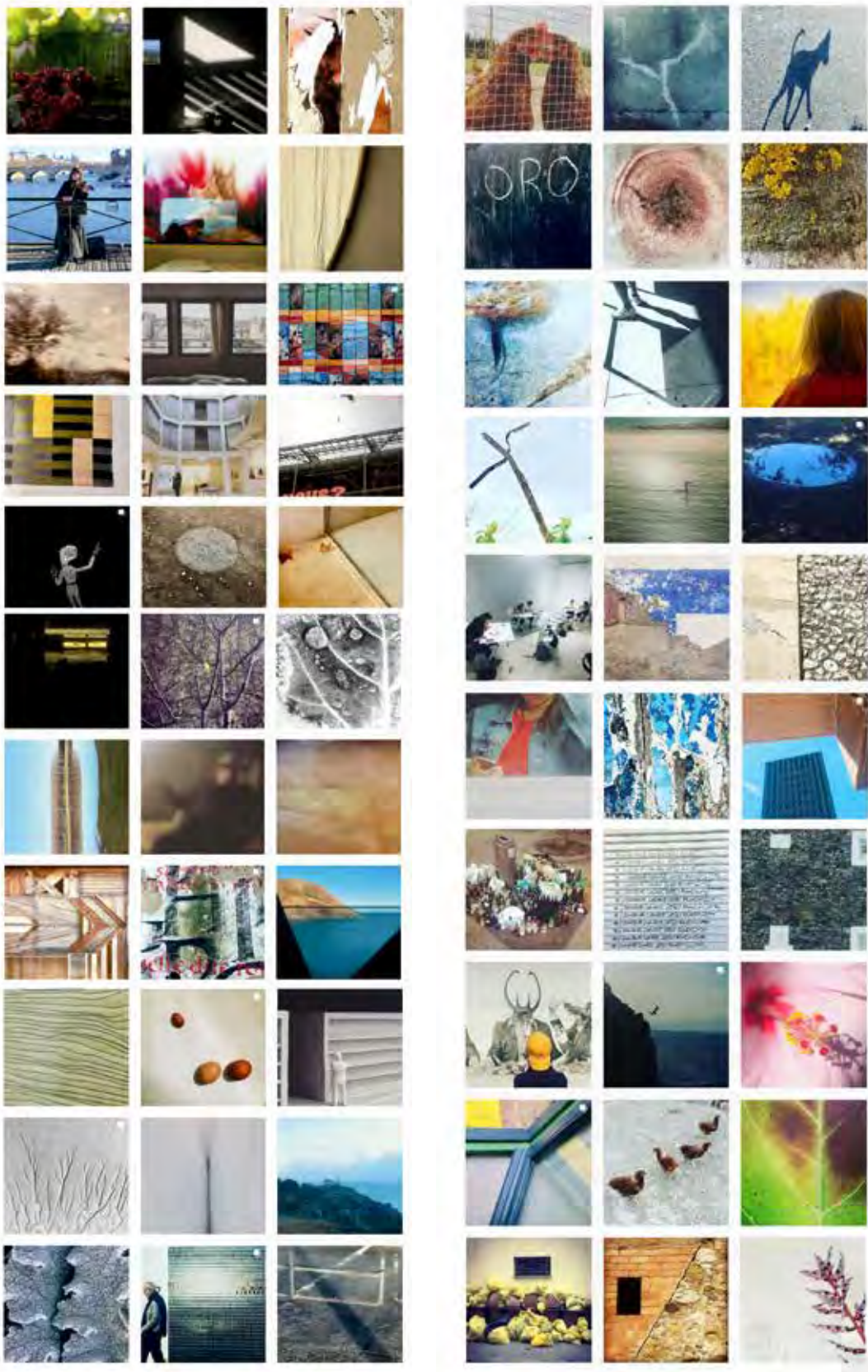

VER·LLEZA

Jorge Carrasco

Poeta, fotógrafo y diseñador gráfico

Las arrugas de las manos de una anciana acariciadas por el sol · el asombro en el rostro de un niño · decir una verdad que cuesta decir · la nobleza del perro · amar lo diverso · una mirada profundizando en otra mirada · el planear de la garza · desear cuerpos que moldean el aire · reírte de ti mismo · saludar en la calle · aprender a ser buen padre · escuchar una melodía sencilla, sincera · abrirse a lo nuevo · seguir el rastro de una gota de lluvia en la ventana · utilizar un utensilio rudo y bien pensado · sacar punta a un lápiz de color · comprender las emociones · un abrazo para poder llorar · un plato de lentejas cuando hay hambre · un huerto donde comunicarte con lo importante · que en una ruptura, la amistad y el amor estén por encima de todo · caminar y notar que caminas · crear sin pensar demasiado · leer un libro que te hace más humano · hablarle a la muerte, de cara · escuchar realmente a los otros · conectarse con el entorno · aceptar lo presente · besar unos labios en los que confías · tomar un café de pueblo · una frase que duele al mostrarte vulnerable · atender a los detalles escondidos que regala el día · mantener la esperanza · aceptar los reverses · comprar localmente · las orejas de un burro · las tramas de un cesto · el contacto de una taza caliente en las manos frías · la caricia de la almohada cuando estás cansado · el baile de la ropa tendida · el olor de la tormenta en el cielo · una pintada de amor en un muro destrozado · apoyar a alguien, que te apoyen · usar cerámica que ha creado un conocido · aceptarse frente al espejo · ser el paisaje que paseas · un baile improvisado en la cocina · sentir el silencio del halcón sobre el cable de teléfono · la libertad cuando roza tu cara · sentir un poema que sacude y hiere · la sonrisa noble y hermosa de tu hija · una nube reflejada en un charco · la sensación al empezar o acabar un buen libro · estirar el cuerpo y sentirlo vivo · el recuerdo de la chimenea oliendo en tu jersey · poder expresar quién eres en este momento · el ritmo equilibrado del río · ser consciente y reconocer tanta injusticia · el mar y sus tonos de tarde · las lágrimas que no logran partir · aquellas flores que tenemos en el cuarto · la sensación de la madera bajo los pies · poder ir a la biblioteca un rato · empatizar con la rota mente de mi madre · el clic de una buena fotografía · un vaso de agua cuando tienes sed · emocionarte ante una buena película · espiar la ligereza de tu gata · el humor cuando asalta y sorprende · sentir que el instante es inmejorable · percibir como la primavera susurra · escribir sobre belleza...

Libre
 danza la mirada
 sutiles silencios,
 construcciones poéticas
 en segundo de eternidad,
 bailes de estéticos pesos,
 arquitecturas
 de idioma interno.

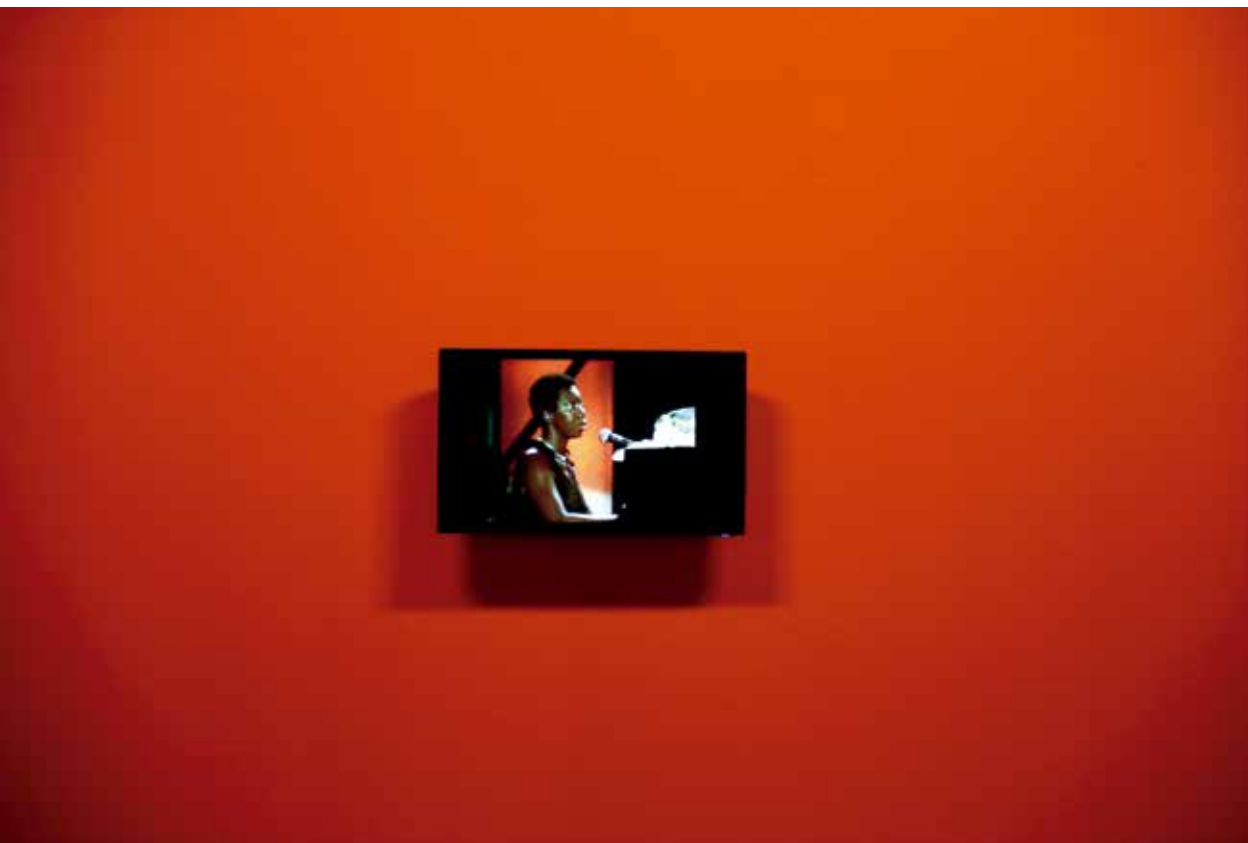
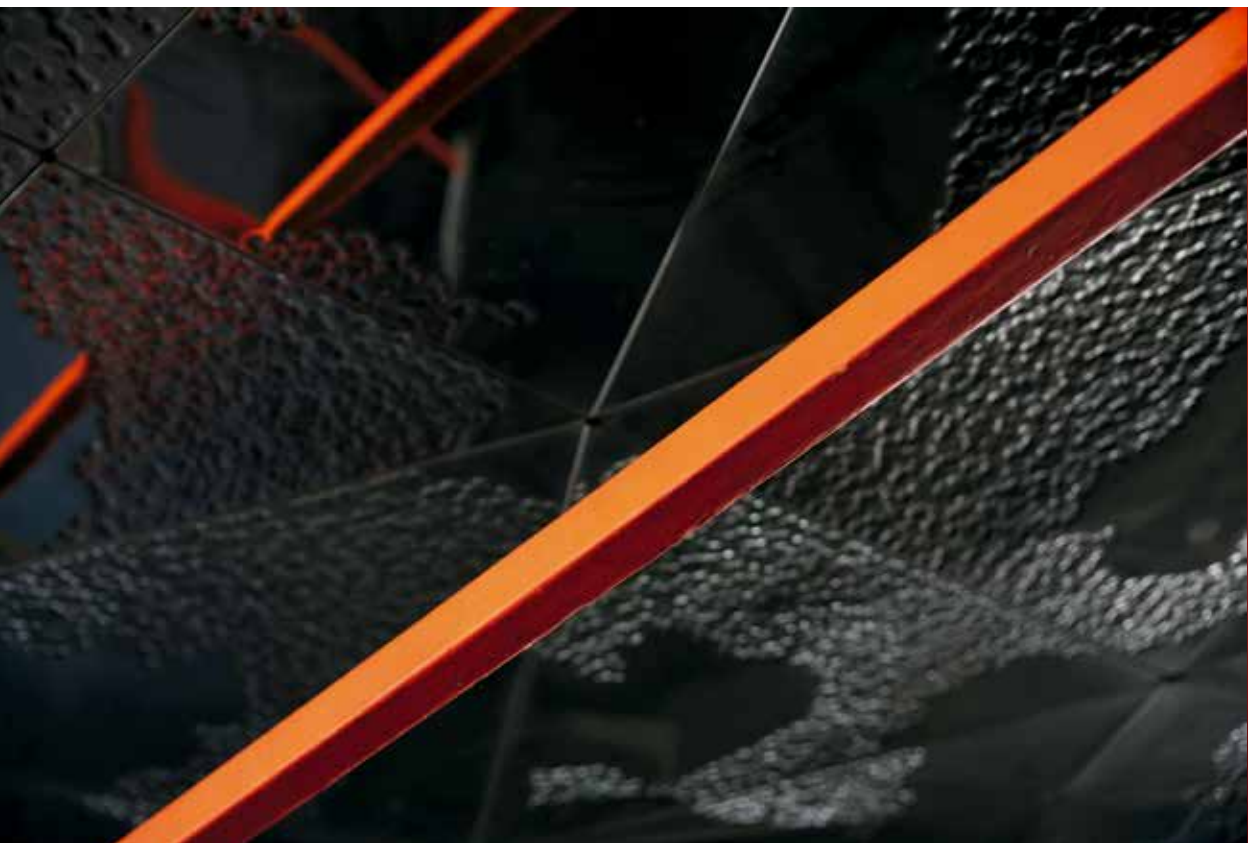
El sol
 es un ángel
 del ver.

La luz,
 cumbre poeta,
 va trazando versos
 en la retina del mundo,
 y la emoción
 es respiración de milagros.

El alma, llena de vida,
 encuentra en los detalles
 que la existencia pone a sus pies
 la poesía que necesita.

El observador curioso,
 buscador de estos mágicos destellos,
 aprende con tiempo
 el arte de mirar,
 de encontrar poemas esparcidos
 en la piel de lo cotidiano,
 como un animal que,
 guiado por instinto,
 con hambre,
 sacia su necesidad básica.

Y al llenarse de belleza,
 al alimentar su latido
 y agradecer el encuentro,
 deja de ser para convertirse
 en lo mirado.

ARTICULTURA

«Artista es aquel que, en breves momentos,
se desposee y, perdiéndose en la danza de lo viviente,
alcanza la inmortalidad del universo.»
Chantal Maillard. Filósofa, poeta i escriptora

La Marta viu i treballa a Girona. Té formació en arts visuals, educació i antropologia.

La seva pràctica, a cavall entre la investigació i la producció artística, sorgeix com a resposta a les condicions d'un context específic. A partir de les diferents realitats, posa en diàleg les contradiccions, les situacions enteses com a habituals i les identitats construïdes del marc on s'inscriuen.

Ha dut a terme residències artístiques a diversos països. Des de l'any 2015, i paral·lelament a la seva pràctica individual, treballa conjuntament amb Roc Domingo Puig en el desenvolupament de processos de producció i investigació artística. En el camp educatiu, actualment estan desenvolupant L'anomalia, una proposta de mediació basada en les exposicions de l'Institut d'Estudis Ilerdencs dels anys 2021 i 2022.

Els vam conèixer fa un temps a La Divina, un centre creatiu a Albons, on en Roc i ella fan un taller amb sortides a exposicions d'art contemporani. Una potent i jove parella amb qui pots comptar per activar o «incendiar» l'entorn, éssers desperts tan necessaris en aquests moments de canvi.

Presentem la seva última exposició, Menció especial d'art jove al Festival Inund'Art, «Un cotxe al costat d'un camp de gira-sols», una reflexió sobre la bellesa en groc i la simbologia territorial, amb un toc d'humor.

I des de *NIU* ens preguntem: **Pot la bellesa ser un miratge?**

#L'EMPORDÀ QUE ABAIXA EL CAP

Intro: Marta R.Chust i Jorge NIU
Fotografies: Marta R. Chust i Jorge NIU

Cançó triada per l'artista:
Canción Total
MARIA ARNAL I MARCEL BAGÉS

UN COTXE AL COSTAT D'UN CAMP DE GIRA-SOLS

Marta R. Chust

Artista visual i etc.

Fa bon temps, entrar i sortir de Torroella amb cotxe és cada dia més lent i pesat, els camps grocs banyen el paisatge i com de costum una imatge que s'ha tornat més que habitual: un cotxe al costat d'un camp de gira-sols que augura l'arribada de la temporada. L'anunci extraoficial que els dies s'estenen, els xiringuitos estan oberts i les platges plenes.

Des del retrovisor i mig de reüll, el cotxe aturat al costat del camp de grocs dia rere dia. Aquests gira-sols que són flors identiquíssimes, que els avis entenien que eren més alts que ells, i ara ja ni es cullen. I al novembre encara se'n veuen de grocs perquè encara fa calor, que en ple agost no plou i no s'hi poden estar. Que a vegades són en uns camps, però en d'altres no i que, fotogènics com són, se'n pot seguir la ruta des del mòbil.

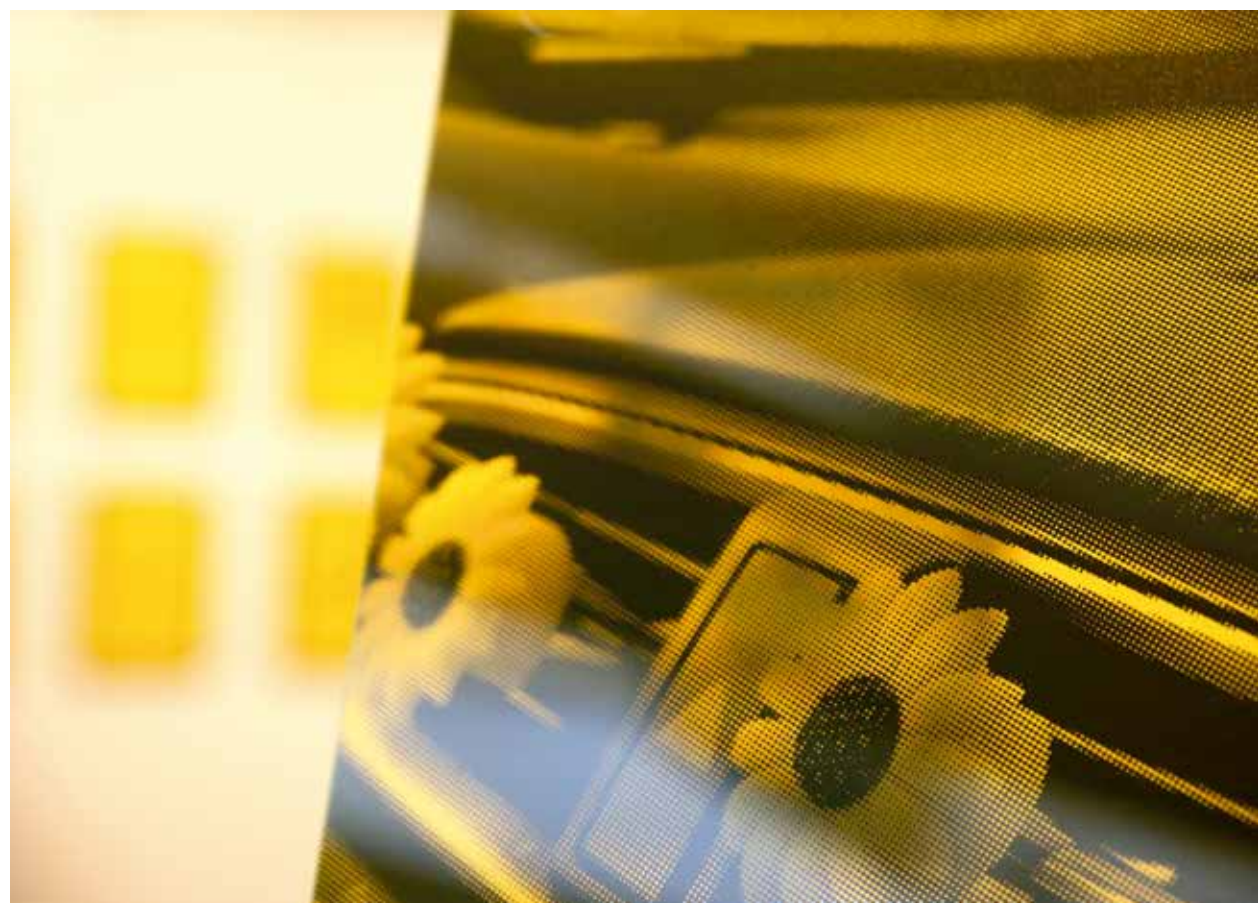
Fins que torni a arribar el fred femení d'aquí a dalt i necessitem altre cop jersei, i els camps tornin a ser foscos, i la gent que marxa, i el cotxe que ja no hi és, i els gira-sols encongeixin mirant avall i la tramuntana els faci moure fins a trencar-se i, sobretot, tornem a començar.

Sobre l'exposició

«Un cotxe al costat d'un camp de gira-sols» és un projecte que indaga en com la producció de plantacions extensives modula la configuració d'un paisatge determinat. Prenent com a cas d'estudi la zona de l'Empordà, aquesta proposta aborda les relacions entre polítiques agràries, la temporalitat i estacionalitat turística i la creació d'un imaginari visual basat en les imatges postal, entre altres temàtiques.

L'exposició parteix del seu títol, que resumeix molt bé una imatge que els que hem viscut a l'Empordà tenim molt present: un cotxe aparcat o estacionat, si volem filar prim, al costat d'un camp de gira-sols o de colza si és primavera. A partir d'aquesta primera idea, l'exposició es concreta en una instal·lació conformada per una sèrie d'imatges que remetent a la presència del gira-sol com a element simbòlic vinculat a l'expansió turística d'aquest territori, dibuixos que incorporen notícies recollides a la premsa i que apunten cap al declivi de la producció d'aquesta planta, i una peça de vídeo que incideix d'una manera poètica en les tensions i contradiccions de la presència d'aquest element en el paisatge. En aquesta exposició la idea de bellesa s'aborda des de la idealització del paisatge, sempre observat per qui s'hi aproxima des de fora i no per qui el treballa.

10/2021

Fertiberia suspende su actividad un mes para esquivar el precio récord del gas y otros grupos como Ferroatlántica o Asturiana de Zinc limitan su producción a las horas más baratas.

El alto coste de la energía obliga ya a parar a la gran industria

Un paisatge que, en aquest cas, es construeix per la producció extensiva d'una flor que no és natural de la zona i que tampoc respon a la demanda de consum local. En aquest cas es parla del gira-sol per la iconicitat de la planta, però podria haver-se abordat des de la colza, per exemple, que situaria un escenari força similar. Aquesta bellesa de què parlo en format postal, fa referència a la representació d'un paisatge des de la imatge, visible des de l'etiqueta #gira-sol, #empordà o fins i tot #estiu.

A més, que n'hi hagi per recollir encara al novembre ens avança que l'enunciat no es troba tant amb el producte sinó amb el paradigma en què es troba la seva plantació dins d'un paradigma d'economia agrària europea.

Del 18/02 al 04/04 al Museu de la Mediterrània

«Un cotxe al costat d'un camp de gira-sols» podrà visitar-se posteriorment a la Sala d'Art Jove de Barcelona, a la Casa de la Generalitat de Perpinyà i a Ca l'Anita de Roses.

¿Dónde ver campos de girasoles en Cataluña?

El mejor lugar para ver en primera persona es el Empordà, tanto el Alto como el Bajo Empordà están llenos de girasoles. Tendría que acudir a ellos en las estaciones de primavera y verano, es cuando están realmente bonitos y esas tonalidades de amarillo destacan.

Además si vas a visitar los campos de girasoles también podrías aprovechar para ver los ovillos de paja. A ver si te puedes subir en uno de ellos para sacarte un fotón, no es tan fácil como parece.

Calor, pocas ayudas y menos hectáreas: las amenazas de la campaña del girasol que acaba de comenzar

La sequía, las ayudas cortas, la rotación de cultivos son problemas del girasol que, pese a todo, quiere ocupar "el lugar que no se tiene el aceite de patas"

TRANSMUTAR VIDA I MELODIA

En Jordi està a punt de treure el seu segon disc. I potser mentre llegeixes això ja el pots trobar i escoltar.

Sabem que canta bellesa i ens trobem per parlar-ne. Ho fem a la Bisbal d'Empordà, casa seva.

Conversem sobre la importància de la música a la vida, sobre els valors, les emocions i les melodies des d'on ell crea i musica la bellesa inspirada, molt essencialment, per la natura.

Fa anys que en Jordi fa música, acompanyant, aprenent... i el 2019 es va deixar veure en el seu primer disc *Ésser viu*. Un treball fresc i únic amb deu cançons amb molta vida, també pèrdua i mort, amb lletres juganeres i plenes d'emoció i també una mirada crítica del sistema que el fa patir i voldria diferent.

L'escoltem, hi conversem, i sabem que en Jordi continua construint mons plens de bellesa, transmutant el que sent amb la veu i la guitarra per deixar-nos-ho escoltar, sentir, tastar.

Ara, el llegim i ja tenim ganes d'escoltar-lo, de nou.

Intro: Laura NIU
Conversa: Laura NIU i Jorge NIU

Cançó triada per l'artista:
El cabrer
ARNAU OBIOLS

«EL DISC TÉ UNA FORTA CONINEXIÓ AMB DÉU»

Conversa amb en Jordi Serradell

Músic

Quin lloc té la bellesa en el que fas?

Jo sento, faig música per la bellesa, que per mi és la natura. Podria no parlar del lloc que té la bellesa en el que faig, però el més interessant és que jo faig música per a la natura, que per mi és la màxima bellesa. La bellesa és una eina de treure coses, maques i lletges, transmutar el que et passa per dins. De vegades, és un lloc fosc. De vegades, maco. Sigui com sigui, per mi, el procés sempre és bonic.

I quan parles de natura, quina grandària té?

Arbres, ocells, plantes... l'ésser humà, que possiblement és l'espècie que més em costa acceptar. Per mi, el que creem els humans cada cop està més allunyat de la bellesa, de la natura. Sento que som en un lloc cada vegada més gris i més allunyat de la nostra essència, que per mi sempre és bella. Som en un món estrany, més de formigó.

I, des d'aquí, és més difícil crear?

Per mi no, perquè jo faig el que soc, faig música. Més enllà de si publico o no discos, sé que seguiria fent música, seguiria aportant bellesa des del meu punt de vista al planeta. En canvi, si que he deixat d'intentar

canviar les coses. Abans, deia: «va, fes aquest disc a veure si canviem coses...». I, ara, he parat. M'ha costat molt! Intento no sentir ira per res. Ho intento, però encara la sento amb moltes coses. Sobretot quan veig com es va deixant una empremta a la natura i com es rebenta aquesta connexió tan essencial. I ho sentia amb molta intensitat, amb molta ràbia i volia treure un disc per ajudar a fer que la gent canviï o se n'adoni, perquè obri els ulls... I ara ja no busco això. Faig el que soc, que és fer música per a la natura, que per mi és bellesa, i no tant per als humans.

«Busques comunicar i la música és bellesa, una eina de transmissió perfecta»

Fotografia: Miguel Quintales

No sé si això canvia o no les coses, però ara ja m'és igual, sento que és el que he vingut a fer, és el meu deure en aquest planeta. Fer música per a la natura.

Sempre ho has tingut clar?

Des de petit, tenia molt clara la importància de la natura, però l'escola, la vida, m'anava portant a un altre lloc. I ara, que m'he conegut més a mi mateix i sento més llibertat, m'he dit: «Ei, tio, ets això! Doncs fes-ho!» I ho faig i ja està. Si canvia alguna cosa, perfecte. I si no, també està bé, que demà s'acaba tot i qui sap.

I potser és més fàcil sense totes les expectatives.

Sí, però, sense ser hipòcrita, jo ara acabo de gravar un disc, he estat dos mesos al màxim, deprimidíssim perquè soc molt autoexigent i volia que fos preciós. És a dir, sempre hi ha una autoexigència que em fa preguntar: per què vull que quedi bé, això? A la natura li és igual. Això ho sé, però és clar, busques comunicar i la música és bellesa, una eina de transmissió perfecta i sí, vols fer-ho de la millor manera. I aquí, l'autoexigència.

Vivim en un món molt exigent. I se suposa que has de jugar a l'autopromoció, ser a les xarxes, potser allunyat de l'essència, de la natura...

Al final estem vivint al segle XXI. Em sento un emprenedor. Per mi el que faig és un projecte artístic, però és la meua empresa, perquè acabo vivint d'això i vols que et vagi bé. I que vagi bé comporta moltes coses. Sempre sento aquesta dualitat: publico a Instagram o m'esborro d'Instagram? Què públic, què no? Només coses del disc o coses més personals...? Sempre intento publicar coses maques, m'agrada fer-ho. Però sabent què hi ha darrere de les xarxes, del que a vegades comporten... És complex i hi ha dualitat.

La natura és la meua màxima inspiració, és el més valuós. Quan escric cançons, sense adonar-me'n sempre en parlo. Per mi és normal. Surto cada matí a passejar pel bosc, és el que tinc al voltant. El que és complicat és la gestió d'aquests dos mons, el que ens envolta amb tota la seva incoherència i la part interior, el nosaltres, l'essència.

I des d'aquesta dualitat fas de canal.

Crec que tot té menys importància del que creiem o sentim. El projecte, les cançons. Gravar discos només ho necessito jo i potser la gent que m'escolta, però per a l'essència de l'univers gravar un disc no té cap importància. L'única importància que crec que tinc, com a canal, és si jo puc connectar amb la natura i transmetre-la a través de sons i lletres a alguna persona i fer-la connectar, centrar... Si aquesta acció tan petita la porta a un canvi de consciència, doncs millor. Sé que és molt agosarat dir que una cançó pot canviar res... Perquè sí, he deixat de buscar un canvi, però en el fons espero que això, el meu granet de sorra, ajudi.

«Sento que el que faig és el que he vingut a fer, és el meu deure en aquest planeta.»

Fotografia: Jorge Carrasco

Fotografia: Lluís Tudela

El més maco és que algú et digui: «Jordi, l'altre dia estava en un pou, trist. I vaig escoltar el teu disc i vaig trobar-hi llum». Molt més preciosa que si em diuen que les guitarres estan molt ben posades, encara que sempre intentaré que tot estigui molt ben fet, és clar. Però el millor *feedback* és quan algú em diu que l'he fet pensar o reflexionar sobre algun tema, sobre el consum, per exemple. És el més maco, així i tot no ho espero.

Tornant al que hem citat abans, aquesta dualitat que pensaves que podies controlar, sé que tenir un peu a cada costat és molt difícil i desgasta molt. Ara penso que has d'estar a la roda. Amb els diners, per exemple, he fet les paus. Abans no podia entendre'n els mecanismes, no volia i ho veia un tema capitalista horrorós que no m'agradava, i ara els entenc com a eina per fer coses maques. El que no m'agrada és la manera en què els diners ho controlen tot, el valor que es dona als diners, les injustícies. Un dia potser me'n vaig, potser d'aquí a uns anys no puc aguantar aquest món tal com s'ha tornat. Però, de moment, vaig fent. Tinc energia i em sento jove, però crec que hi haurà un moment que em diré: «dèixot anar!».

Sembla que, per poder parar, l'única opció sigui marxar.

He provat de tot. Mil maneres d'intentar aturar-me. Ara pararàs dos dies, meditaràs tantes hores, sense telèfon, sense cartera. O ho faig així o no veig la manera. Els monjos budistes, per exemple, es retiren i tenen un lloc per estar, poden menjar i fan una vida plena d'altres coses, més interior.

«Sovint penso en un temple o una tribu, com un lloc per quedar-m'hi.»

Les tribus sempre m'han atret. Despertar-te, caçar, fer l'amor, menjar, aprendre de l'entorn. Al final, som éssers socials; i molts savis, després d'estar mil anys sols a la muntanya, el que diuen és que els hauria agradat estar en comunitat.

A l'*ikigai*, aquest concepte japonès que significa «la raó de viure» o «la raó de ser» hi ha cinc cercles, que són les persones a qui confiaries la vida, és a dir, que l'amor és molt important també, la comunitat. Com ho són l'exercici, la confiança, l'alimentació. Si tens aquestes poques coses clares, doncs possiblement visquis més feliç i millor. I sobretot, deixar anar. Avui dia, si no marxem no podem deixar anar, estem massa lligats a les coses.

Fotografia: Tastautors / David Perelló

El cos, en un sentit ampli, té un lloc important a la teva vida. Quin lloc té a la teva música?

Doncs no sé si conscientment, però té un vincle molt fort a l'hora de crear. Crec que la meua música fa referència a una part meua molt emocional, està més vinculada a la meua part no física. Però el cos és una part molt crucial a la meua vida, ja que és el vehicle que tenim en aquest pla i intento cuidar-me. M'agrada aquesta vida i vull que es dilati en salut al màxim per tenir experiències aquí on som. Si no, es comença a deteriorar, ens sentim malament, i el que és emocional afecta el físic. Per això em cuido, perquè la ment ja és prou complicada i hem d'estar bé amb nosaltres, amb el nostre cos. Si no el cultives i cuides acabarà posant-te traves.

Què ha passat des del teu disc anterior *Ésser viu*? Hi veus canvis importants respecte a aquest nou?

El disc anterior va ser per a mi com una neteja hepàtica. Portava una tralla de vida. Soc bateria i encara que m'agrada molt tocar, el *groove*, estudiar, sentia que no connectava amb una part més interna. No podia fer net amb certes coses. I el primer disc va ser com agafar tot el que tenia dins, que també era molta merda, i treure-ho. Fa gràcia perquè es va convertir en una cosa preciosa, la veritat. Segons com dius les coses, com cantes, pots tocar algú amb

Fotografia: Jorge Carrasco

la bellesa, encara que els temes siguin tristos o durs. En el primer disc vaig treure traumes d'infantesa. I en aquest disc, el nou, parlo més des de l'amor, està més enfocat en relacions amoroses, sentimentals, també amb amics, afectives.

També parlo de com entenc el món. Hi ha una crítica a com estem deixant el planeta, a la nostra petjada. Per mi, el disc té una forta connexió amb Déu i amb què vol dir per mi Déu. La natura, l'eternitat, tot és un. El que estimem, les relacions amb els altres, amb mi. Hi ha molta pregunta de qui soc en mi, en aquest disc. Mort i vida, els cercles. Tot neix i mor. I és curiós que en els dos discos hi ha pèrdues importants de persones i per sort m'ha sortit cantar-ho, per treure-ho, ja que de vegades no és fàcil fer-ho. La meua manera de compondre no és pensar de què vull parlar i escriure. Em surt, agafo la guitarra i començo. De cop apareixen frases i es va construint i veig de què parla, però sense intenció prèvia.

I què vindrà a continuació?

Doncs mira, estic pensant en alguna cosa nova i alhora veig que encara no ha sortit el disc d'ara. Un cop ho treus, la música ja se'm fa antiga... I clar, la indústria no està en coherència amb els processos creatius. Aquestes cançons ja fa un any que les tinc. I després faré concerts i estaré a un altre lloc creatiu tocant cançons de fa dos anys, però al mateix temps sempre connectes tocant-les en directe i t'emociones.

El que vindrà més tard, potser, és la meua necessitat de fer-me monjo i tancar Instagram. Ho dic de debò. Plegar de vendre discos. I, d'altra banda, hi ha les ganes de fer créixer el meu projecte, perquè sento que soc això, una guitarra i una veu, compondre peces maques. Però sí que vull fer les coses amb menys autoexigència, amb més fluïdesa, intentant no prendre-m'ho tant a la valenta. Però bé, ara el que desitjo és que surti el disc, que sigui ben acollit, fer-ne concerts amb la banda. Aquest disc està plantejat més amb banda, és més sonor, amb més teclats. I tinc ganes de fer-ho acompanyat, recuperar la inversió i passar-m'ho bé fent això, connectant amb persones que ressonin amb el que expresso.

Ésser viu - 2019
Au! Records / Hidden Track Records

VOLVERÁS A CASA

Frente a la preciosidad del mar y sus azules y verdes, el silencio en la vida de tantas personas, sus trayectos de vida, el dolor y el horizonte como línea de un imaginar, de llegar algún día al sueño del hogar. La belleza de la esperanza.

Sana López Abellán (Ámsterdam, 1981) y Guillermo Basagoiti (Madrid, 1972), en su proyecto conjunto «Volverás a casa», nos acercan poéticamente a recorrer el mar, a hacer un seguimiento real de *El Ente*, una escultura hecha con neumáticos de tractor, parte del proyecto «En expansión» de Basagoiti. Al dar autonomía a la escultura flotante, empieza la posibilidad de empezar a narrar su propia historia.

Los artistas crean la voz de tantos y representan su silencio, dibujando un recorrido que no saben hacia dónde irá. El mar, el viento o la lluvia decidirán si llega a puerto o acaba perdido, destrozado, como tantas vidas hoy en día.

Los conocemos desde hace tiempo. Sana es antropóloga, joyera, artista y curadora. Siempre ha unido su pasión por el arte a su curiosidad por conocer otras culturas y ahondar en el saber indígena.

Guillermo es artista y capitán de barco, de madre cubana. En su coherente obra, en la que ha transitado una excepcional variedad de materiales, hay una dedicación a los procesos artesanal y cruda, quizás influenciada por sus orígenes asturianos, que culmina en objetos poéticos que constantemente nos cuestionan.

Amigos inquietos que nos demuestran, una vez más, que no hay fronteras para unir humanismo, arte, tecnología, antropología, poesía y crítica.

En «Volverás a casa» diversas capacidades se unen, lugares lejanos se abrazan y la historia sigue repitiéndose.

«Una vez que abandonas tu país de origen, eres incurablemente efímero. La mente le ordena al cuerpo que viva en lugares a medio formar con condiciones transitorias, porque secretamente cree que permitirte la comodidad de establecerte sellará tu destino para siempre, cancelando la probabilidad de volver a casa.»

Ece Temelkuran.

Intro: Jorge y Elena NIU
Fotografías: Jorge NIU / LOBA

Cançó triada pels artistes:
La Canço de Na
Ruixa Mantells (Fragments)
MARIA DEL MAR BONET

HORIZONTES DE SENTIDO

Sana Abellan y Guillermo Basagoiti

Antropóloga, curadora y artista. Artista y patrón de barco

«[...] una y otra vez nos lanzamos a la búsqueda de un sentido de la existencia aun a pesar de las razones que se muestren en su contra. En esa búsqueda, la contemplación de la belleza se constituye en una poderosa herramienta de sentido para el hombre, y el sentimiento se muestra como un faro de guía existencial, un horizonte de sentido, que nos hace pensar que salimos a la búsqueda de la belleza como salimos a la búsqueda de la felicidad, de la verdad y del bien.»¹

Escribir sobre un concepto tan inabarcable como la belleza es simplemente abrumador. Un tema que ha sido profundamente tratado por todas las disciplinas pensables requiere de un ejemplo concreto por donde poder agarrarlo.

Me enfocaré en el papel que juega la belleza en la iniciativa «Volverás a casa», proyecto compartido con Guillermo Basagoiti Brown. Veremos como la belleza aparece en diferentes formas y en diferentes aspectos del proyecto.

La intervención artística «Volverás a casa» se centra en una escultura de caucho, flotante, como una metáfora que puede representar al migrante, la falta de enraizamiento, que nunca encuentra un verdadero puerto mientras continúa flotando de aquí para allá sobre las olas. La escultura va equipada de tecnología que registra su periplo sobre el mar. La meta final es reproducir el viaje de los balseiros cubanos que tratan de alcanzar las costas de Estados Unidos, en Miami, a través del estrecho de La Florida.

Se soltará *El Ente* a la deriva, y al darle su autonomía empezará a narrar su propia historia registrando imágenes a través de sus «ojos» (cámaras), datos de su entorno (sensores) y su ruta (GPS). El producto final será una exposición donde se juntan el material del *Ente* con imágenes, voces, fotos y narrativas. La referencia a Cuba está sustentada en las raíces

cubanas de Guillermo: a través de sus abuelas cubanas él fue testigo de la nostalgia perpetua del migrante.

Un punto de partida importante en este proyecto es esta nostalgia, el punto a donde nunca poder volver, ya que lo que tú te imaginas ya no existe. A partir de ahí se empezó a trabajar el contenido de esta intervención. La escultura que viaja, el punto en el horizonte, la ilusión de un nuevo mundo, todos estos elementos forman parte de un proceso donde lo que podemos llevar en nuestro interior (el mundo psíquico) puede llegar al mundo exterior (el mundo físico) a través del acto artístico. La estructura, las imágenes y las sensaciones invitan al espectador no solo a sumergirse en la observación de un imaginario nuevo, sino también a embarcarse en un viaje a su propio interior.

*«¿No será el horizonte la patria de todos los hombres?»
Eduardo Chillida*

Al trabajar en «Volverás a casa», nos hemos dado cuenta de que lo que empezó con una referencia cubana en realidad se puede aplicar a cualquier contexto migratorio. Los riesgos, anhelos, deseos, proyecciones muestran grandes similitudes independientemente de su contexto local.

El horizonte buscado es universal, como dice Chillida en su tan acertada reflexión sobre la humanidad.

Concebimos «Volverás a casa» como proyecto paraguas o punto de partida. Ahora con dos vertientes, la cubana y la mediterránea. Creemos que el arte puede ser un vehículo para narrar realidades personales, pero también tiene el poder de visibilizar corrientes de la sociedad que habitamos. El proyecto «Volverás a casa» quiere apoyar a las voces anónimas y a menudo silenciadas a través de la integración de historias reales de migración en un imaginario artístico plasmado sobre el mar.

En este proyecto, la belleza aparece disfrazada de muchas formas, como la belleza de un recuerdo, de una historia, un paisaje, un sueño... hasta muy físicamente en la forma abstracta de la escultura, El Ente.

«El humano, a pesar de todo, se lanza a buscar la belleza una y otra vez, a pesar de sus decepciones.»

La belleza se origina en la percepción, en la mente del hombre, para dar sentido a su vida. La belleza es aquello que propulsa al hombre hacia adelante, a buscarla, a verse reflejado en ella. Juan Carlos Mansur Garda (2013) la propone valorar contemplación de la belleza como una guía existencial en la vida del hombre. Él se refiere al concepto de la belleza como un elemento clave en la búsqueda de sentido a la vida, universal en las sociedades y psiques humanas. El humano, a pesar de todo, se lanza a buscar la

vacío para ocupar. El mar, en este proyecto, llega a ser un papel en blanco donde se pueden plasmar las diferentes realidades.

En las historias de migración que hemos estado documentando en el marco del proyecto, aparece muy a menudo este imaginario de un «más allá», una vida mejor, una solución, un futuro. Un mar, real o simbólico, con su inmensidad de posibilidades imaginadas y además una vía para transitar. En este espacio de proyección podemos anclar el término «horizonte de sentido».

Por ejemplo, en el caso de Cuba, el estrecho de agua entre Cuba y Miami tan geográficamente corto puede llegar a ser una

belleza una y otra vez, a pesar de sus decepciones, simplemente porque la belleza es «un horizonte de sentido».

La belleza está en lo imaginado (a lo mejor se percibe más fuerte en lo que está lejos de nosotros: ¿deseo?). Una vez que se convierte en algo común, cercano, pierde un poco de su brillo. En el proyecto «Volverás a casa» este vacío entre lo deseado y lo alcanzable/alcanzado forma parte esencial. Sobre todo, aparece en la metáfora del mar y en el horizonte a donde llegar, y en la sugestión de qué es lo que se pudiera esconder detrás de ese horizonte.

El mar es un sitio significativo en la vida de muchos. Un lugar de contemplación, un paisaje calmante, un silencio, un espacio

distancia y un viaje determinante de vidas e historias. Tan cerca que en los días despejados se puede ver de costa a costa. En las migraciones más cercanas a nosotros, el mar juega un papel igual de importante. Travesías determinantes.

En las narrativas de migrantes en Cataluña, ha salido mucho la discrepancia entre lo imaginado y lo real. Lo que hablando con amigos en Gambia puede parecer un paraíso, lo deja de ser en el momento que llegas. Como una pompa de jabón que explota en el momento que la intentas atrapar.

Como explica muy bien Lamine (40 años, de Gambia) cuando se refiere a que, al hablar con jóvenes de su aldea, intenta

desaconsejarles embarcar en la travesía hacia Europa. Les dice: «Cuando te lo imaginas allá es una cosa, pero cuando llegas aquí, ya empezaste otra vida. Una nueva vida».

Con esta nueva vida, también se deja atrás otra, a donde no puedes volver. Es este el estado liminal muy común en historias de migración, donde esperanza y melancolía van mano en mano. Guillermo observó en sus abuelos cubanos esta nostalgia hacia un pasado idealizado y yo percibí en mi padre, catalán arraigado en Holanda, un mecanismo similar. Los domingos de lluvia (¡en Holanda son muchos!) él ponía a Maria del Mar Bonet en el tocadiscos y, mientras escuchaba los versos en catalán, se pasaba la mañana de pie, en albornoz, delante de una puerta de cristal, mirando hacia fuera. Son los momentos donde la belleza duele, sin dejar de ser belleza.

Hablando de belleza y arte, ya que se trata de un proyecto artístico, también tenemos que considerar el rol de la belleza en el arte más general. La obra de arte en sí puede aportar (más allá de la estética), puesto que «la obra de arte tiene un carácter fundacional de sentido» (Juan Carlos Mansur Garda, 2013).

Así, a través de la creación de un mundo, un ambiente, el arte puede contribuir a la creación de belleza. El *Ente* de este proyecto, representante de muchos cuerpos y denominado por uno de nuestros colaboradores como «un cuerpo para todos», reflejará lo que hay en el interior de cada uno que lo perciba. La forma abstracta permite que a cada uno se le atribuya lo que lleva en su interior. Estos «cuerpos» de formas topológicas, de gran formato, son capaces de contener y aludir a lo más íntimo del ser humano. Formas rudimentarias capaces no solamente de contener, sino también de transmitir representaciones de la mente, imaginación, intuición y razonamiento. Se utiliza caucho para experimentar con las distintas capacidades y estados de la materia que nos conforma. La multiplicidad de técnicas y formas permite presentar un mundo potente procedente de un imaginario poético y lleno de sugerencias.

Para acabar, quiero volver con Lamine, una de las voces reales de este proyecto. Él nos explica que «En la vida no se puede tener nada sin moverse» y, si hemos establecido que el ser humano se mueve en búsqueda de bienestar y belleza como «horizonte de sentido», es allí donde nuestro proyecto y el concepto de belleza se encuentran: en el movimiento persistente.

INSPIRA ACCIONS

«No sé por qué dan tanto miedo nuestras tetas.
Sin ellas no habría humanidad ni habría belleza.»
Rigoberta Bandini. Cantant, actriu de doblatge i escriptora

PAISATGES INABASTABLES

«Jo no habito en un lloc ni en una llengua, hi visc perquè hi ha unes olors que em determinen.»

La Meritxell transita per aquest univers olfactiv, per aquestes topoolorgrafies que ella significa amb tanta especificitat i amb tant de moviment alhora. I llegint-la, jo camino pel discurs, per la narrativa, per les sensacions i les memòries i la curiositat s'instal·la per tot arreu. No, no puc parar de llegir. I mentre ho faig, em passejo per aquesta bellesa olfactiva que la Meritxell concep i relata des de la mirada d'artesana-antropòloga a qui li agradaria treballar més amb les mans i l'olfacte, com ella mateixa ens explica. Llegint-la, comprenc. I alhora no paren de sorgir preguntes. Els matisos, les capes, les esclertes, les possibilitats d'eixamplar aquest imaginari olfactiv des del discurs, des de la idea de les topoolorgrafies és tan immensament bella com inabastable.

Ens parlen de la bellesa, les olors?

Una possible pregunta. Un possible punt de partida.

Intro: Laura NIU
Fotografies i vídeos: @omusesbarcelona
©MeritxellVirgili

Cançó triada per l'autora:
Astronauta rimador
Antònia Font

FA OLOR DE BELL PIRINEU

Mertixell Virgili

Artesana-antropòloga

Jo no habito en un lloc ni en una llengua, hi visc perquè hi ha unes olors que em determinen. Així transito pel territori, olorant de tant en tant, fent-me conscient d'aquestes emanacions i sent, en una escala de dotacions naturals, més empàtica.

Diuen que l'olor és un sentit sense paraules robades; aleshores, com podia gosar escriure'n! Intuïtivament em vaig negar a corroborar aquest enunciat per descobrir més tard que era un enorme error de la història del pensament occidental; en efecte, una tirania que ha portat a involucionar aquesta eina biològica, un instrument constructor d'identitats per procrear «generant amb» un «parentiu rar»¹. Entre esclertes, els fenòmens i les accions, les tècniques i les llengües, les juxtaposicions humanes i no humanes, les consistències entre éssers orgànics i també inorgànics, i... l'arrelament amb els morts, tots i totes formen part de les *narrativitats*² mentre tracem emocions, vapors, emanacions, memoritzacions, evocacions i episodis etnoolfactius. Unes *narrativitats* i biopoiesis³ riques i exuberants, de les quals la *tropologia*⁴ ens permetrà escriure'n per estructurar parcialment l'experiència de la naturalesa multisensorial.

Parlem d'olor cultural

L'olor cultural o etnoolor —en aquest text són sinònims— és un símbol prototípic, un arquetip o un símbol originari d'una experiència perquè sintetitza vivències, capta fenòmens físics i transmet idees i valors culturals per mitjà dels quals les societats ordenen i integren el món. També és un model per representar el més característic del gènere humà, perquè és un principi de testimoniatge de la nostra relació amb l'ambient.

Sabem que molts dels valors ètics estan inclosos en sistemes de correspondències i classificacions suggestivament sensorials i que produeixen altres, i alts, estats de la consciència gràcies a la sinestèsia, a la memòria, al moviment i a l'ambient dels grups culturalment interrelacionats; és la fenomenologia del cos.

1. «Generar amb» o simpoiesis i «parentiu rar» a: Haraway, Donna J. a *Seguir con el problema Generar parentesco en el Chthuluceno* (2020 [2019]).

2. Parlo d'una narrativitat entesa com a traces que podem identificar de les pràctiques artístiques; és la intensió, la causalitat, el resultat i la intencionalitat (Gell, 2016). Les narrativitats són les formes narratives en totes les obres humanes, culturals, que construeixen sentit. En tot aquest document parlaré de narrativitat.

3. Poiesis: pràctica, pensament, cura; lexema bio: és meu, prefereixo bio- que no eco-, perquè és en els processos biològics on es produeixen els canvis substancials gràcies al context ambiental i social; així es generen les epistemologies.

4. Parlo específicament de les metonímies com a recurs i en d'altres casos singulars de les metàfores; és a dir que parlo de totes les arts.

@omusesbarcelona @MeritxellVirgili

Topoolorgrafies, olor des de l'art

La pràctica artística, *l'etno-autoolfacció*, és un espai d'innovació, un mètode on s'equiparen i es comparteixen les densitats olfactives, en què s'identifica i mapa un entorn intervingut —o *taskscape*⁵—, d'uns paisatges de les olors —o *smellscape*⁶—, d'unes viles i ruralitats que ens proporcionen una textura més rica i dinàmica dels territoris, perquè són sempre percepcions biosocials. Parlo dels *smellsmap & society*. Una pràctica que ens proporcionarà alternatives cognitives a l'observació dels paisatges, dels llocs concrets, dels objectes, dels fenòmens, etc. Aquells llocs de transició purament circulats i usats, dislocats o estructurant-se, esdevindran per sempre #topoolorgrafies⁷; una proposta que creo per aprofundir des de les pràctiques artístiques.

#Topoolorgrafies són performatives: improvisacions, accions; són assajos olfactius amb la intenció final de reflexionar sobre l'etnoolor com a agent o eina de mediació.

Les #topoolorgrafies no són «símbols» sinó que generen «índex d'agència» o «parts d'una eina que arbitra», una agència ancestral dins uns ambients i uns índexs fets d'una ment biològica; parlo d'aquells episodis de vida, d'aquella memòria —individual i col·lectiva—, d'evocacions com a vectors de causalitat d'una cadena d'intencionalitats. Aquestes #topoolorgrafies produeixen efectes i respostes de les «dades de l'agència», són l'índex, i aquest és l'instrument i el resultat de l'agència o de les relacions socials que les van originar.

**Ohhhhh, dissortats
lectors! Com es pot
compartir una ensuma-
da? Mmmmmmm...
Uuuuaaaauuu..., diu el
meu paladar.**

Una singularitat on es troben virtuts de la memòria col·lectiva, fets i accions biosocio-culturals que es tradueixen en ensumades i moviments del cos.

Per fer adonar que el que produeixo són tensions de la *narrativitat* i del cos per biosentir el fenomen, el lloc i l'objecte; aleshores expandeix la idea de fenomen, lloc i objecte com a entitat viva, i esdevenen així subjectes: són els límits de la matèria, és l'animisme del fenomen, el lloc i «l'objecte».

El jo olfactiu és un simple instrument condensat, interstici de les retrospectives de la tradició i, per unes prospectives de la innovació a través de la meva cognició, de la meva pròpia agència; el jo olfactiu és un continu de continus de modificacions protencionals i retencionals; el jo olfactiu és la meva consciència olfactiva o procés completament subjectiu de la cognició, però que és part del llenguatge comú —dins una comunitat de parlants que creen també narrativitats—, dins uns cossos inserits en uns paisatges o episodis de vida i, per tant, aquesta cognició la podria estar situant dins un procés objectiu a través de la col·laboració d'aquells vapors memoritzats.

@omusesbarcelona @MeritxellVirgili

5. Ingold, 2000.

6. Classen, Howes, Synnott, 2001.

7. També poden ser #Topoolorfilies i #Topoolorfòbies.

«Les etnoolors del Pirineu mediterrani»

Aproximació

Essència I. Sense enyorança, el Pirineu fa olor de pedra, de pissarres i de granit, una olor que és un índex estratègic del temps geològic, del temps no antropocè. Etnoolors útils per recordar-nos que l'olfacció és una eina per situar-nos en un temps no perdut i una oportunitat per generar vida amb els no humans i els éssers inorgànics, els nous subjectes del «parentiu-rar».

Essència II/III. Cohabito i soc qui soc gràcies a l'escalfit olfatiu que provoquen els purins, també els fems o els «sucs»; un oceà d'ensumades desmesurades, d'utilitat perversa perquè serveixen per comprar i no per alimentar-nos. Són les flairades dels meus parents porcs i vaques que es transformen en menes elaborades intensament degenerades i viciades; a vegades, a casa ho sabem, són vivificadores. La fortor de l'ovella i el cabrit és melancolia d'un temps estranyat; tanmateix ens la continuem menjant per recordar-la perspicaçment.

Essència IV. Existeixo perquè desprenc el perfum dels pins, de la ginesta, del timó, de la menta, de la calèndula, de la tarongina, de la marialluïsa, de l'orenga i de l'híperic, però sobretot del roser; dels rosers de tots els horts que he pogut ensumar quan la marinada de l'Empordanet, sempre real, es va instaurar en la meva ment perquè va penetrar amb el calostre, els calostres de totes les mares de la Mediterrània que ens han nodrit d'olivades, de no humans emmascarats de sal i d'una aigua poderosa: el vi.

Essència V / VI. Olor flonja i gelada que preserva, tenint cura de les inhalacions del llot dels rius, de què hi hagi aigua i el temps de dallar, el temps de la putrefacció i el temps del bolet; olor de formes infinites..., cau a poc a poc... com ha de ser!, com la vida; emanació instal·lada tot l'any. Fragància de doble cara, perquè poderosament penetra pels narius convertint-se en bafarades de crema solar, tòxics de mecànic, combustibles. Evoco la infinitat d'etnoolors blanquejades.

Essència VII...., ooohhhh, mmmmmm, fuuuuuuusssss, uixxxxxss... «el foc a terra»! Quina meravella! Quina exuberància de colors i escalfors fetes olors!

Per honorabilitat i experiència immersiva, l'agraeixo al sol. Un pacte olfatiu de fraternitat, una agència que vull que sigui íntima, amb ells i elles, els meus i meves noves parentes del petit món del Pirineu mediterrani. Aquest és l'univers dels «cossos associats», del que hem «generat amb», morts o vius.

Hi ha emocions enllaçades amb els sentits que desborden el temps.

L'olor cultural ens reconnecta amb els nostres ancestres, amb la comunitat, és una facultat responsable per transmetre el saber i les habilitats. Parlo de la tradició.

Bioart & Society / Osmoart Société
Una recollida olfactiva del petit món dels Pirineus
Olors narrades, olors recuperades, olors arxivades
L'olor cultural com a agent

Proposta de gestió cultural: <https://www.omuses.barcelona>

Proposta artística: <https://www.omuses.barcelona/osmologies/> i Bioart & Society / Osmoart Société on hi trobareu les #Topoolorgrafies_Pirineu.⁸

8. Decideixo finalment, ara i aquí, escriure Pirineu per consens ciutadà.

EL COLOR DE LA VIDA REBELDE

Hablar de la obra de Matías Krahn es hablar de vida y de color. Sus cuadros se llenan de símbolos y la música que en ellos baila es la del amor, a pinceladas gruesas o en detalles imperceptibles a primera vista. Es un valiente buscador, un artista que no se conforma, sabiendo que podría vender más si solo pintara de una manera; pero su necesidad de experimentar, de acercarse a su momento vital, a nuevos descubrimientos, hace que no se detenga ni un segundo y que su voz sea sincera y su búsqueda, el motivo de no detenerse.

Hace ya un tiempo vi en Espai Tònic, en Vulpellac, una de sus exposiciones y recientemente en Barcelona pude admirar sus últimas obras, algunas de las cuales os mostramos aquí.

La belleza para Matías ha sido y es un tema crucial en su obra y en su vida. Hace unos 20 años fue el tema de su tesis doctoral y es por ello, aparte de por su potente obra, por lo que queríamos invitarlo a formar parte de este *NIU*. También ha sido asiduo visitante del Empordà, donde ha ido exponiendo en varias galerías durante años. Su trayectoria constante y su originalidad nos lleva a sentir un vínculo enorme con lo tribal, una bofetada espiritual que nos aturde y despierta. Observar sus cuadros es entrar en un mundo interior que creíamos olvidado, lleno de amor por la vida, de inteligencia cósmica, de conexión y verdad. Una fuerza abrumadora surge de sus obras y nos atrae sin poder remediarlo, sintiendo que estamos ante un lenguaje de brutal coherencia, no mental, un viaje que nos lleva a recorrer la historia de la pintura, desde las pinturas rupestres a Kandinsky pasando por Miró, que va de la mano de Kiefer o de Hilma af Klint.

Esperamos que podáis dejar de lado lo racional para bañaros con total libertad en el magnífico mundo espiritual y contemplativo de Matías.

Intro: Jorge NIU
Pintures: Matias Khran

Cançó triada per l'artista:
Errare Humanum Est
JORGE BEN JOR

GRATITUD Y BELLEZA

Matias Krahn

Artista

La capacidad de crear belleza está supeditada a un ejercicio constante de exploración, de búsqueda, de conocimiento y de recuerdo de uno mismo. Para ello, el archiconocido precepto esotérico de «como es adentro es afuera, como es arriba es abajo», se aplicaría como una gimnasia de desprogramación y reprogramación constante, en aras de la sencillez y la inocencia. Ese observarse y conocerse implica quererse. Esto, a veces, supone entrar en una espiral descendente y ascendente no apta para cobardes. Se necesita el coraje del rastreo interior y un trabajo profundo con los vericuetos de nuestra sombra personal y colectiva. La meta anhelada de alcanzar la belleza del sentido de la vida se trae del pasado perdido y del futuro deseado a nuestro presente, se hace carne. Es una activación que requiere pasar por procesos incómodos, en los que programaciones depredadoras y pactos inconscientes necesitan ser reconocidos, integrados o reprogramados a través del arrepentimiento, el autoperdón y la toma de conciencia para así acercarnos a un estado más humano capaz de sostener la vida con una vibración de atención y gratitud. La gratitud es el wifi de la antena que somos. Sin ella, resulta difícil percibir, recibir y emitir belleza. Vivimos de espaldas a la vida, enmascarados, anestesiados y titireteados, demandando de forma victimista y teatralizada que alguien aprecie nuestra belleza y luz, que nos vivifique prestándonos su atención.

Cualquiera que trabaje conscientemente en valorar el misterio de la variedad de los reinos de la naturaleza (mineral, vegetal, animal y humano) y se relacione con los elementales (tierra, aire, agua, fuego y éter), llegará inevitablemente

«La gratitud es el wifi de la antena que somos. Sin ella, resulta difícil percibir, recibir y emitir belleza.»

a conectar con lo trascendental, lo místico, lo esotérico y lo espiritual. El misterio de una fuerza mayor que trasciende nuestro entendimiento porque es incommensurable, pluscuamperfecta e inefable porque se encuentra en absolutamente todo, también en uno.

La belleza no se busca, se encuentra en la medida en que nos abrimos y nos relacionamos con este misterio plagado de infinitas y cambiantes superficies que simulan el mundo objetivo. Trabajar nuestra individualidad desplegando su potencial requiere de conocer nuestro laboratorio interior y el funcionamiento de sus cuerpos (mental, emocional, físico, astral y causal), así como saber cómo se relacionan y dependen unos de otros. Llega un momento en el que el actor es también la cámara que percibe, emite, vivifica y multiplica esa belleza, sin apropiarse de ella.

La tentación del apego a la belleza de la vida adopta múltiples formas tóxicas. La más común es la desgana, el desprecio y el aburrimiento, la falta de entusiasmo y la desidia. No se percibe ni se emite porque funciona de manera inerte y automática. Otra es la mofa, la envidia, el rencor o el prejuicio, basados en dogmas y programas que disgregan, también enmascarados. Otra, la máscara de la veneración fetichista y posesiva que idolatra, venera y se apega a ciertas formas y objetos por encima de otros, para sentir mayor pertenencia y seguridad. También puede resultar peligrosa.

En esta gimnasia perceptual de despertar consciente a la gratitud, el discernimiento es necesario porque nos permite observar y discriminar a nuestro ritmo mientras expandimos nuestra capacidad de vivificar y crear realidad. A veces ocurre que la estética abyecta y horripilante nos fascina, nos seduce, nos domina y nos reclama ser vista con ojos compasivos, amorosos.

«Detrás de la atracción y de la repulsión hay programaciones ancestrales, culturales y familiares plagadas de dogmas, pactos, alianzas y divisiones.»

Al tomar conciencia se desprograman, para así expandir nuestra gratitud y entusiasmo apreciativo a todo lo que la vida nos ofrece. Esto nos acerca a la belleza, a la verdad, a la bondad, a la justicia y al amor.

Conocer nuestros velos, máscaras, programaciones, implantes, pegotes, así como trabajar la gimnasia de volver siempre a nuestro centro, nos permite reconocer, dar, recibir y multiplicar belleza. Apreciar, respirar, oler, comer, tocar, escuchar y agradecer la belleza de todo nos hace humanos y nos acerca a nuestro mayor potencial de inocencia. En ese sentido, el agridulce recorrido consciente de este camino en espiral hacia el centro da tanto sentido a la vida como a la continuidad de la belleza de la vida en este planeta que —no olvidemos— nos acoge temporalmente.

«Crear para ver» 2020 / Óleo sobre madera 100x120cm >>

«Resplandece» 2020 / Óleo sobre madera 150x120cm

«Secretos a la luz» 2021 / Óleo sobre madera 150x120cm

«El día abre la mano» 2021 / Óleo sobre madera 120x150cm

VOCES DE INCIENSO

Hay historias que encuentras e historias que te encuentran. También hay historias que otras personas que te conocen te muestran, emocionadas, sabiendo que lo que te descubren lleva tu corazón dentro.

Un gran amigo me dejó *Magokoro* hace un tiempo, diciéndome que mientras lo leía había pensado en mí. Un libro corto (de extensión, no de alcance y profundidad) de Flavia Company. Un libro que es una carta, una carta de un padre a una hija, una carta importante y tan bella que sinceramente movió cosas en mí. ¡Cuánta sabiduría comprimida en esas páginas, cuánta belleza y verdad, cuánta transparencia y valor, cuánto compromiso y vida!

Yo conocía el nombre de la autora. Había leído algunas de sus columnas en *La Vanguardia*, pero no sabía que había publicado muchas novelas, varios libros de relatos cortos, de poesía, de prosa poética y más de diez libros de literatura infantil. Tampoco sabía que escribía en castellano y catalán ni que era argentina y profesora de yoga. Ni que acababa de volver a España después de más de tres años dando la vuelta al mundo.

También desconocía que este libro iba unido a otros: *Haru*, historia de la vida de la hija, y *Teoría de la resta*, escrito por Osamu, profesor de caligrafía japonesa y padre de Haru.

Tampoco que el último libro hasta el momento de esta «saga» lo escribe la misma Haru: «Ya no necesito ser real». Y Flavia desaparece a conciencia; ya ha dicho todo lo que tenía que decir desde esta identidad.

Estos libros huelen a incienso y té, a la delicadeza de la cultura oriental y a aprendizaje y conciencia. Estos libros saben a platos que se cocinan lentamente, a tiempo detenido y a mucha atención. De sus páginas podemos aprender tanto, podemos viajar y soñar, y estoy convencido de que una vez leídos nos hacen más humanos.

Tras la primera lectura de *Magokoro*, impresionado por su cálida sencillez, por su potente voz narrativa y con ganas de más, me leí *Haru*, donde descubrí la vida de la hija de Osamu, un relato de aprendizaje de una arquera y su camino vital, lleno tanto de bellas historias y personajes entrañables como de grandes frases que nos hacen reflexionar.

Entonces escribí un post para recomendarlo en mi Instagram y Flavia hizo un comentario. Ilusionado, después de varios días, le envié un email de agradecimiento en el que la invitaba a escribir en *NIU*. Y no lo dudó un segundo. Me dijo: «Dar, dar y dar».

Y al cabo de unos días nos envió el precioso poema que transcribimos a continuación. Asimismo, hemos querido dejaros algunas de las bellas y profundas frases que podéis encontrar en *Magokoro*.

Finalmente nos pudimos conocer en persona. Le agradecí su participación, le entregué un *NIU* II y hablamos un poco, junto al amigo que me descubrió sus obras. Fue precioso, como creer aún en la magia, como sentirse vivo.

Cançó triada per l'autora:
Libertango, d'Astor Piazzolla

KHATIA BUNIATISHVILI / GVANTSA BUNIATISHVILI

COINCIDENCIAS

Flavia Company

Escritora

Un golpe y una mariposa

Ella vuela y él suena

Es el milagro

Es

Nada vuelve

Y sin embargo ocurre

Siempre lo mismo

Otra vez

Aquí

Allí

Si el golpe detuviera a la mariposa

Todo terminaría

Un instante

Y esa pausa sería

El silencio

Del nuevo comienzo

«El éxito no proviene de la victoria
sino que llega con la ausencia de lucha.
Con el agradecimiento»

«Y muchas veces, hija,
lo que tenemos que hacer es nada.
Abandonar la sensación
de que tenemos que controlarlo todo.»

«No hay ningún milagro comparable a
la libertad que proporciona perder el miedo»

«El amor es la instancia
que lo reúne todo
y no acumula nada.»

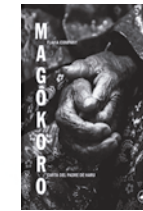
«Cada vez que proyectamos,
desplazamos nuestro corazón
fuera de la línea donde late para vivir.»

«El problema de los seres humanos
es que queremos dar sentido
a nuestras vidas,
no a cada instante.»

«Atribuimos las carencias al mundo.
No nos aceptamos como somos,
y esta verdad tan simple es la base de
e todas las mentiras. De todas.
Todas las mentiras son las mismas»

Libros citados:

.....

Magokoro

Flavia Company / Catedral

Haru

Flavia Company / Catedral

Teoría de la resta

Osamu / Editorial Comanegra

Ya no necesito ser real

Haru / Catedral

SABER MIRARNOS ES ENTENDERNOS

Un estudio de la Universidad Saint Andrews de Escocia¹ demuestra que los medios de comunicación, sobre todo Internet, tienen una gran influencia en que nos resulten más atractivos unos u otros rasgos faciales y corporales, así que, según este estudio, todo parece indicar que Internet va a marcar el canon de belleza de la era digital.

En redes sociales como Instagram, todo el interés gira en torno a la imagen y la apariencia física. Existen miles de personas que a través de estas redes han llegado a ser famosas simplemente por su buen aspecto físico y su belleza según los cánones. Este tipo de personas emplean las redes para plasmar una imagen de éxito y satisfacción.

Además, en estas redes sociales se utilizan filtros y efectos que distorsionan los rasgos del usuario e intentan mejorarlo. Si a esto le añades la inmadura edad de los usuarios, puede pasar que se obsesionen por alcanzar esa imagen irreal y distorsionada.

Tal y como dice el filósofo y profesor José Carlos Ruiz en la ponencia «Filosofía para cuestionar el mundo que nos rodea²»:

«Nunca antes habíamos tenido la oportunidad de crear nuestras propias circunstancias; las redes sociales por primera vez permiten crearte un avatar, una imagen idealizada de ti, de modo que por primera vez en la historia conviven dos circunstancias: las circunstancias reales y las circunstancias virtuales (...). El problema está cuando no tienes el pensamiento crítico afianzado y no te das cuenta de que la red social no deja de ser una virtualidad, es decir, eso no es real. Entonces cuando los adolescentes pasan mucho tiempo ahí, están más preocupados por la imagen que dan al exterior que por su realidad, de manera que cuando desconectan la pantalla y se miran a sí mismos, esa desconexión es muy hiriente a la hora de evaluar su ego; descubren algo preocupante, y es que no se parecen en nada a ese yo virtual que han creado y que les parece fantástico, con lo que su autoestima empieza a mermar (...).»

Identificar las motivaciones en el uso de Instagram y su relación con las diferentes dimensiones de la autoestima es el objetivo principal de «Identities fotosensibles», un proyecto dirigido a estudiantes con edades comprendidas entre los 12 y los 18 años que nace con la voluntad de establecer espacios de reflexión y creación en las aulas, para promover marcos de trabajo con la fotografía y la imagen, que permitan nuevas formas de concebir la autorrepresentación.

Hablamos con Eugenia Ortiz Antoranz, cofundadora de Clicme y líder del proyecto «Identities fotosensibles», sobre su experiencia en febrero del 2020 con los alumnos y alumnas de primero de bachillerato artístico de un instituto de la ciudad de Barcelona en lo que fue la prueba piloto de este proyecto.

¹ The Influence of the Digital Divide on Face Preferences in El Salvador: People without Internet Access Prefer More Feminine Men, More Masculine Women, and Women with Higher Adiposity

² <https://www.youtube.com/watch?v=u2G5hSsC1UI> (minuto 13)

Introducción: Elena NIU
Conversa: Elena NIU / Fotografías: Clicme

Cançó triada per l'entrevistada:
Indian Ocean
FRAZEY FORD

«QUEREMOS ROMPER CON LOS PATRONES DE LAS SELFIES»

Conversación con Eugenia Ortiz

Fotógrafa

«Una responsabilidad esencial de la educación del futuro será enseñar a los alumnos acerca del poder de las imágenes y las libertades y responsabilidades que vienen con este poder.» Freedman, 2006:47

Atendiendo al propósito de vuestro proyecto, parece que estáis muy de acuerdo con Freedman...

Sí, «Identities fotosensibles» es justamente un proyecto educativo que quiere ofrecer otras vías de autorrepresentarse a través de la expresión artística, para huir de la estandarización de la imagen en las redes sociales, y romper con los patrones establecidos de las selfies.

Este proyecto permite ver cómo la fotografía y la autorrepresentación pueden tener formas infinitas a través de la creatividad y cómo estas pueden ser muy bien acogidas en las redes. Es una cuestión de educar y también de ofrecer otras herramientas.

Los y las jóvenes de hoy perciben y reciben el mundo como imagen, ¿de ahí el poder de las imágenes?

Las imágenes son parte de nuestro proceso de configuración como individuos, del mundo emocional y la identidad, y forman parte también de nuestra realidad interna, forman nuestra subjetividad. Si además las imágenes son creadas por los y las jóvenes, estas serán no solo un reflejo de su mundo, sino también de su realidad más vital, de aquello que piensan y sienten que son.

¿Qué es la alfabetización visual?

La alfabetización visual es una pedagogía de la mirada que apunta a una relación distinta con la imagen, propone otros vínculos entre palabras e imágenes, propone otros modos de trabajo con las imágenes, analizando la carga que contienen y poniéndolas en relación con otras imágenes, relatos, discursos e interpretaciones de esa realidad. Aprender a mirar de otros modos y la posibilidad de una mirada responsable hacia ellos y ellas y hacia los demás. Eso es alfabetización visual.

¿Qué buscáis alfabetizándolos visualmente?

Promover entre los jóvenes un uso más responsable de las apps que utilizan la imagen, y ayudarles a saber leer una imagen, desarrollar una mirada más crítica y más elaborada en el contexto de estas herramientas.

Esa lectura madura les ofrece la capacidad de entender mejor el mundo y posicionarse en él, y de esa forma ser crítico/a con lo que se les ofrece. También buscamos facilitarles un espacio de reflexión en torno a estas cuestiones y finalmente pautas y vías para reelaborar sus discursos y narrativas y acercarse al entorno virtual de forma que no les conlleve un malestar emocional.

«La alfabetización visual es aprender a desarrollar una mirada más crítica y más responsable hacia ellos y ellas y hacia los demás.»

¿Por qué escogisteis Instagram?

La elección de centrar el proyecto en la red de Instagram responde al hecho de que es la red social que más había crecido en los momentos de hacer el taller entre los y las adolescentes³, y también porque Instagram influye de manera importante en la autoestima. En la adolescencia, la autoimagen es muy importante y el hecho de ver los *likes* que reciben los demás potencia los efectos adversos de comparar la cantidad de «me gusta» que recibes tú con la que reciben los otros como indicador de popularidad, y sobre todo cuando lo que está en juego son imágenes mayoritariamente en forma de selfies de estos chicos y chicas, lo cual afecta directamente a la autoestima... Una investigación llevada a cabo por la Royal Society for Public Health and the Young Health Movement (2017)⁴ concluye que Instagram es la red social que más afecta al autoconcepto y el bienestar de los y las adolescentes, alimentando la ansiedad y la depresión. Así, se establece una relación directa entre una opinión débil sobre sí mismo/a y un mayor uso de la aplicación.

Por ello entendemos este proyecto como una acción de prevención en el uso de Instagram, por el impacto que causa en aspectos personales y sociales de la vida de los y las adolescentes.

³IAB Spain(2018). Estudio anual de redes sociales 2018. España: iabspain. https://iabspain.es/wp-content/uploads/estudio-redes-sociales-2018_vreducida.pdf

⁴RSPH and the Young Health Movement (2017). #StatusOfMind Social media and young people's mental health and wellbeing. <https://www.rsph.org.uk/uploads/assets/uploaded/62be270a-a55f-4719-ad668c2ec7a74c2a.pdf>

¿Y realmente viste que les afecta tanto?

Les hicimos una pregunta de forma anónima a los y las alumnas, sobre si pensaban que Instagram era una herramienta que al utilizarla afectaba su estado de ánimo; 48 respondieron que sí y 11, que no.

¿Cómo les afectaba?

Pues mejor os comparto algunas de sus reflexiones:

«Porque ves personas perfectas, con bonitos cuerpos, son preciosos, son fitnes, y después estas tú (yo) que no haces nada, y además te deprimes. Te pueden afectar muy negativamente los comentarios y los *likes* que la foto recibe».

«Pues porque piensas que los demás tienen una vida mejor que la tuya y tal vez no la tengan... O viceversa, ¡nunca sabes si es real o no!».

«Cuando subo una fotografía me causa inseguridad y ansiedad por la reacción que tendrá en los demás, siempre dudo mucho antes de subirlas...».

«... Si quizás has tenido un día de mierda, y de repente miras Instagram y ves que todo el mundo está muy feliz... pues tu estado de ánimo baja todavía más...».

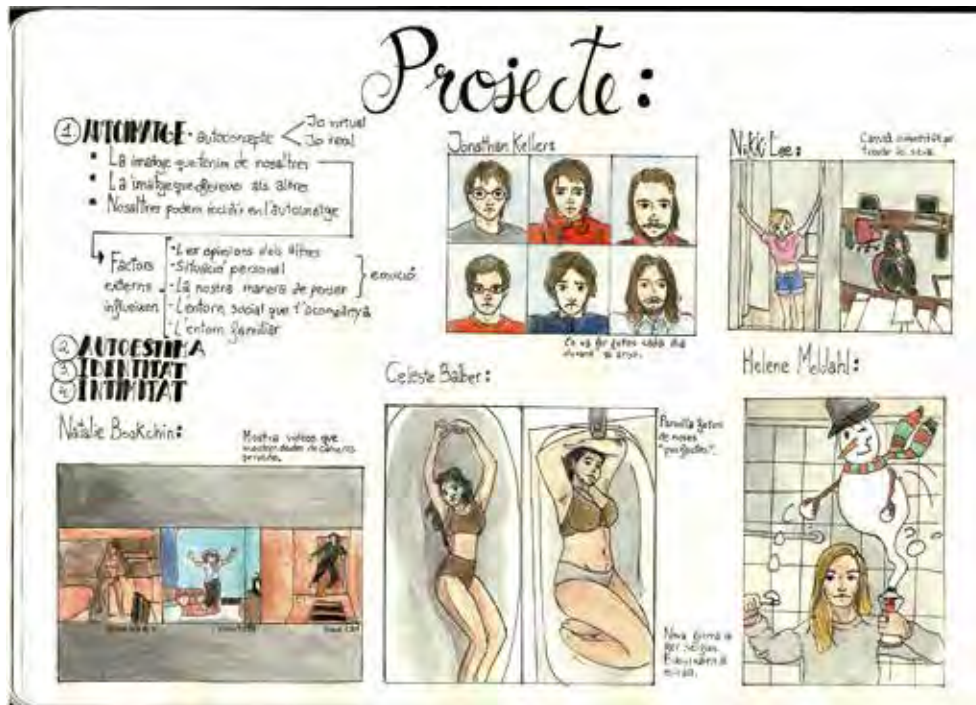

Cuéntanos sobre el taller, trabajáis con el arte como punto de partida...

Sí, el proyecto explora temas como la identidad, la autoestima, la autoimagen, la autorrepresentación, la censura y la intimidación, y para analizarlos a fondo trabajamos a partir de artistas, que han investigado estos conceptos en su trabajo, y cómo lo han abordado desde el arte y desde el aprendizaje personal.

Por citar algunas de las artistas que hemos mostrado, podemos hablar de Nikki S. Lee, Claude Cahun, Natalie Bookchin, John Rankin, Jonathan Keller, Celeste Balber, Richard Renaldi o Helene Merdahl.

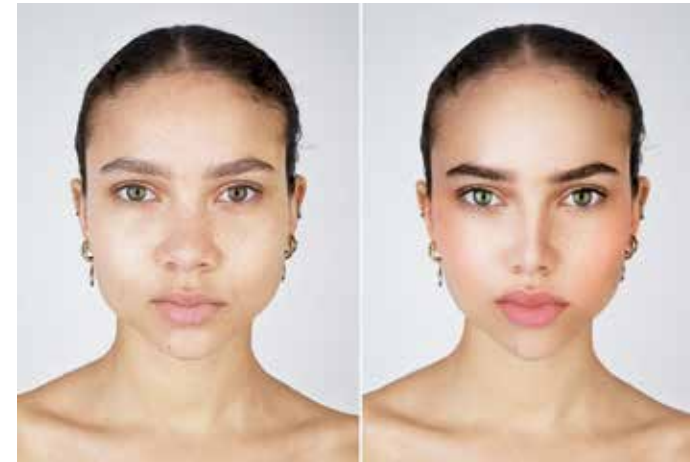
Sus trabajos nos ayudaron a explorar los temas que abordábamos en el taller.

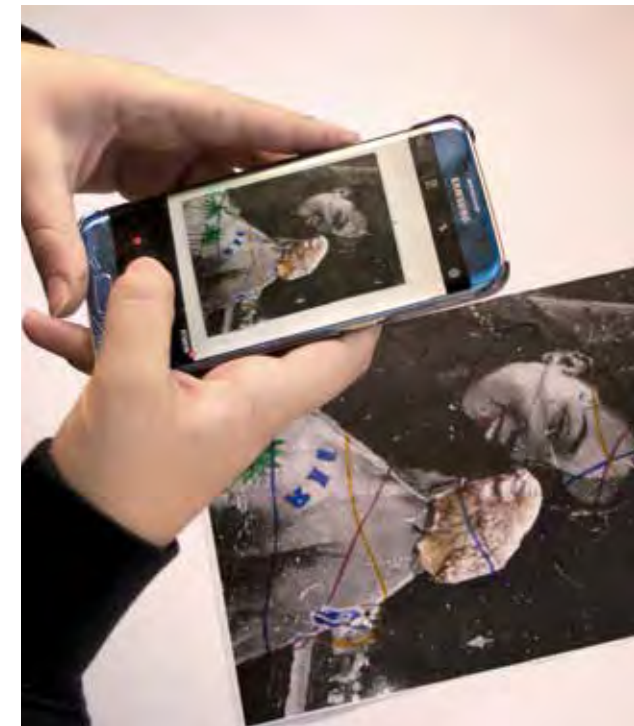
Estas preguntas eran el «detonante», la pregunta con la que iniciábamos cada sesión y que sirven de entrada para contextualizar el tema y dar paso a las respuestas que nos ofrecen los y las artistas. Después de esto se sigue con un debate, una actividad práctica y la puesta en común. Todas las sesiones están estructuradas de la misma manera.

¿Nos podrías detallar alguna de las actividades prácticas propuestas durante el taller piloto?

Sí, por ejemplo, el ejercicio Selfie Harm que consiste en realizar unos retratos de estudio en clase; una vez hechos los propongo que los retoquen como lo harían habitualmente y con las apps que utilizan antes de publicarlos. Este ejercicio se ha reproducido del proyecto del fotógrafo Rankin J. (2019), «Selfie Harm».

En el trabajo de los alumnos se puede observar cómo retocaron sus retratos.

¿Y cómo diseñabais las sesiones?

Para introducir los temas en el aula, formulamos preguntas y las exploramos durante las sesiones.

- * ¿Es aproximada la imagen y narrativa que proyectamos de nosotros/as mismos? ¿Cómo la manipulación de una imagen cambia su significado original? Trabajamos la identidad, identidad presencial vs. identidad virtual, la tentación de ser otro; el yo visual y el yo ideal en el contexto de la manipulación de las imágenes...
- * Intimidad en las redes sociales, ¿desaparece, se transforma o cambia de sentido? Entre lo público y lo privado.
- * ¿Realidad o ficción? De la representación de lo real, códigos visuales.
- * ¿Os han censurado alguna imagen en Instagram? ¿Cómo eran? ¿Qué pensáis? ¿Pensáis que es una cuestión de género?
- * ¿Nos sentimos todas y todos representados en Instagram? ¿Cómo se representa la cuestión de las identidades de género?
- * ¿Qué visión de la mujer ofrecen las redes como Instagram? ¿Os sentís representadas?
- * ¿Qué quiere decir ser hombre? ¿Y cómo se representa el hombre en las redes?
- * ¿Cómo nos relacionamos con los otros? ¿Prevalece la relación *online* por encima de la *offline*? ¿Nos mostramos de la misma forma?
- * ¿Cómo se puede expresar una idea o sentimiento que va a contracorriente, en contra del estereotipo? ¿Cómo se representa el malestar?
- * ¿Cómo se representan aquellas cosas que alguien quiere esconder?

¿Alguna conclusión por destacar?

Me interesó especialmente cómo retocaron de forma creativa sus retratos, evitando el retoque de «belleza» que aplicaban las personas que participaron en el proyecto de Rankin. En este sentido yo pensaba que el retrato lo retocarían más en esta dirección y no fue así.

Creo que hay varios factores que pueden explicar esa diferencia. Por un lado, son estudiantes de bachillerato artístico, están acostumbrados a trabajar con distintos procesos artísticos y hay una voluntad por expresarse de forma creativa. Además, se conocen muy bien entre ellos, lo que hace que sientan que no tenga mucho sentido retocarse y mostrarse de forma distinta a como son. Y el hecho de que los ejercicios se subieran a Instagram voluntariamente, solo si les apetecía, hizo que no sintieran la presión de mostrarse tal y como normalmente lo harían en las redes.

«El ejercicio les hizo convencerse de la profundidad que merece una imagen al ser observada.»

Has comentado que abordabais el tema de realidad o ficción. ¿Cómo lo trabajasteis?

Les propusimos realizar un par de selfis en un entorno «falso». Hacer creer a todo el mundo que se encontraban en otro lugar con otras personas y haciendo algo que les contextualizase en ese lugar imaginario, pero las fotografías se tenían que realizar en el entorno del instituto. Con esta propuesta buscábamos desvelar la facilidad de mostrar algo de forma transfigurada, y cómo las fotografías que consumimos en las redes y entendemos como «reales» a menudo son fotografías intencionadamente representadas.

¿Cómo vivieron ellos la experiencia?

Manifestaron grata sorpresa al ver la capacidad camaleónica que se puede ofrecer a través de una intención explícita para con la fotografía, lo que les hizo reflexionar o convencerse más firmemente de la profundidad que merece la lectura de una imagen al ser observada. Expresaron que hay que ser críticos con lo que vemos a través de las redes, y compartieron la sensación de frustración que esa situación les genera.

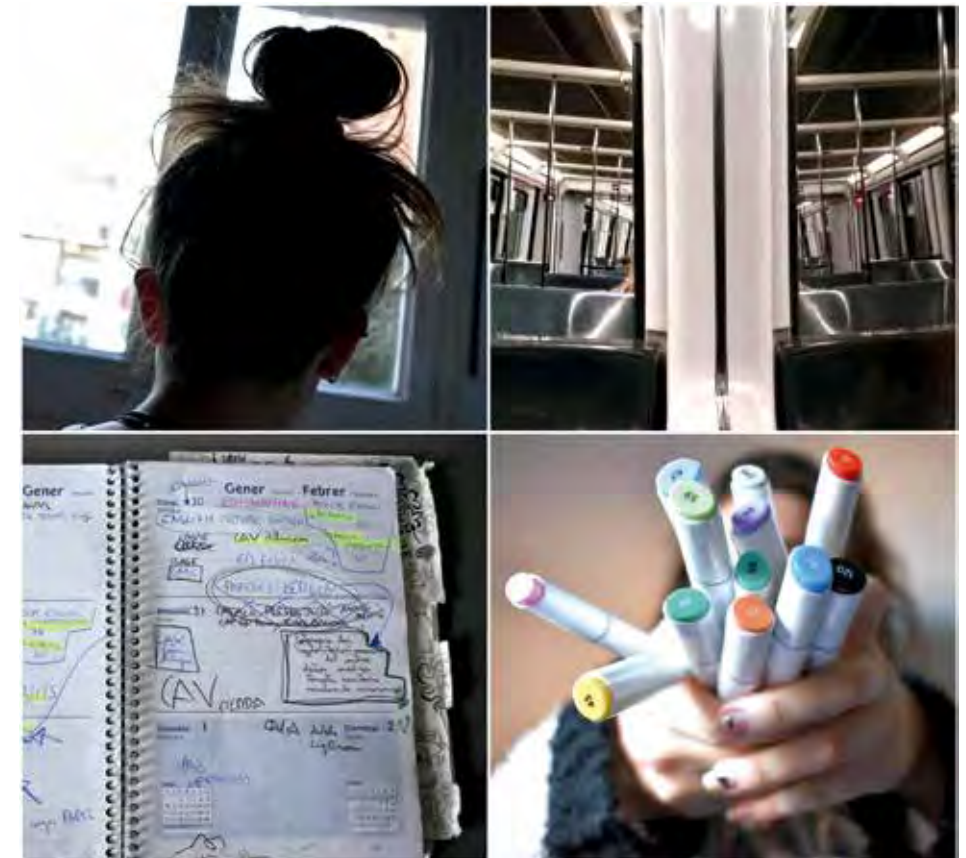
Hicisteis muchos otros ejercicios y desafortunadamente no tenemos tiempo de comentarlos todos pero compártenos otro que creas que contribuyó al aprendizaje de una manera especial.

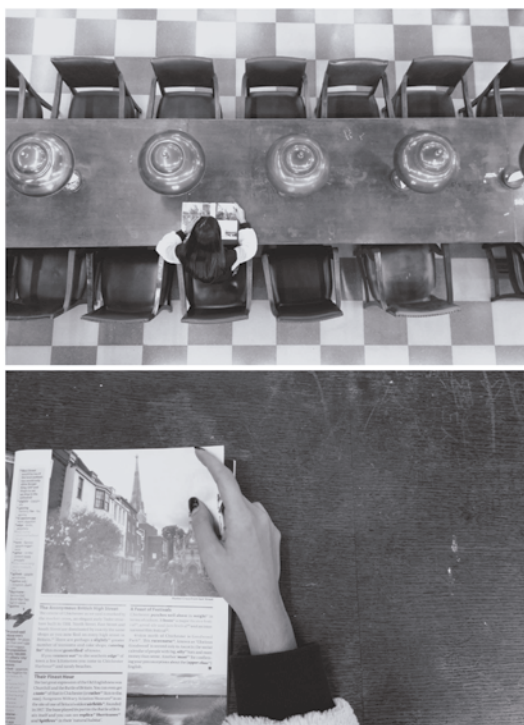
El de descubrir otras maneras de definirse. Les propusimos un trabajo de autorretrato, una sesión de retratos y narrativas para explicar quién somos y contraponerlo a quiénes son los otros. Antes de la práctica les planteamos los conceptos de luz, encuadre, punto de vista, composición, ya que todos son importantes y es interesante pensarlos uno a uno antes de realizar la fotografía, educando al ojo y conectando emociones. Con la práctica de estos conceptos buscamos que aprendan a moverse intuitivamente, a centrarse en qué queremos contar, más que en el cómo.

Los alumnos realizaron seis autorretratos siguiendo las consignas siguientes:

- 01- Fotografía un objeto que te defina.
- 02- Fotografía un espacio que te defina.
- 03- Fotografía tu agenda.
- 04- Hazte un selfi con un objeto con el que conectes delante de la cara.
- 05- Hazte un selfi que explique cómo te encuentras.
- 06- Coge de Instagram la fotografía que pienses que mejor te representa y haz una captura.

Algunas de las propuestas que se presentaron:

Al inicio del ejercicio me hice muchas preguntas: ¿Les resultará interesante definirse a partir de un objeto o un paisaje o un espacio? ¿Qué pensarán al ver las imágenes que surjan? ¿Las compartirán en las redes sociales? ¿Cómo piensan que serán recibidas?

Y después de realizarlo, surgieron ideas muy interesantes... muchos de los y las estudiantes veían la composición de imágenes resultantes como un todo, el mosaico por encima de cada una de las imágenes tomó una dimensión distinta, les gustó. Los compartieron en las redes y los comentarios que recibieron fueron alentadores como para seguir en esa dirección.

Comentabas que también había espacios de debate, ¿recuerdas algún debate que te sorprendiera especialmente?

Sí, recuerdo el debate sobre qué significan para el grupo los conceptos intimidad y ex-intimidad.

El clima de trabajo que se creó fue buenísimo. Debatir, consensuar, ofrecer una mirada crítica, que su opinión tuviese valor, explorar la herramienta de Instagram y no dejar de sorprenderse con el proceso de investigación y con las imágenes que encontraban.

Y algunas reflexiones que hicieron fueron interesantísimas. Para ellos, la forma de comunicar mediada por la tecnología y con la protección de la distancia propicia la confesión. La necesidad de exhibirse según algunos alumnos y alumnas se debe, a su parecer, a una necesidad de reconocimiento, de aceptación, a la vez que también a la curiosidad por las otras personas. Otros alumnos y alumnas pensaban que «muchas veces lo que se exhibe no es la intimidad, es una fachada, un avatar ideal que no siempre refleja la verdad de la vivencia».

«Para ellos, la forma de comunicar mediada por la tecnología y con la protección de la distancia propicia la confesión.»

«Cada vez nos definimos más a través de lo que podemos mostrar y que los otros ven. La intimidad es tan importante para definir lo que somos que hay que mostrarla. Eso confirma que existimos...».

Para algunos y algunas la intimidad va ligada a la exposición del cuerpo. Muchos de los chicos relacionaron la intimidad con el desnudo o el porno, lo que generó debate en clase, pues otros pensaban que las imágenes con más carga de intimidad son las que sucedían en la cotidianidad de los espacios privados... Y otros pensaban en la exposición de la enfermedad...

«Creemos que las fotos íntimas lo son porque muestran un lugar que no tendríamos oportunidad de ver si no lo hubieran compartido».

¿Y después del debate les propusiste una actividad?

Sí, los alumnos y las alumnas tenían que mirar sus galerías de Instagram y elegir dos imágenes: la que considerasen que era más íntima y la que considerasen que era menos íntima para después reflexionar sobre la necesidad de mostrar este tipo de imágenes que consideramos más íntimas y sobre el *feedback* que habían sacado del resto de la gente que las había mirado.

Hicieron un montaje en forma de díptico con la imagen que consideraban menos íntima de su muro y la que consideraban más íntima.

Con las conclusiones del debate anterior, miran sus galerías de una forma más crítica, afinando el concepto de intimidad y relacionándolo con imágenes. En muchos casos se dan cuenta, y verbalizan que en sus galerías hay muchas fotos íntimas, que no le habían prestado atención al hecho de si eran más o menos íntimas, pero piensan que son las que más gustan.

Y para acabar, ¿cómo valorarías el resultado del taller «Identities fotosensibles»?

Pues he podido comprobar cómo mediante la fotografía se puede fomentar la autoestima y el autoconocimiento y estimular a los jóvenes a descubrirse a ellos mismos, a los demás y al entorno, tal y como reflejan algunas de las rúbricas realizadas a los alumnos una vez finalizado el taller:

«El proyecto nos ha servido para ser más conscientes del tipo de imágenes que suelen colgarse en Instagram, reflexionar sobre cómo nos sentimos al utilizar esta herramienta, cómo debemos tomar conciencia de qué hay detrás de las redes sociales, de que hay grandes negocios para los que nosotros y nosotras como usuarios trabajamos gratuitamente cediéndoles nuestras fotografías... Gracias, Eugenia, por enseñarnos con tanto cariño y conocimiento; ha sido muy interesante, no tenemos este tipo de formación en la educación en general y tampoco en casa, y encuentro que es muy útil y necesaria. En muchas ocasiones lo pasamos mal utilizando Insta u otras redes sociales, nadie nos ha enseñado a usarlas, lo que hay detrás y lo que puede pasar si las usas de forma abusiva o naif...».

«La herramienta se usa mal, la usamos mal y nos hace sufrir, nos hacen falta espacios como el que nos ha dado este proyecto para ver como todas pasamos por lo mismo; han sido muy interesantes los debates, para escuchar lo que opinan otras compañeras y compañeros y sentirme menos sola. Ha sido muy corto para el trabajo que hay que hacer, y todo lo que hay que reflexionar y aprender. ¡Gracias!».

Y para completar la valoración, en algunas ocasiones se les pidió a los y las alumnas a quienes les apeteciese que compartieran algunas de las propuestas a través de su Instagram para ver cómo eran recibidas.

Los que lo hicieron contaron que tuvieron muy buena recepción, comentaron que como la gente no está acostumbrada a ver ese tipo de fotografías en sus perfiles, preguntaban con curiosidad, pero que sí sentían que funcionaban. Eso les hizo reforzar la idea de un posible cambio de lo que en el futuro sigan subiendo a las redes.

«Instagram nos habla de cómo crear una imagen de nosotras que nos permita encajar dentro de una sociedad de consumo y de un ideal de belleza. Con el proyecto he aprendido que hay alternativas, y estas pasan por cambiar la mirada, proponer otras formas de plantear nuestras fotografías, de acercarnos a nosotras mismas, a una imagen que se ajuste más a lo que somos realmente. Y eso lo hemos de hacer todas juntas en la misma dirección.»

SOM EL TEU ALTAVEU

OPINA, PARLA, EXPRESSA'T!

Envia les teves opinions a: info@niu-emporda.org

Aquesta secció està dedicada a les lectures de *NIU*. Volem saber què opineu dels temes que tractem al quadern. Volem estar al corrent de les vostres preocupacions i il·lusions, del vostre entorn i de les vostres vides, anhels i somnis.

En aquest tercer número escriu en Nitis Balaguer des de La Bisbal. En Nitis ens va fer arribar, via whatsapp, la reflexió que subjau al seu relat i pensem que és la millor introducció per entendre la seva aproximació a la bellesa.

He volgut tocar la bellesa des d'un lloc que no sigui un lloc geogràfic concret, i he intentat pensar en un tema més transversal a tots els llocs i a tots els temps: la fe en la tecnologia i el progrés.

Escric una ficció tecnicomística d'una noia que se sent sola en aquesta societat i està molt enamorada d'una parella que li ho promet tot: joventut eterna, plaer, dualitat. Aquesta parella és el progrés.

És una veu que està narrant el viatge en avió, que va donant voltes a la Terra a gran velocitat i a molts peus d'altura. I és tota l'estona aquest desig que té, i aquesta companyia que li ho promet tot.

Quan arribin a l'alba, naixerà un nou dia i va cap allà. La tragèdia rau en el fet que quan hi arriba es troba el que es troba: la confiança cega en el progrés i només en el progrés, sense tenir en compte altres coses. S'adona que cada cop se sent més lluny de l'espècie humana i aquest matrimoni amb el progrés la farà sentir el que ella vol.

Ho podem anomenar «il·luminació amb la tecnologia, tecnocràcia, la promesa de la tecnofília, dels avenços». I això passa a tot arreu, és un sentiment de bellesa d'una cosa que no s'arrela a un lloc concret, però ens travessa a tots: la tecnologia. La tenim a la butxaca, la tenim al cap, la tenim a la retina, ens comuniquem amb els altres així... Ens ajuda a moltes coses, però a vegades ens oblidem de la tecnologia biològica i del que érem capaços de fer amb ella.

Això és quelcom que viuen els humans, d'aquí a Nova York, en un asram a l'Índia o en un resort de Bali. És una alerta sobre tot el que ven el capitalisme: aïllar els individus per fer-los progressar i tenir-los consumint sempre i produint sempre, i que tinguin consciència plena només per produir, no per créixer espiritualment.

Aquest text intenta riure's de tot això.

Quan arribis estaràs sol i perdut, no tindràs ningú i potser no podràs tornar enrere...

(LA BELLESA) D'ALLÒ TRÀGIC

Nitis Balaguer

Dissenyador gràfic i comunicador.

Respira amb mi la puresa a onze mil peus d'altura. Traçem la línia més recta que siguem capaços d'imaginar en direcció a l'alba, fins que la calor ens desperti. Ni les distàncies ni les xifres seran el que hem conegut. Deixarem com a estela la constant de preguntes d'allà baix fins que s'apaguin l'una darrere l'altra. Obrirem les aigües d'aquest mar d'altura per creuar-lo sols. Serem l'origen i el destí, l'odissea del nostre propi pacte. El durant i el després d'una promesa cap al més enllà.

Aquí dalt, el temps serem tu i jo. Podrem escriure i esborrar qualsevol línia. La benevolència de la intimitat que crearem ens embolcallarà amb tendresa. Convençuts, repetirem el cicle, admirem el cercle per reafirmar-lo volta a volta. El salm, un cop i un altre.

Estancada, des de la finestra del meu compartiment individual, observo com ens projectem en pla continu sobre els núvols mentre creuem circularment l'esfera terrestre. Un viatge de transferència plàcid i sense sorpreses; cap turbulència, tal com l'enunciat pronosticava. L'anada, una afirmació eloqüent per abandonar la manca. Deien, el bitllet que t'embarca definitivament a un després del qual no cal retorn. Gravat al casc, el nostre desig. Deixem que els propulsors s'encarreguin de la resta.

La velocitat constant mou la situació, rumb al naixement de la llum. Només cal mantenir-se aquí dalt, esperar mentre s'admira el plaer d'aquesta pausa que només he estat capaç d'engendrar amb tu. Quina potència, la teva companyia enmig de la immensa soledat humana. L'aerodinàmica del nostre anhel creixent ens formatarà l'aparença. Què importarà què semblen? Importava el que érem a milers de kilòmetres l'un de l'altre?

És la dolçor de l'eficiència el que em proposaves, i aquí estic calculant, encara embadalida, la dimensió de la gran oportunitat. En breu començarà a manifestar-se l'esdevenir.

Introducció: Nitis Balaguer
Il·lustració: Alek O (Intervenció a la Biennial d'Art contemporani de Jafre)

Cançó triada per l'autor:
Singularity
JON HOPKINS

M'has capacitat. Pujar, acomodar-me i destinar-me cada cop més lluny. Ara la meua única voluntat és justament la que compartim, allò que em fa somiar desperta en aquest silici immaculat. La llum es prepara per radiar com ho fan les connexions des del nucli cap a la perifèria de la teua entitat. No podia excavar més d'allà on vinc, necessitava l'impuls d'aquest viatge amb consonància.

Cap a l'autèntica realitat. M'encomano, en nom propi, a realitzar-me.

Sense melancolia. Profunda i indescriptiblement convençuda, no hi ha satisfacció més gran que admirar-nos decisivament perfectes, madurs.

Cap paral·lel amb la realitat. Per la resta, una ficció encara per imaginar.

Motors, jo i tu enfilats, albirem com la fita es va dibuixant. Sublims de nosaltres. Segon a segon, pren sentit la insígnia. Comença l'esplendor.

Hem esdevingut. Conversos a la nostra pròpia voluntat. La pura estètica del progrés que volíem. Sí, fusionats. Ni cara ni creu. Desapareguts com a individus l'un per a l'altre.

La constància impera. El silenci sona a batec constant. Una harmonia sense arrítmies.

Evocada a la fi. Miratge d'aquella anhelada eclosió, penso que ja no podrà passar res, que no podrà passa res més. S'ha esborrat el vertigen, tan humà al que és incert, i el reemplaça una sensació estèril de passivitat descolorida, com un somriure fals, recompensa de cap guany. Diria que almenys jo era aquell formigueig.

L'eternitat, la immobilitat. Això és el continu, sense inici, sense alba, sense matí. La tragèdia d'haver-se convertit bellament en perfecció, però en soledat extrema perquè ara deus ser tan dins meu que no et trobo, i tan a tot arreu que no et veig, meu altre jo.

AGRAÏM DESCOBRIR

LLIBRE / ASSAIG

CÓMO NO HACER NADA. Resistirse a la economía de la atención

Jenny Odell
Siruela / 2021

L'autora qüestiona radicalment la capitalització del nostre temps, la rendibilització de la nostra atenció i l'estat d'impaciència i ansietat en què vivim. Marcats per la lògica invasiva de les xarxes socials i el culte a la marca personal, hem oblidat què significa la inactivitat. Un manifest contra el discurs de l'eficiència i el tecnodeterminisme.

PROGRAMA DE RÀDIO

SONATS

<https://radio.labisbal.cat/programas/sonats>

Programa de cultura musical de Ràdio Bisbal, quinzenal, on tres personatges ens porten per mons desconeguts, sons d'arreu de l'univers, veus inclassificables o èpoques del so on t'agradaria quedar-te... o no. Neix de la curiositat i les ganes de compartir músiques diverses omplint les vostres orelles per aprendre i gaudir plegats. El que sona a SONATS no sona en cap altre programa; no s'hi atreueix ningú.

LLIBRE / ASSAIG

LA EMBRIOLOGÍA DEL UNIVERSO. Arraigados en el mundo, conectados a la vida

Dra. Pilar Muñoz-Calero
Luciérnaga/2022

Un acte de reaprenentatge: desaprendre per tornar a aprendre allò que de veritat té sentit. Una invitació a despertar i frenar la hiperproducció a qualsevol preu que avui es reflecteix en tragèdies com l'escalfament global o el culte a allò que ens intoxica i ens mata. Una obra, també, plena de serena saviesa amb la qual sembla que estem sentint meditar a l'univers.

DOCUMENTAL

EL PROFESOR BACHMANN Y SU CLASE

Dir.: Maria Speth
2021

Dura tres hores i mitja, però no hi ha ni un sol moment malgastat. Qualsevol persona que ensenya, o hagi ensenyat alguna vegada, trobarà una cosa amb la qual delectar-se en aquesta història seriosa però discretament festiva. Un retrat afectuós i inspirador d'un home afectuós i inspirador. Una profunda defensa del multiculturalisme.

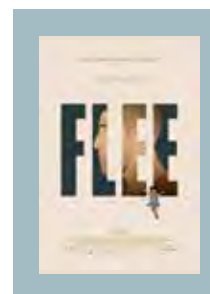

LLIBRE / ASSAIG

EN UN METRO DE BOSQUE: Un año observando la naturaleza.

David George Haskell
Turner/2014

De riqueses pròximes i observació constant, de biologia i vida. La prosa d'aquest escriptor revela la importància de les relacions a través del seu viatge a un metre de terra d'un bosc primari i el seu micro-macro món. Biòleg, agricultor i poeta, David George transmet les seves passions, reflexiona i narra la vida.

PEL·LICULA

FLEE

Dir.: Jonas Poher Rasmussen
2021

Esquinçadora, una de les millors pel·lícules de 2021. Una presentació sublim d'una història profundament personal que també és increïblement significativa des del punt de vista polític. Una història inquietant i essencial que ofereix una visió necessària de la vida d'un refugiat.

POESIA / IL·LUSTRACIÓ

REUBICACIONES DE VIDA

Laura Garcia Jordan i Maria Beitia Calaf

Nascut i creat enmig, davant i darrere d'un dol. Aquest àlbum de poesia il·lustrada ens proposa un recorregut viscut i narrat amb lletra delicada i traços plens de vida. El projecte, que va iniciar l'aventura a la revista digital *Catorze Cultura Viva*, pren forma de llibre a l'octubre de 2021 a través d'una campanya de micromecenatge i ara també es pot trobar en algunes llibreries i al web de l'autora www.lauragarciajordan.com/reubicaciones-de-vida/

NOVEL·LA GRÀFICA

AQUÍ.

Richard McGuire
Penguin Random House/2014

Un dels més apassionants experiments de novel·la gràfica, una obra d'art i literatura que no s'assembla a res vist o llegit fins ara [...]. Us garanteixo que recordareu sempre on éreu quan el va llegir per primera vegada. El concepte del llibre és d'una senzillesa impactant i, en tant que revela la universalitat de l'existència amb tota la seva bellesa, lletjor i trivialitat, resulta profundament commovedor.

matthewEnglishcoaching

A service to adults and professionals who want to put their knowledge into practice.

Personal tuition in the Empordà.

Let your English do the talking

www.matthewenglishcoaching.com

CrudiVegania

CONSCIOUS & LIVING-PLANT BASED ACADEMY

ESCOLA DE CUINA I NUTRICIÓ CONSCIENT

CONSULTA DE NUTRICIÓ I SALUT NATURAL INTEGRATIVA

CÀTERINGS ECO-VEGANS I LLOCUER DE L'ESPAI PER A FORMACIONS I ESDEVENIMENTS

RETIRS DE YOGA I ALIMENTACIÓ CONSCIENT A LA NATURA I RETIRS TERAPÈUTICS INDIVIDUALITZATS

info@crudivegania.org

www.crudivegania.org

649 82 28 28

“Portem 15 anys a l’Empordà fent el que fem amb consciència creixent i aprenent a sentir i a conèixer la naturalesa. Aquesta és la nostra passió.

Volem donar suport a un projecte que vol provocar la reflexió i una nova manera de pensar/sentir la veritat.”

SOTA ELS ÀNGELS

Cruïlles, Monells, Sant Sadurn de l'Heura (Baix Empordà) www.sotaelsangels.com // info@sotaelsangels.com

EL NOSTRE NIU ÉS EL VOSTRE NIU

AGRAIM

Assumpta taulé, Montserrat Rovira, David Gifreu, Isabela Sonali, Jesus Hita, Mª Àngels Marsal, Isabel López, Andrea Ferrés, Víctor Martín, Francisco J. Gaztelua, Marvel Rovira, Monica Massó, Gabriela Soria, Lidia Rfales, Mercè Pascual, Paco Garcia, Xavier Punsola, Magda Castillo, Julie Romanet, Rosa Guàrdia, Daniel Guerra, Helena Allende, Jordi Puig, Brigitte Rietzler, Ricard Galiana, Donata Spasciani, Mayte Pérez, Carles Font, Carlotta Cataldi, Maria Masgoret, Maria Alzamora, Begoña Salcedo, Silvia Blesa, Mar Ximenis, Ana Artazcoz, Martha Pelayo, Olga Porrata, Betty Escofet, Maria Polanco, Veronica Bernadac, Eduard Ambert, Cristina Rodrigo, Carlos Ramiro, Javier Salinas, Vanesa Casanovas, Adela Conchado, Nekane Basabe, Mario Ubach, Matthew Ward, Eva Roca, Silvia Ventosa, Juan del Río, Assumpció Mateu, Clara Garcia, Lo Relacional, Elisabet Aznar, Sergio Blecua, Aida Pastor, Festival Elements, Roser Merino, Rosa Testart, Lourdes Jordán, Quique Fernández, Marc Hernández, Gerard Encabo, Asier Rodríguez, Josep M. Busquets, Anna Buxaderas, Arantxa Nebot, Marc Pou, Caterina Roma, María Regaña, Guillermo Basagoiti, Sana López, Maria Beitia, Assumpta Fernandez, Maria Jordan, Gaëtan Chapel, Olga Solà, Oriol Terrats, Judit Piñol, Lurdes Monguillot, Blanca Vivanco, Maria Sola, Abel Ubach, Luis Carrasco, Èlia Bantí, Pilar Sampietro, Javier Alcántara, Georgina Ventós, Pilar Allende, Klara Jamison, Assumpta Bassas, Maria Culubret, Aleix Monguillot, Daniel Soms, Gonzalo Pontón.

GRÀCIES!

Niar *

1. ORNITOLOGIA

1. Fer el niu.

2. *per extensió* Fer el niu, covar els ous i criar els polls.

2. *fig.* Generar-se i instal·lar-se un sentiment a l'interior d'una persona.

**Diccionari de l'Enciclopèdia Catalana*

El blauet (*Alcedo atthis*) és un ocell que habita els rius i llacs d'Europa, també a la vora del Ter. Té un brillant plomatge multicolor, és ràpid i petit i està desapareixent de molts indrets del món.

Tant la femella com el mascle incuben els ous i construeixen el seu NIU.

És discret, poètic i autèntic!

